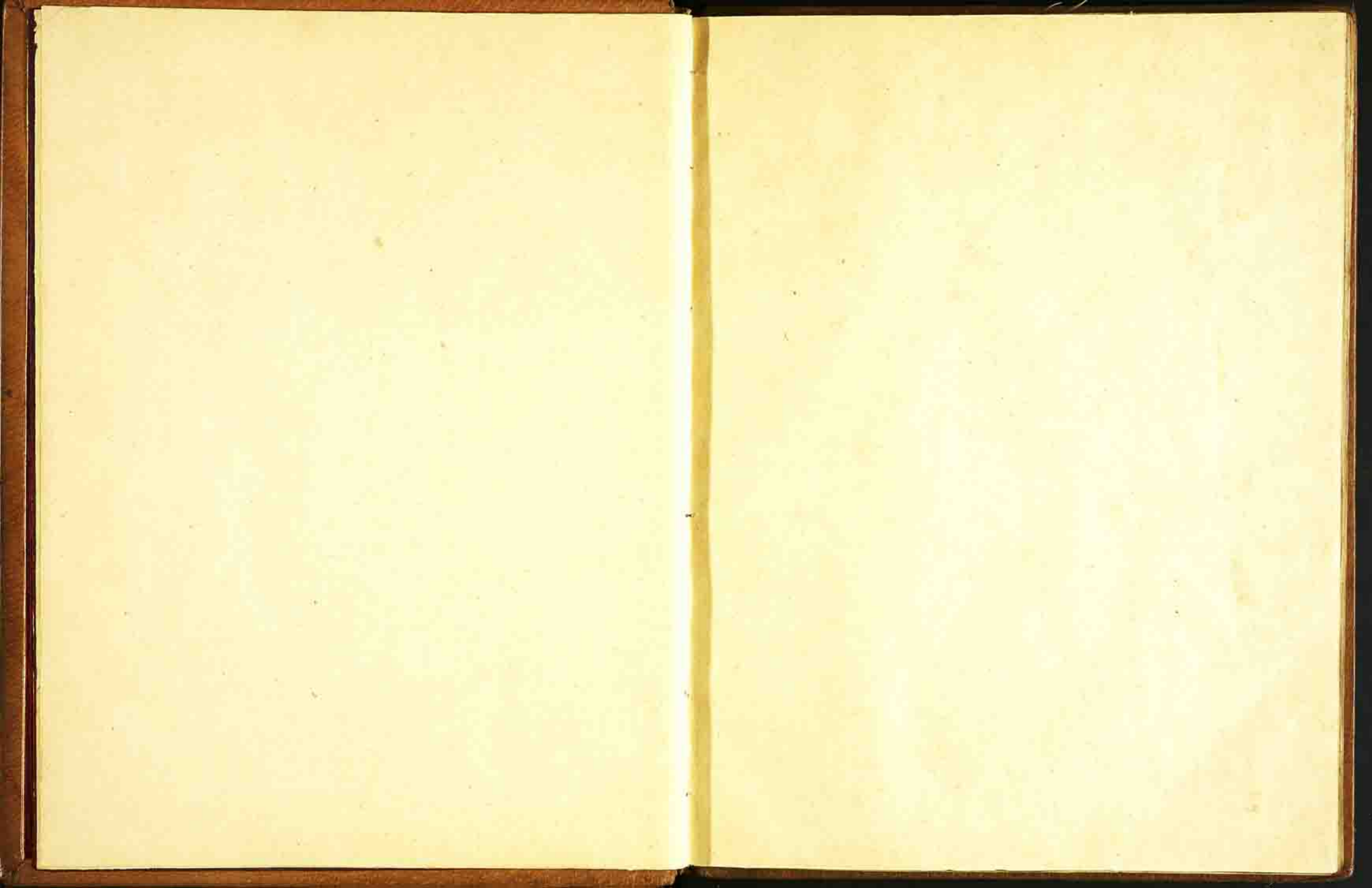

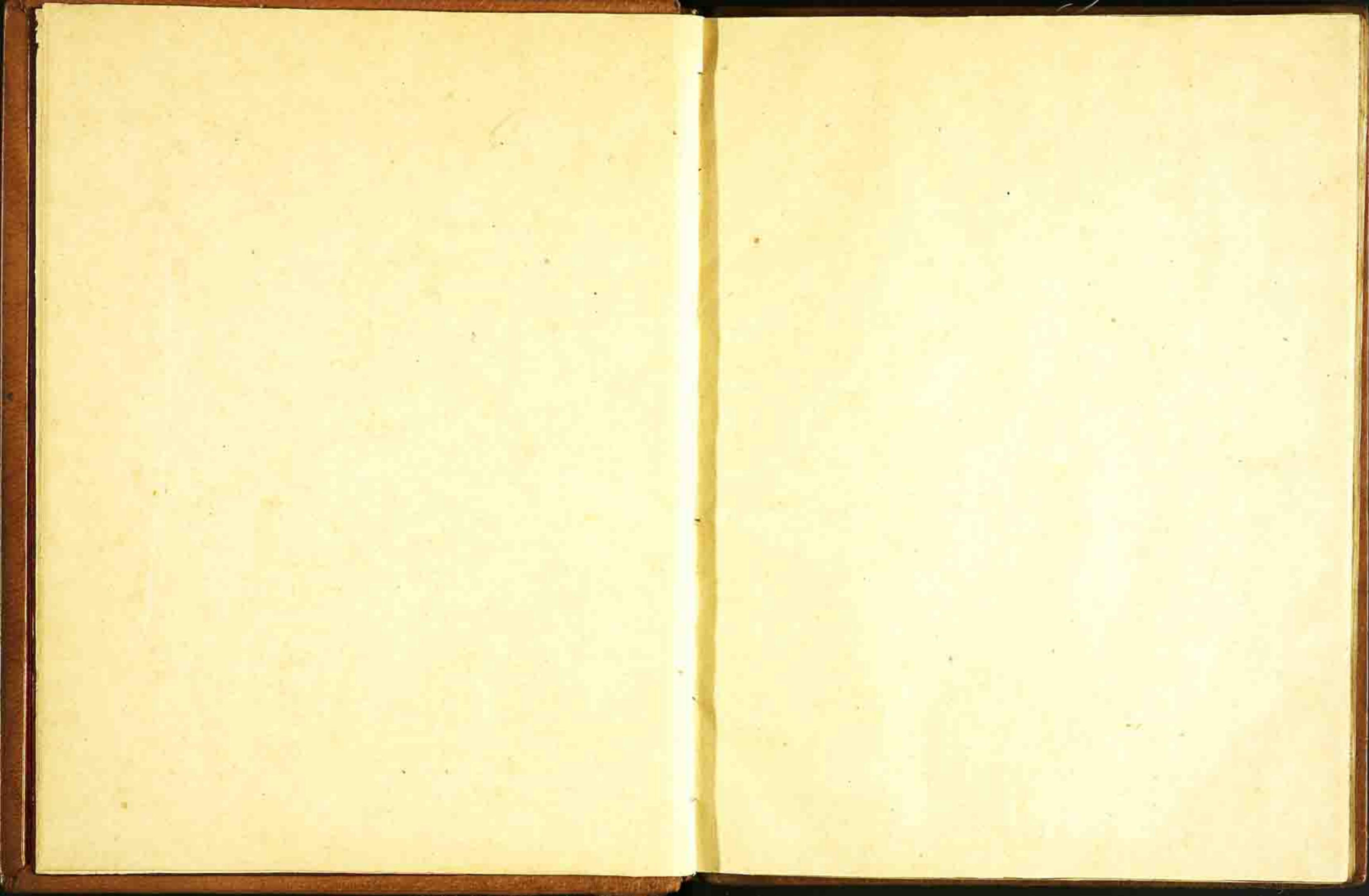

Alfonso XIII

Armenia 83

Signat^a actual = 2664

Sanquet Jura

Sanquet

Comes m

9 II

moltamat tant vicius
mossen Johan caspi de mor
de la parroquia de sanct amiel
confesane y etc etc

Sanquet Jura de sanct amiel
confesane y etc etc

REST Libre esde me

N. 83.

Handwritten text in a large, decorative Gothic script, possibly a title or a large initial, written vertically.

Handwritten decorative flourish or signature.

Small handwritten word or mark.

Small handwritten mark or signature at the bottom of the page.

De la Bibliotheca del Colo m. de Valencia.

83. Dimecres o n. del mes de may del any dela nativitat
de nra senyora de .d. e .c. fra. nazat amaly
en edat de .x. anys fill den Narcis amaly canaller
de lo honor fecho muller pro fondestre amonyo
en lo noble monastre dels glorios berge gona de Bepell
en lo qual nra senyora de lo glorios mara pro
elo benenemmar moste tan bones lo legay star eduro
longames al llin. tan finey amen

per mal de mayal y edentes

+ Hs maria saluob + ame Jesus ver fill dedeu es nat en betlem p nostra
salut + ame Jesus ver fill dedeu es stat pris en jerusalem p los jueus assotat
faint sopit ebusturat e desonrat e turmentat e en ceu teuat mort
p nra salut + avrom aquestes paules tan en pura veritat axi fca
aquesta dona gonda de mal de mayal y edentes y de tot mal amen
fiat fiat fiat

+++++

Dimecres axi del mes de may del any dela nativitat de
nra senyora de Jesus .d. .c. .xxv. fra. nazat amaly
fill de altre naras amaly, edat honorable y bel muller
sua en edat de .x. anys fou vesat amonyo en lo noble ayo
nastre dela glia de ce axana de upoll en lo qual nra s.
den ela benenemmar star elo benaventurat moste tan
benet lo legay star eduro longames al llin. tan finey amen

En lo dit may fou de un amor ofra carteron de galyes
fill del magnific muller gona de gallinle on cell e sidna larmut
en la mateixa edat en lo dit monastre de qual fues a ple de
nra s. den y la glia ma y sua y del benenemmar moste tan
benet lo legay star eduro longames al llin. tan finey amen

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or a small note.

Chronique des rois d'arago e dele Comtes de barce.

[Faint, mostly illegible handwritten text in a Gothic script, likely a chronicle or historical record.]

**Chasegun sepre sume
por car bonel**

[Faint handwritten notes or signatures.]

**De la pob
lacio de spay
e per que
hae nom
ari.**

Egoms q
hauem leff
en molts
libres lo
primer hom
ques pobla
en espanya hae nom. Tubal. el
qual era la generacio dels pbers
ari con ayo dien ysidoro et gero
nim. e fore nomenats p lo nom
de tubal. Cetubals. e per q cor u
na estrella que anom esferius que
pou apres lo sol e lauors es uespre.
fo mes nom al terra esperia. E a
quets cetubals se poblare en la ri
tera de ebre. E per la dita poblacio
lexaren lo nom de tubal. e preiere
lo nom del dit nu qui ha nom.

[The main text block, as described above.]

Ebre. e agueré nom
celtibres. e es dita cel
tilena la terra que
es entre los monts
piraneus. e lo riu de
bre. **E** apres daq̄s
ta nacio uene erui
les per senoreiar es
panya. Saqui hac
bacala ab un gran
pncep qui auia noz
giron. lo qual sen
ioreiaua tres regnes
qui uuy son nome
nats. Gallia. Lusita
nia. e Leticia. Ix a
Gallia mes nom
p tal com la pobla d̄
les gens q̄ amena d̄
galacia. Gallia.
E per lo flum q̄ noz
ana apella laltre reg
ne. Lusitania. E per
lo poble q̄ amena de
acia per coltiuar la
terra. e per lo riu q̄
anom leri. nomena
laltre regna letica. e

la maior ciutat daq̄la p
uinia ispalis la qual uuy
ha nom. Sibilis. **E** aps
entra p la prouincia de
cartame e uence lo rey
de carpentayna. qui ha
ua nom cari. qui era d̄
molt estranya e orrible
figura. en lo mont de car
pentam en laqual fahia
sa habitacio. e per lo seu
nom foli mudat lo nom
moticati loqual uuy ha
nom moncayo. **E** uen
gut lo dit rey cari lre
fica lo dit erules al rei
d̄l dit munt de les gens
qui uegre ab ell de tiry
e de auisoma. una ciutat
q̄ apella Tirasoma. **E** a
pres entra en la prouincia
de celtiteria. eaqui basti
una forza la qual apella
uirgell la qual uuy anoz
la seu d̄ingell. **E** apres
pobla una ciutat dela get̄
causonia. la qual apella
d̄sona p la dita raho e la

qual uuy es apellada bid̄.
E puy es ell parti da qui
etiam es. iij. barques de
les quals les. viij. arriba
ren en gallia. e la una
en lo ribatge de celtiteria
on el lreifica una ciutat
la qual apella barcanon̄
e uuy es apellada barce
lona per tal coz fo pob
lada teles gens dela dita
nouena barcha. **E** ab
aquesta manera tolch
tota spayna al celtibers
qui lauors e lauors sen
ioreiaue les quals gens
p longa pau oblidare ly
teles armes e nos sabere
nes pugre defendre. **E** t̄ch
ala sua senyoria spayna
e ala sua seruitut dels gre
chs. **E** t̄ch ago anasen
e lexals per gouernator
un seu nozre laqua ha
ua nom yspan. apres vi
es tertules son rey de
panya. e pobla molts lch̄
en enespanya en tres q̄ls

pobla segona **Don**
uengren los gots

E per co que pugã mils
tractar e pus uerta
d̄tament e breu per tal q̄
sia pus placent de legir a
aq̄lls qui lo legira. e als
qui lo escoltara. car l̄ga
paula engendra enuig
en legir e enou. **E** p aq̄
ta raho no uolem pus par
lar del sec tertules in de
la sua generacio. ni dela
nacio deq̄ el pobla esp̄na
la qual senoreia longa
ment. **C**ome enyo que
parlem e tractem dels go
ts los quals uengre d̄un
illa que es apellada Esta
cia la qual es uers les p̄s
de septent̄on e uers la
mar quel mon en uir
na. Segons q̄ ago pus lar
gamet tractem claudi et
Gholomeu en lur dit **Cō**
presere spayna poblare ella
E t̄ch aquesta illa de es
tancia habitauẽ aq̄s

p lo nom del q̄l la tra
hae nom espayna lo
qual yspan

tes nacions Gots Vefgot
Estregots Daningis
Arens et Gams teles
quals nacions nos ca
laxē sino ransolamēt
dels gots per co cor aqts
foren los qui tolgrē el
pauya al grechs calana
cio que ercales Inama
lexada **E**l prim rey ab
qui cret los dits gots
dela dita illa hac nom
Veng lo qual fo bon ba
caler **E** mort lo dit ue
rig regna sobrels dit go
ts lo rey gaterich lo
qual fo bon rey Capres
daquest regna son fil fi
luner Capres daquest
regna Zueda Capres da
quest regna dianeu Ca
pres daquest calinoren
Capres daquest athana
uso Capres daquest da
leus Capres daquest Gure
filo Capres daquest loru
usta Capres daquest diza
neu Capres daquest deor

reneu Capres daquest reg
na Strogoth Capres da
quest regna Guina Ca
pres daquest amaro **E**
pres daquest Gelerich **E**
Capres daquest Erma
narch Capres daquest reg
ren fireniching 7 atiena
rico e regnaren ab tolo
ensemps ozas athana
rico sobrensch e regna
tot sols **E**n temps da
qsts reherren la fe xpia
na los gots pero depuy
per engan op forza tel
empator ualere qui en
dela terra ariana tornare
erches en la erroz ariani
E mort lo dit athanarico
los dits gots no uolgre
elegir rey ans se fots me
seren ala senyora del impi
re roma en la qual s'igue
re .xxviii. anys **E** Capres
daquest temps elegu en
dos reys per nom rada
gayfo e alarich e cetero
alempi Enp Valerich

unio
caps da
quest

hac la maior senyora Ca
pres mort en radagayfo
regna tot sols en tot lo
regne **E**aquest nalarich
demana alempator hono
ri qui lauors empaua e
senyoreiaua en tempi deo
ma hauer pau ab ell cab
lenpi 7 uiure enaql **E**
lo dit empator feu lo e
comali phabitano pacifi
ca Gallia qui ara es dita
franca e spanya **E** Capres
daquest rey Valerich regna
athausis caqst fo lo pmi
rey qui comeca en trar
en espanya Capres daquest
regna en seianich Capres da
qst ualie e en teys daqst
los gots teme lur senyori
maior en tholosa **E**aquest
rey pres les terres de tra
ca e de gallia les quals te
me los Vancris e los alas
Capres daquest regna Gt
otorenus Capres son fil
Gurison Capres son fiare
Grotouch Capres daqst

regna son fiare eunco e
aquest pres en espanya
la prouincia de taragona
Capres daqst regna son
fil alarich Capres daqst
regna son natot Grotio
Capres thodisio Capres
mort daqst regna agla
Capres athanagilco **E**a pres daqst regna hylba
quest exampla e arich son
regna en espanya Caqst fo
lo pmi rey qui posa tau
la tot sols es uesti de uel
teures reals Cor dabas
tots los reys se asoren en
lur tauila ab canalers e
anaue ari uehites co acual
lers Capres mort daqst
regna son fil recareo lo
qual fo catholich rey qui
ta tota la erroz ariana de
son regna e feu de sa ter
ra la ciutat de toledo Ca
pres del regna son fill lu
ba Capres mort daqst reg
na Gontemarus Capres
daqst sisebuch **E**aquest
rey feu batmar p forza lo

Capres son fiare
leouegilco Ca

cap

uileus. **E**n tēps da
quest comença malo
met la sua mala setta en
la terra de mecha e en les
altres terres della mar
qui aia so de moros.

Eapres daquest regna
son fil recaredo emori
Infant de fort pua coat
Eapres mort daqst reg
na. Suintilla fill del rey
Recaredo pin. Saqst tolc
totes les terres e ciutat
clochs qis romans seio
reiauen en espāya. Saqst
fo senyor de tota espāya
sens negū mija. Apres
mort daqst regna en se
tilla. Eapres en tulga. E
apres mort daqst regū
sindazūto. Eapres da
quest recessiūto. Apres
mort daqst regna lo rey
bamba loqual fo molt
catholich rey et uirtuos
ebataler molt marauel
los e exempla e arefeh
molt lo seu regne. Apres

son fill Recaredo. e apres
nanto son fill. apres mort
daquest regna.

daquest regna lo rey
erugio. Eapres daquest
regna flau regna. Eapres
regna eutiza lo qual fo
rey fort cruel. e aquest
rey mana quels cler
gues e bisbes de sa terra
prenguessen e tenguessen
duats. Saqst feu estoio
car totes les forces de les
ciutats e lachs de son reg
na per tal q les siues no
poguessen rebel·lar contra
ell. Eapres daqst regna
Rodrich loqual perca la
sua terra en la forma se
guent. **E**o es aqsa co
lo comte Julia sotimes
del dit rey Rodengo fos
amat p unisatgetia. Al
rey hartzali moro p affer
del dit rey. lo dit rey ro
dengo ha afer ab la mu
ler segos q als anys die
o ab la filla del dit comte
Julia ell estant en seruy
del dit rey per que lo dit
comte morat dela mislat

terra e salent la maluel
tat q son seior li hania fe
ta. tracta que son seior
perces son regna. Earis
feu q en lay de nit senyor
dec. viij. xi. dies de mo
an en lo tercer ay del re
giment del dit rey Rodri
go p tractament del dit
comte Julia uench en
espāya lo rey hartzali en
ensemps ab los reys a
luxubia de maixes de Eza
rich e ab altres reys mo
ros p nombre. xvij. Elauor
fo uenque lo dit rey Rodri
go p los moros. etota espāya
mes en tro anles de prole
ca. duns viij. mesos segos
q les coromys die. **De
les multas qils sarays
fayn als cristians q roma**

Emen
feta la dita persequi
no o coquesta los xpian
q dela batalla opsequio p
guere scapar se escampare
e figure en uers les forces

teles muntayes de sobiar
te de ribagorça de bierroce
de artice ordova de biscaya
de alaua e de asturies on
fatre molts castells emol
tes altres forces en qs po
guesen recepat e defen
dre dels sarays. **E** cotes
aquestes terres romagne
ren en poter de xpians q
multes sarays noles po
guere possen. **E** tro a. cc.
xpian que fogue recepta
ren se en la terra d'arago
Co es assaber en. i. munt
qui es apliat. Ducl.
E puy poblare se en una
terra qui es enomenada
pano qui uuy es de sanc
Iohan dela penya. Saqui
comencare de fer grans for
taleses de castells de mur
te ualls p co qs poguesse
defendre dels enamechs
dela se xpiana. **O** Das any
q les dites forces aguesse
acabades uench enoyda
del almaçor de cordona

nostra
naua

nomens. Abbatiam
ab en mōnastio q' los xp
ans se gartien. Abbatia
de grans forces e d'ensia
ments en lo die p'ia. En
contraist gran dampne
ge sen poria se gant als
moros. En mōnastio lo vic
al moçor de cortona. En
lo sale magut de gran ma
trames p. i. Duch sots
mes seu appellat ab treme
lich ab en carà al qual
mana d'istretament q'
en continent ains ab gran
pote de omens acanal
e de peu en uers la terra
d'arago. Et tota aquella
conregues cremas e asse
gas totes les forces en
terran e los bans auci
en captiuat sens mōn
lo qual Duch ab treme
lich appellat tantost ab
gan compaña oalarps
acanal capu yuersosa
mēt uench sen ala dita
força. Et tenoat en lo vic

pla. Co es en la partida
de l'istretament ambate fore
ment e tota dita la vici
fina. Et finalment pres
la on crate captiuat
emorts negu xpia no
re eduar. En terna
los nuirs els edificis
daquel l'och au d'is
par huy en dia. **De la re
dificacio de la esglia de
sent dela penya.** Iohā

En aquest temps un
sant hom appellat
Iohā hermita habitaua
en una balba sots. i. gran
tocha en la qual lo dit her
mita feu. i. esglia a in
noz de deu e de sent Iohā
bā. En aquella uene un
fenu los dies tenotamet e fā
Enpres mort d'agut uen
gren dos oualtes freres
de paragoia molt sans
homens. la n. tels quals
havia nom uot elatue
felu. En aqua sanctamet
cab ferma se catplura

sement deu itegre lau
teps tro q' deus los xp
la al regne celestial sen
q' pus laq'ant es con
fengut en la uida. E
mores aquere santes ho
mens uengeten altres
dos homens de bona ui
da tels quals la n. era
apellat barce. i. la n. m
cel. los quals seguit le
paes de la sanctitat tels
altres santes homes qui
ame fiut deu en agut l'och.
En la habitacio da q's
sans homens q' s'au
tots los xpiaus gran te
uicio en aquella id'altm
En aquels regnauē en na
uona lo rey Garcia xer
m. i. la regina eneca samu
la. En arago seniore
iana lo comte azenari.
E lo rey abbatiamen
en la ciutat d'isca. En la n.
de mē seupor. d'ccc. l. viij.

De la gamma eremenes rey
Enpres mort tel dit

De la gamma eremenes
regia en pampalona
lo rey gamma enech En
lay a mō seupor. d'ccc. xc. i.

De la gamma eremenes

Enpres mort lo dit rey
gamma enech reg
na apres ell lo rey fortuy
gamma. En lay de mē seupor
d'ccc. iij. En teps da
queit rey mort lo dit
azemar Comte d'arago

De la gamma eremenes

Enpres mort d'agut
Comte. fo comte
d'arago son fill galin
co lo qual feu fer. i. cas
tel qui hac nom athare
e pobla moltes moltes
miles clachs. Enozes
menys edificia al honz
de deu e de sent Iohā. i. i.
monestiu en. i. l'och apel
la sent marci de sarue.
Cab uolent e consentimet
del die rey fortuy gamma
lo dit monestiu en nob
ley e d'ora de moltes tres

ari loscatges cō altres tō
los monges del dit mo
nester poguessen auer un

**Del rey sancto gar
ria e de sos fets.**

Apres mort d'agst
rey fortuy garria
regna en pampalona lo
rey sancto garria. **E**
enuda sua mori en am
go lo comte galindo. **E**
regna en asturies lo
rey ordonno qui fo uen
gut la uors e resbaratat
p lo rey de cordova nom
nat ab darrame en lay
de nre sepor. dccc. xx.

E lauors la nacio mori
ca per la uictoria q' obtec
contra lo dit rey. **O**rdon
no prenet en si maior au
dacia passant lo mons
piraneus cō qui en tro en
la ciutat de tholosā. **A**ri
q' p la terribilitat espave
viment dels moros null
hom nols pch resistēna
fer. **E** fugent los xpīas

dels lachs ou habitauen
p laorta terribilitat e
auertat. **R**eculire se en
la sobalra ari fo alur
refugi singular. **O**n era
honditada la esgleya de
sent iohā baptista e ao
nor de deu. **E**te sent iohā
creguere e melozare la
dita esgleya de sent iohā
lba. **E**n apres ab gran
tenacio penconts e cōfes
sats fedment de lurs pec
cats e ab grans cantos
e melodies diuinals e
ab gran conuicio de cor.
humilment e deuota
trelladare lo cors d'auit
dit sent iohā heremita
e seboliren lo en vna
molt bella tomba sobre
la qual lo nom e la ui
da del dit sant era noti
ficada. **E** cotenguda ab le
tres motes ricamēt entre
talates. **L**a qual tomba
fo alçada en tre tres al
tas de inuocacio de sent

iohā lba de sent iohā e de
sancta basilica ia daban
aqui hōnditats e subguet
ment los dits xpīans.

In dits de mes ab uicosa
caustumada deuoro le
dificare in dos altars nū
daills qui iay ere consti
tuits. **L**a. i. ab honor zam
uocacio de sent miquel
e laltre de sent clement

E establi re aqui mones
tir e constituten in abat
p nom transirich e cler
gues qui p lalur pda no
lentat. **E** a honoz e a reuer
na de deu e dels sants q'
aqui jaen remicant als
dits carrels e mūdāns.
E tot aço facte p tal q' des
dels sants da quel lach
los preseruasen de les gra
psecucions morias. **E** ca
en dits dits xpīans hōn
fici aqui son estatge con
hi fo feta dins vne tps
couinēt populano. **E** no
res meys feuen cōsecrar

lo dit monestir p lo bis
le darago nomenat En
nech. **L**o dia de santa aga
tha. **E**s uer emyo q' dit
sancho garria rey de paz
palona. **R**egna. xx. anys.

**Del rey xemen garria q'
mori sens heren**

Dit aquest rey reg
na xemen garria ab son
fill en garria. **D**els quals
redoptament altre no tro
bam los quals morire
sens q' romas regitor en
la terra. **E** lo general de la
terra ueent que ells roma
men sens gouernador e
la terra era de solada dese
por. **A**nat cercant q' elugin
en plur semor e defene
tor. **N**o trobare pus ua
lent. **N**e pus auenturat
caualer com. i. noble
baro nadiu del comtat
de bigorra apellat Enech
lo qual era uengut en
estes parts p defendre lo
xpīas de les auertats eter

bles persecucio's dels mo-
ros. E lo qual haura uen-
gut e desbaratats moltes
e diuerses uegades aquells
Ep la gran nobleza d'or-
e d'armes q' en ell era les
gens dela terra en seps co-
cordats ab en fortun x-
menez comte d'arago
elegiren lo dit enuech en
rey de pampalona. **E**
era tant abiaue et tant
coratgos de auer batal-
les continuamēt ab lo
mozos q' apenes staua
i. dia segur. **E**p co mesc-
ren li sobre nom arista.
Car ari co la arista acos-
tada p' lo foch en i. mo-
ment crema. **C**u lo dit
rey enuech salent q' li
mozos deguessen auer ba-
talles ab el en i. mom-
ent era ab ells. **C**ari
de la uors enca hac noz
ennech arista. **E** hac p'
muller dona tova de q' l'
p'atea i. fill qui fo apel-

lat garcia enuech. **E** mo-
rt lo rey enuech arista e
fo soterrat en sent uicto-
ria p' d'arago. **D**el rey
garcia enuech ecclos fets
Mort lo dit rey
ennech arista sic
cei en lo dit regne son
fill garcia enuech. **E** reg-
na ab la dita dona tova
mare sua. e fo molt larch
baro. lo euolenteros a
hauer batalles ab lo mo-
zos. **E** ressembla en tote
nobleses son pare. **E**n
teps daquest la cristian-
dat hac pres gran uer-
mamēt e gran crecensa
en la terra. per les uer-
tut nummables q' obten-
gre los dits enuech aris-
ta e son fill garcia enuech
contra los mozos. **E** la uer-
los xpians q' en la d'arago
dita sobbalma segen uer-
lits p' la paor e terribilitat
dells mozos. isquerē se
daqui canarē se poblar

en los lachs q' auen dese-
parats ia dabans plara
ho d'arago dita. **E**ia uers
fo multiplicada la uer-
cio en la dita sobbalma p'
los xpians. **P**erque lo
comte d'arago fortun x-
menez qui gran deuocio
auia en la dita sobbalma
yn dia se acompayat de
sos uersalls romatze fa-
ent mes se el cam p' uis-
itar lo dit sant lach. **E**ia
bat salent la uenguda
de son seyor. co mils e
pus ordonadament iuch
ab tots sos clergues p'ofe-
so faent isquel acate-
ria. **E** feta ia i. alaltre re-
uencio e honoz q's couech
ab gran goy e alegria en-
traen sen en lo dit lach.
E mostrat al dit comte
p' lo dit abat les reliquies
e lo monestir daq' l' lo dit
abat ab sos clergues hu-
milmēt li suplica q' per
honoz de deu e deia santi

tat del dit lach e per pietat
de lur pobria e per esgart
del seu nouell auenimēt
li plagues en riqir lo dit
monestir de alcunes ho-
nors. on poguessen fer pe-
rer lur bestiar e ells au-
uira temporal. **E** enco-
tinent lo dit comte inchi-
nat benignamēt ales di-
tes preguaries iustamēt
suplicates donals e a tor-
galls. i. terme apellat
spelica de gallons p' co-
rol. **P**regant lo dit abat
e los clergues del dit mo-
nestir que en lurs oron-
e bones obres deguessen
hau ell e sa tia per recoma-
nats. **E** feta sa recoman-
dacio uench sen lo dit com-
te a son seyor lo rey gar-
cia enuech d'arago dit al
qual recompta lo rom-
atze q' auia fet ala dita
santa sobbalma e con-
p' la dita sanctitat della
e p' la deuocio que auia los haura toite

lo dit terme | dela qual co
sa lo dit Rey gamma en
nech fo molt alegre e
pagat e hac gran desig
de anar uisitar la dita
sancta sobalma **E**. i. di
a absos richs homens
e caualers e ab lo bisbe
darago apellat fortuno
uench uisitar lo dit sant
lech | on fo rebent molt
honradament e maue
losa **E** cofirma la dona
co del dit terme | ql com
te de arago los hauiá fe
ta **E** donals .i. wsch
nomenat auetic on po
guessen fer peccer lur tes
tiar emeloz sostenir
lur uida **E** daltia part
in offeri a honor de deu e
dels sants del dit lech .
v. onís darget **E** oyda
sa missa deuotamet p
ga carament | los dits
abat e clergues del dit
monestir | q en lurs ora
cions e bones obres lo

reguessen au p recoma
nat **E** reguessen deus
preguar e los sants qui
en lo dit monestir ha
uie elegida sepultura q
li donassen poder de regir
son poble dreturament
eli donassen uictoria tot
teps contra los sarayns
E rebuda benedictio p
lo dit abat partit daqui
e tornassen en pampalo
na **E** apres alain teys
lo dit Rey gamma emech
p moltes gracies q deu
li auia fetes | e p lateuo
no q hauiá en lo dit sant
lech | uisita altra uegate
lo dit sant lech | reter la
ors acen | eals dits sants
deles uictories q auia ob
tenydes contra los mo
ros **E** foli suplicat hu
milment p labat e cler
gues del monestir | q gran
assay etiebal sofferen
p los muits qui per ell e
lo comte darago los eren

estats donats per tal com
no podien defendre ne co
trastar | q algu noy me
tes sa cabana de testiar.
Perque lo dit Rey mo
gut de pietat donals prin
legi q si alai metia caba
na de qualqz linatge de
testiar en los terrenes
dels dits muits | q sensalauí
pena esens tot dupte e
plet reyal | pguessen fer
regolar e matar uaccas
e qual se uol altre testi
ar | qui dins los dits
terrenes fos en tract sens
lur licencia **E** cap fo fet
en lay de nre senyor .vccc.
lxx. Apres algun tps
lo dit Rey mori e agian
sollepnitat donoz setolli
ren lo en lo dit monestir
qui huy es en dia nomi
nat sent ioha dela penya

**Del mirade co nash lo
Rey sancto | e co fo Rey
fets e de los fets
he lo dit Rey | ro**

mas la regina cona
enecha samlle preyns
E. i. dia per gran tesue
tua passant la dita Rey
na p laual daruar | agayt
de moros donah salt .e.
auicre tota la copaya q
ab ella era | e la dita Rey
na nassian ab lanca fer
lo uentre | dela qual sem
pre mori **E** a co fet en co
tinent pasa fer la dita
uall .i. noble baro dels
muntayes darago . e es
gardant la terrible mor
talpat qui aqui era de
xpians | uee p la nassia
que la dita regina hauiá
en lo uentre apparexer
una ma d'infant . Esti
tost apre e obren la di
ta Regina per lo uentre
molt cortesamet trasch
l'infant iuu del uentre
de samare | e ab si lo sen
porta etantost lo bate
ya | emes li nom sancto
gamma lo qual notri

molt uocament. **C**ome
alans anys la gent de
la terra fremuà de senyor
murmuràre es coplan
guere fort e no sens ralh
con nos pensauē q̄ heren
fos romas en la terra. **E**
1. dia aplegats ensenps
los nobles ecualers ab
la gent de popular de la
terra per leuar Rey q̄l
q̄ noble baro uolguen
tenir parlament. **E**lo
noble baro qui infant
haua estort amort salēt
lo nouel parlament q̄
cena tenir p̄ lo general
de la terra. tantost feu ue
tir lo dit infant ari co
apastor e feu li calçar a
auarq̄s. **E** auistats tots
so parents amichs e uasalls
le e honradament apare
lat en lo dia assignat al
dit parlament se plerē
E entrant p̄ lo palau on
se celebraua lo dit parla
ment fo le acult e rebe

but p̄ lo dit general e tech
lufant en tre les canes
E dit m̄cosamēt | baros
prenets a queit m̄ fant
e despulats li les uestedou
tes que porta | eleuats lo
rey car aq̄st per cert es
uēte senyor. **C**or le salēt
uofaltres que cant la re
yna s̄a mare ari p̄ gran
despūte mon preys eia
E fo so aquell qui demē
tre passua per la uall
on mou | un infant q̄
trafch la ma p̄ lanaffia
del uentre de s̄a mare e sen
pūll un lo tragū | beneyt
ne sia deus. **E**n testimoj
de nos parents e uasalls
presens aci qui aco uecē
E qui als hi uulā dir
entrel cap e combater
liut. **E** dites a queite pa
ules leuar se tots en
guere altamente uua
uua cor aq̄st es senyor
nre e no altre. **E** tantost
despularē li les uestedou

q̄ porta

q̄ portaua | eueitūe lū de
reals. **E** ab gran gū e a
legua fo feta gran festa
aquell dia a honre cell.
E p̄ lo conuenciū ueitūe
e calçar un apastor | no
menarē lo s̄andho auar
che. **A** queit fo mole ma
cauelos hom e romēra
de trabalar fortmet lo s̄ar
rahūa | e conuenciū de au
tabna | en t̄ro anagera |
en t̄ro amōt decha | e en
atūcia | etota la plana d̄
pampalona | e gran par
tira de les muntanyes. **E**
ap̄res cōques totes les
muntanyes darago | e de
sobarte e feu m̄ fer n̄litz
castells e forces p̄ costre
lo moros | e feu moltes
eouūtes batalles ab ells
etota uegada fou uecē
de. **E** se deuēch se. 7.
uegate q̄ ell stant decale
muntanyes s̄a q̄ls mo
ros tenē aq̄st la
Ciutat de pampalona

molt testrecamēt en t̄p̄
duerē. **E** conuenciū se de
la gracia uenir ab les ges
te cantalera e de son reg
ne qui no tenē feres ne
calors | cor ne fossen tots
t̄ps m̄lats | passa les m̄
t̄mpes qui exē a l̄ertes
de neu | e en hora dalba
molt abrenadament eui
groza | comanāse ariu
seu tant calradament
en lo serge de s̄abans
q̄ tots los v̄banas | eils
ayela rals | q̄ no p̄ch tor
nar negu en lur terra.
E ab gran uictoria leant
deu e los s̄ants leua lo cap
per q̄ fo preseruada la di
ta Ciutat del gran peril
en q̄ estaua. **E** a queit
enp̄ Rey s̄andho auar
haua uasalls tons etē
duerē e oratjōs dau
batalles auerē cōtra
los christianos | e en uer
de portar darts | e en
ap̄en los reuall | e en

mater lo dit rey ab sos
uassalls anqua auergete
apru e auergetes acual
eno p conauna anegun
treball q negu hom po
gues soffrir pus q en
tenes au uictoria e ho
nor **de**ls enamichs dela
fe **E**spres era amat
de sos uassalls cor au con
acompanyo anaua ab
ells es metia enegual
tells en tots affers dar
mes e calcaua auergete
des auarques esabia q
erian treballs cassayns
ep so era molt amat de
la sua gent **E**pres molt
lchs en cantabria e en
la terra de celtiberia en
trells quals lchs nia
huy enria .i. apellat sa
cho auarca **E**acp mul
ler la regina cona vr
raca dela qual hac .i.
fil qui fo apellat Gama
e .iiij. filles teles quals
la .i. hac nom uraca.

e maridala ab lo rey
Manfos de leon el al
tia. odana e conala per
muler al rey ortoni e
laltia sana e conala
al rey Remio. **E**la .iiij.
basquita e conala an
monio Comte de viz
caya **A**quest rey san
cho auarcha leuifica
molts molts monestir
e esgleses e feu molt de
te al dit monestir de sent
iohan dela penya **E**lauor
era bisbe en lo dit dya
go **Q**uol Sabat de sant
iohan dela penya **G**ran
miro **R**egina empero
lo dit rey sancho auarca
rebuu. anys emori en
lay de nre seyor. **D**ccccij.
E soterraren lo ab gran
honor en sant iohan de
la penya **Del Rey Gama**
Morte de sos fets
Elo dit rey sancho
auarca romas rey chereu
feu en la terra son fill gar

na **E**per tal contena en
ciar en batalla o amia afer
caualcada o quals q al
tres affers pils q ell
agues afer ab los sarrayns
tota uegada tremolaua
Ela gent lo enomena
ua Gama tremolos ex
es uer que als obs si al
mon hauiá ton caual
ell lo era **A**quest emp
rey fo hom lo epiados
ardit e benigno e tan larch
etan prous que anegu
no podia dir de no dire
q hremanassen **E**car
resemblaua son pare an
enamar apen ab los dya
eacual ab los decaual
e era au coacompanyo
ab sos uassalls e calcaua
auergetes auarqs fo li
mes nom garcia auar
ca **E**era lauors bisbe d
pampalona en sancho
eabat en sant ioha dela
penya en fortun Greg
na lo dit noble rey. ix

e noblamet. xij. anys
Equant passa daquesta
uida sebelliren lo en lo
dit monestir ab gran ho
nor e sollempnitat **del rey**
sancho e de sos fets.

Epres mort del da
munt dit rey gar
cia successer en son regne
sancho son fill lo qual
pres per muler la filla del
comte sancho de castella
apellada maior orelora
per alguns la qual feu e
ordona los bons furs
Car en tto la uors tot co
quis fahia en la tia se fur
iaua a arbitre dels presi
dens enaquella **E**pus
da fo auer haué eiment
es uer q dins lo comtat
de castella crasiuat .i. com
tat apellat portell del ql
era comte orado e pobla
.i. Ciutat ala qual mes
nom burgos eaquella
en noble comats baros
richs homes e cauallers

edaltres gentes notab
les En lay de nre senyor
Dccc. lxxx. iij. E lo cam
de seut iacme qui p pa
or dels arabs passaua
per alaua e per asturies
muda lo dit Comte di
daco e feu passar per a
nagera e per uniesta e
per manya e per les en co
trades E per tal co no
es de nre preposit lexem
estar esta matena etoz
nem aloit rey Sancho
del qual etels altres qui
successiuamete regnare
en nauara e en arago en
tene a parlar Aquest
rey sancho senyoria na
uara e arago elo ducat
de cantabria etotes les
tires q sonau lo rey san
cho auarca conqri E
p samuller senyoria ca
tella e leo en tto en por
tugal Car per successio
fraternal li eren perue
guts E per la sua proca

elut que en ell era gar
cunpa se sotsmes al seu
pnapat E subuiga asi
lo comte de sobzarte lo
qual fo son uasal el re
gonech p seyor E pla
in mensura de terras q
possea e se uoyaua se
feu enomenar Empa
dor lo qual hac dela reyii
samuller tres fills lo
maior era enomenat
Garcia lo segon fernand
lo terç gonaluo E hac
a. altre fil de una nob
le dona danyar lo qual
hac nom Remio On
co enaquils teys per paor
dels arabs tot hom tu
gues sos caualls en les
cambres de lurs mulers
E a po per po q pus pres
tament e abans los po
guessen haue e daquells
fiur com obs los sos ne
necessitats los contian
gues E lo dit empador
si comana a samuller.

temdor e conuador per
ella en lo catell de anage
ra .i. seu cauall lo qual
de lona l'elica e daltre
uirtuts canalines tot
altres caualls sobrepu
ana e lo qual amaua
molt es fiaua enell an
con enauidor de uida
E del qual cauall se ena
mora molt son fill gar
cia e .i. dia prega la regi
na sa mare quel plague
donar lo dit cauall la q
cosa li atorga fiancament
e goyosa o das .i. cauall
qui fiaua la dita reyna
ueent ql atorgament del
dit cauall si acabamete ue
nia fia molt desplaent
alempador son marit p
les rahons damue dites
Consella ala dita reyna
q per res del mo no consen
tis lo dit cauall a homi
uient si equuar ente
nia la pra de son marit
q p aco hauna Sari la

46
dita reyna conerent lo
consell del caualler sa ep
fitos reuoca latozganiet
q hauna fet del dit cauall
ason fil garcia dela qual
cosa fo molt despagat e
mogut de gran ira consel
la asos fiates fernand e
goncaluo q aculassen la
reyna lur mare al Rey
son pare q ella faya mal
ses fiates ab lo dit cauall
e aparia uer semblat
p la gran familiaritat q
era en tre amtos dela qual
cosa los dies tos fiates
no uolgre ess principals
aculados o das consentir
q auidarie adar alguna
fauor aell sobre la dita re
famao E tanto q lo dit
gama de gran ira mogue
dit ason pare q la reyna
faya mal sos affers ab lo
dit caualler E aco sabien
sos fiates E lo dit rey
inclinat mes aculca q
acertemtat mana q sa

muler fos presa e le guar
dada en lo castell de na
gera. **E** puyms feu auis
tar sobre aço cort gene
ral e finalmēt fo diffi
nit q̄ ella se hagues es
cusar per batala sino q̄
seria iudada e mesā en
lo foch. **O** Das lo dit re
mūo filastre seu lo qual
era noble baro eprou
e molt ardit en armes
uelent la m̄nencia de
sa m̄ozastre. Ela uolen
taria dufama q̄ li era
estada posada 7 aleua
da. **O**ffens ametre el cap
contra tot hom per la
dita Reyna. **E** daço feu
totes seguretats q̄ en
semblats casēs son acō
tumades. **E** appriant
lo dia de la batala. i. mo
ge molt sant baro uēch
al dit empador e dix li
Senyor si la Reyna es
acusada atort uolietes
la delurar e q̄ fos p̄o

nat a aq̄lls qui lan aci
lada. **M** qual respōs lo
dit empador e dix li.
O Dolt me plau ab que
iusticia hi sia obfuaada.
E tantost los dits dits
uados cōfessare e dixre
al dit sant baro q̄ fal
samēt e iūqua hauen
acusā lur mare e q̄m
demanauen perdo. **E**
de continēt lo dit sant
baro manifesta ho al
dit empador dela qual
cosa fo molt pagat. **E**
delura la dita mulier
sua de tument aque e
ta iudada. **E** pregala lo
dit empador que tegue
p̄ donar a sos firs lo de
falment que hauen
comes contra ella. **E**
ella respōs q̄ li plava molt
ab aytal conoicio q̄ son
fill gamma no regnas
en castella qui p̄ succes
sio segon q̄ damunt es
dit li era p̄ uengut. **E** Ca

ri fo fet q̄l die gamma
hac p̄ heretat lo regne
de nauarra. **E** ua tologo
de nagera entro amont
decha earrosta ab totes
ses uiles epiaella. **E** co
na aferduan castella
e angopaluo tot sobzar
bre e atoncedo entro a
metireto e loarre esant
emereti ab totes ses u
iles eptinencias. **E** Casil
la e hereta lo dit remūo
son fillastre en lo regne
darago lo qual era dela
dita Reyna p̄ raho d̄nup
cies obligat. **E** daço feu
confirmar a l'empador
son marit. **A**quest em
pador p̄ la gran deuocio
que hauia en sant io
han dela penya orona
q̄ azi com lo monestir
del dit sant loch era or
nat de deigues seglars
fos ornat da qui auant
e enobleyt de mōges
negres. **E** mudalls hi del

o monestir de cluyech dela
orde de sant benēt qui la
uors pullula e flora en
la cristianodat. **E** per aço
epaltres rahons iustes
feu moltes e diuerses
gracies aldit monestir
de sant iohā dela penya
elauors era biste en arago
o dantio. **E** abat en lo dit
monestir paterno. **E**
mori lo dit empador en
lany de nre senyor o. d. xxxij.
e soterrare lo ab gran ho
nor. **E** n oueco. **Com**
una que no hac comte
en arago
E uem parlat del fet
dels reys de nauarra e dels
comtes darago enseps
E daço per tal cor tostemp
Comte darago fo sots m̄s
al rey de nauarra p̄ ques
conuenia que de tots m̄s
cladament parlassen en
tro ara. **E** car plo depar
timent dels regnes da
munt dits lo dit remūo

to hac p heretac lo com-
tat darago soltament
e sens nulla subiuigato
don fo fer rey. Rationa-
ble cosa es que daqst e
de sos suceycores qui ses
mija regnarē enarago
tiomqs facam sens de
mulaltre alguna addiao
**de la partiao dels regnes
de nauarra edarago.**

Ort lo dit empa-
dor. elo deprimēt
teles terres a acabamēt
p dupt. senyoria lo dit
rey remiro en lo regne
darago. lo qual hera
puengut p donacio de
la madrastra dona oie
lopra millr. tel dit empa-
dor. E hac ne iusta raho
q an e mls se tegues fer
Cor lo dit Rey remiro da-
uant son marit. e sos fill-
en la cort general sobre
ago appellada la mäten-
gue. e la dona pignocēt
ep exempta del greu em

qui li era alleuat p sos
fills maluadament e
falsa. E offeris a entiar
embatalla campal cōti-
tot hom qui contrari-
tengues. axi con en lo
pus. p pcedent capitol
es pus largament con-
tengut. **A**pres al am-
teps. Gondualuo fill dī
dit empador. lo qual reg-
naua en sobarte e em-
bagorça e en les altres
terres a ell plodit. Empa-
dor sompare donades e
assignades. **U**n dia ell
anant a capa. i. caualler
seu appellat Ramonat
auais lo agian tiacio en
lo pont de muntchus. e
son soterrat en sant uic-
toria. tel qual fill ne filla
no romas. **P**er lo ge-
neral dela terra uerens
q eren romases descon-
fortats de senyor. cogitats
q null hom tel mon no
podien mis eligi p seor.

q dit rey remiro. lo q
de manifestes nobleses
era en nobleat. E lo qual
era germa tel dit gon-
dualuo. elo regne tel
qual era mes p cinque
aells q null altre. **E**legi
ren p seyor lo dit Rey
remiro. lo qual hac per
muler la filla tel comte
de bigoria. nomenada
ermessenda. ep babilin
galbarga. dela qual pro-
gra. ii. filla. lo primer
hac nom sancho. e laltre
Garna. qui uisbe de saca
e. ii. filles. la i. hac nom
Sancha. e dona p muler
al comte de tholosa. e
laltre cetera. e maridala
ab lo comte de proyeça
apellat. G. bertian. E dal-
tra pare en genora. i. fill
loze. nomenat sancho. al
qual dona ayuar. E xau-
ere la tie ab totes uiles
e daque lo in signu de tiol
Comtal. **E** donall ab

apral condiao les dites
terres. q aquelle tengues
en feu. e endreca senyoria
p lo dit Rey remiro. e que
axi cō hom bigi e uasall
seu otreis. eatorgas p sen-
yor. ell e sos suceycores. e
aplicadores al dit donador.
e als seus si cōtra faes en
continent. **E** aquest rey
remiro fo molt bon rey
e de gran coratge. e totes
teps guetia ab moros. e
tota uegada uence aqlls
epobla la terra de molte
uiles. e castells. e cepuys
per tal con lo pater cō lo
pater tel moros. era gran
epoteros. seu confederaco
e amneca aqst rey. ab lo
rey en sancho de nauarra
q en totes necessitats ha-
gues auida. e ualer al dit
rey remiro. **E** per la di-
ta aumença feuli dona-
no lo damuē die rey re-
mido. darrosta. e de pice-
la. ab totes uiles. **A**qst

fors pena rep
de les tres
guarado
res

Rey Remiro fo hom molt
piados e feu molt de le
apobres e cavallers e a
monestis e especialmet
al monestir de sant io
han dela penya. Era la
uors bulte en iaca gar
na fill del dit remiro rey
Eabat en lo dit mones
tir blasco. Capres al
gun temps en lany de nre
o. lxxij. lo dit rey remi
ro assedia. i. lach de mo
ros nomenat grados e
estant lo dit lach aseriat
lo rey en sancho de castel
la. coss del dit rey remiro
Ab gran auist demoros
per oy qui portava uech
corer e destruoy la tra de
son coss. lo rey remiro
ealcomat passa per lo dit
loch de grados e auis lo
dit rey remiro son coss
q era enedat de lx. iij. anys
Eles siues gens leyants
se de setge portare lo cors
de lur seor soterar en lo

dit monestir de sant ioha
dela penya. Es uer enp
ql dit rey remiro regna
xxxviii. **Del rey sancho** anys
de sos fets.

Rox lo dit rey re
mido regna son fil sach
lo qual apres fo nomeat
sancho remirez mas
ans q digam res de sos
fets recomptare en ql
manera fo rey de nauar
ra. Con mor lo rey
gama de nauarra toni
seren cell. ij. fills. la. i.
hac nom Sancio e lal
tre Ramon lo qual ra
mo de copritat. In ho
nesta e contra deu exci
tat emogut p tal que
regnar pogues en lo reg
ne qui ason fiare aci co
aprimogenit se per tan
ya auis lo dit sancho
En lany de nre sepor.
o. lxxvi. e. i. fill del dit
sancio nomenat remi
ro tement se q p sem

blant uuy q feu son pare
no pasas absentas del
dit regne e uench sen
en ualencia que seyo
reiaua lauors totench
diado. **E**les gens del
regne de nauarra uelut
eregonerent q de sepor
tyor brotinent filial
no podra exir leal. E uo
lents esquinar q anom
de tan gran infamia e
de tan gran desonor no
fossen sots mesos ne ua
salls. Cor aytal nom de
aytal natura sia q null
temps no ptesa. **T**epolaren
lo dit ramon dela hono
reyal dela qual m ius
tament usaua. **E**legue
per sepor e rey de nauar
ra lo dit sancho remirez
lo qual fo rey de nauar
ra e tenagera e entio a
motocra e varago e deso
brarbe. **E** desiant q nom
de traydor no hagues en
la tra. erilla e gita de tor

19
sos regnes e tres lo dit r.
E hac p muller dona fe
lisa. e engendra cella. iij.
fills. p. anfos e remiro
lo qual fo monge de sant
ponz de tombras. **E** sta
enp enuirtat q regnat
lo dit rey Sancho remir
enarago ans q fos rey
de nauarra en tra la ley ro
mana en sant ioha dela
penya. xi. kls aplis en la
segona setmana de quies
ma feria. iij. e hora. i. e
iij. son toledana hora. vi.
fo romana. En lany d nre
sepor. o. lxxi. eoaqui
auant tenguere la ley ro
mana. **A**quest rey san
cho remirez fo molt bon
rey e auenturat e utuos
eaparech se te en tre les
altres coses ples co qste
seguints. **E**n lany de
nre sepor. o. lxxv. pres lo
castell de couino. Ena
qst ay matex ps prael
la elauors armaré moros

prima e feu batalla ab moros en Caragoça En layn de nre señor. o. d. lxxxi. pres tolera En layn de nre señor. o. d. lxxxiij. pres gratos e enaquell ay matex moruē molts xpians en toda epobla averba e feu batalla En pa picada ab moros en lo dia de nadal En layn de o. d. lxxxij. lo cors de sant mdaleti e de sant iasme creble daquell lo qual fo bulte apres cella ciutat durtia la q̄l ma es apellada almaria fo aportat p rehiques en sant iohan dela penya per lo dit Rey Sanchu renn rez e p son fill en pedro. et p labat del dit monestir apellat sancio ab gran honor en lo iorn dela cena de nre señor feria. v. nris ap̄lis **A**ffera sexta ap̄s pasua pres lo dit Rey argue tes **D**ecimo kls junij

pres set castjelli **E**dit sapte apres siguen feu batalla en tutela **E** xix kls setebz feu batalla en motello **E**n layn de nre señor. o. d. lxxxviij. en lo mis de mag lo dit Rey hedi fica lo monestir de montarago e la canonia de iaca e de sanlo **E**n layn de o. d. lxxxix. en lo dia de sant iohan tba pres lo dit Rey ab son fill en pedro o juntcon **E**n layn de o. d. xc. dona trahut d̄ca al dit Rey efo enauida ab lo Rey alfonso de castella en Toledo contra moros **E**n aq̄st matex ay n pbla es tella e feu molt de be al monestir de sant iohan dela penya En layn de nre señor. o. d. xc. i. hedi fica lo castellar sobre caragoça En layn de nre señor. o. d. xc. ij. cobra sca culalia **E**n layn de nre señor. o. d. xc. iij. pres almenara e pbla luma.

En layn de o. d. xc. iij. pres nabal e puvo de sanchu sobre d̄ca e hedi fica lo castell de martuello e de loarre e de alquegar **E**n layn de o. d. xc. iij. afeia la ciutat de ōca. Vn dia per ca de sanctuariat fo naffiat lo dit Rey ab sageta per la manega del asberch o ca misol dela q̄l moro emori en coar d. l. ay nris as q̄ moro fenuar per Rey son fil en .jd. aqui present **E**n anahi que multeps del dit setge nos leuas fins q̄ la dita ciutat hagues presa o poter de moros lon faessen leuar per forza **O**dit lo dit Rey lo qual regna. xxx. anys e aporta re lo seu cors amunt arago caqui stech refuat. vi. m̄ ses e. xv. dies **E**tepius ab gran honrament adu gueren lo al monestir del sant iohan dela penya e d̄ciaren lo tenhit

20
Laltar d̄ sant ioha **del Rey en. p. e de sos fets e de la preso d̄ d̄ca.**
Affera la honoz dela dita sepultura les gens del dit regne leuaren Rey en. p. da mit dit p̄die nris iunij enaq̄st matex ay n **F**lauors fo presa ualena p roterch d̄roaco lo q̄l fo enomenat Cit **E**n continent q̄l dit Rey en .jd. fo fet Rey uolent obre lo manament patenal ab gran poder de homens acual captenench afeia ar la dita ciutat de ōca ca q̄lla tene assetgada ab gran treball e assay. vi. m̄ sos fo es asabz. o. d. xag. 7. iij. iulio. agost setembre e octubre **E**stant la dita ciutat en gran angustia e p̄ssura uengre moros ab lo comte en gaita o d̄ciuz de nagera ab gran poter p metre manda en la dita ciutat. o. d. as lo dit

Rey salen la ueguda dels
moros usque los acantera
en lo cap d'alcoriaz; ells se
en contrare elo dit Rey
feit tanabriuadamet eta
pudrosa conca los mo
ros q tots los desbarata
Espres lo com te ganna
ordom; e tench lo pres per
algu teps Ereten laor e
gracies a deu dela uictoria
q hauiá obtenguda toñ
sen assietar la dita Ciu
tat laqual salent lauen
co dels moros qavguda en
tespao ensta e dolenta a
pres. viij. dies retes sol
tament al dit Rey en .p.
En lay de nre senyor. o. d.
xciii. vi. klis decer. A
quest Rey fo molt ualec
e molt lo; e feu moltes ba
talles. ab moros e tota ue
gada uence aqñles Eto
quant pch hauec cor ne
dargent tot lo dona amo
nestis e acuallers E
hac p muller dona agnes

e prorea dela. i. fill nome
nat. p. e. i. filla apellada
elizabeth e feu molt de be
almonestir de sant ioha
dela penya **C**obtench
pnuilegi de pp urba. ij.
que tots rey d'arago p
guessen dar deles conqñ
tes q fanen totes esgley
es saluant cathedrales.
E .v. klis septembris En
lay de nre senyor. o. d. cxxv.
morné los fills del dit
rey en .p. En aquest ma
ter ayn. iij. klis. Octob.
passa desta uida lo dit rey
en .p. enecat a. xxxv.
ayns e son ab gran hono
retelit en lo dit mones
tir de sen ioha dela pen
ya. **Del Rey namfos e
de sos fets e dela pñ o
aragosca e de calata
iu e de aragocha**
A Pres mort daqñt
rey en .p. sucep
en lo regne daqñ son
germa namfos e hac per

muler la reyna de castel
la dona uiraca dela qual
fill ne filla no prorea.
Aquest Rey namfos fo
molt luy Rey e coratios
en armes e feu moltes
batalles e conqñtes en
treles quals les quis se
gueren **E**n lay de nre
senyor. o. d. cx. pres crea
En lay de o. d. cx. dona
batalla alal magor el mig
de la terra epres caragosca
En lay de nre senyor. o. d.
cxxv. Darocha e Cala
tayu e tota la uicia de tana
sona delona e de uicela
e moltes altres e feu mol
tes gras a sant ioha dela
penya **E** lauors era biste
cofca. Steua. e abat en
sant iohan dela peya Gar
ria **E**n lay de nre sen
yor. o. d. xxxiiij. feu ba
talla en siaga ab moros
iij. niis febr. e xvi. klis
augusti euaqñ mater ay
feu altra batalla en siaga

ab moros e pdes aq. enecat
de luy ayn que no fon tro
bat nul tps **C**om los ara
goneses traqueren del mo
nestir **R**emito lo mige
E lo dit Rey nam
fos mort opoue
aragoneses ab licencia
apostolical traqueren
lo monge en Remito
fiare del dit Rey namfos
del monestir de tomere
elcuaré lo Rey **E** pres p
muller la neta del comte
de epiteus **E**n auarros
qui saleren qñs aragone
ses hauec tret dela mgra
lo dit remito e lauici re
but p rey sens consentimet
e consell lur **V**olgre ari
mater leuar altre rey.
sens consel dels aragone
ses **E** ab uolentat e con
sell del biste depampalon
appelat sancho dela tosa. e
den ladro fil de Santch
ueliz e den Guilem az
narez de oyteta e den reme

lyg se en tromps q lo dit Rey
namfos fo Rey d'arago e de castella
enoble much. po q yo nre senyor. o. d.
e bitem qñm de con e q es pñpoo
q fo mly co seu cale fin

aznarz de torres elegit
en rey l'infant Garcia fill
del infant en fernand el
qual hac per muler la fi
lla de rodrich d'arago fill
del rey en sancho denavar
ra. **E** los aragoneses qui
saliren que sans consell
e consentimēt reils los
navarros haurē leuāt
altre rey garregare ab
ells e estiguē en guer
res e en batallas .i. anyn.
E per tal q' pau e concordia
fos en tre ells qui tots
teps cre estats uns en for
tunes e en prosperitats
aplegatē se capdalls nob
les cavallers e gent p'lar
re casan regne e amigab
lement cō cordants eligi
ren .iij. bons homes de
casan regne. Co es sabz
del regne darago en qual
en ferriz d'arago e en p' d'ar
res. **E** del regne denavar
ra en ladro e en guille az
narz. **E** q' q' quelle fatie

ne ordonariē casana
pe hagues q' ferm e agna
dable. **A**xi fo fet quels
dies arbitres se mostrare
en p' d'arago e en ladro
demit dita. **E** los d'ar
e raiōns de casana part
allegares. **C**onuenimēt se
en certs termes. **C**o es
quel rey fernand tengues
p' fill lo rey garcia. **E** lo
rey garcia tengues per
pare lo rey fernand. **E** q'
fos sobre tot lo poble e
lo rey garcia sobre tots
los cavallers. **E** quella ma
la uolentat q' enanich
del humanal linage
haurē sebrada en tre ells
e se .s. gens haguessen
eporassen contra moro.
E nyo q' casan rey cone
gues les terres ara con
tempor. **S**ancio les ha
ua limitades e departi
tes. la qual auinença
cō corda e en scrit amē
moria p'xual posada pub

licaren aq'lla en pampalo
na generalmēt als reys
damunt d'ells. lo qual tot loz
tench p' bona e agradable
caquella loaren fermare
e aprouare. **E** n laltre dia
seguent lo dit rey fernand
son rebut per un seu
por segon la couinença.
de sus dita per lo visce de
pampalona nomenat
Sancho dela rosa. **E** per
lo couent seu. **E** per lo pob
la dela dita ciutat honra
dament professō facerit
Ego fet lo dit rey garcia
pregua lo dit rey fernand
q' si plagues tonar al
guna honor de terres que
tengues pel arx coasill.
E lo dit rey fernand co
nali alafios poncal qua
dreta e balteria auida
sua. **A** b'aytal enyo con
dicio que apres mort
sua los dits lochs tornas
sen al regne darago e da
co li seu fer homenatge

aptes als cims dies lo dit
rey garcia denauarra hac
de consell q' pregas lo dit
rey fernand q' si soltas lo
menatge damunt dit
e puyas apres lo dit sol
tanent puyes alçar en
la terra contra ell. **E** .i.
del consell del dit rey gar
cia uench sen al rey en
fernand e recomptali cō
li era estat consellat lo p'
posit damunt dit. **E** n
continet renuncia al reg
na emes se en lamogna
damunt dita. **E** s uer
enyo quel dit rey ans q'
retornas ala dita mogna
procrea de samuler la rey
na .i. filla nomenada
perona qui apres fo apella
da bracha e donala per
muler al comte de barce
lona apellat .R. vngt.
E n lay de nit senyor .o. d. c.
xxxvii. **E** per tal cor fill
masle del dit rey no ro
mas lo dit comte succer

en lo dit regne segons
que pus largament es co
tengut en lo titol de la sua
uida deus scrit. **Com fi
na la generacio masculina
dels reys d'arago**

Als reys d'arago
Esper tal cor lo
dit regne en desalment
de hereu masculin peruench
a comte de barchina per
ajustament matrimonial
al veiam q' fo p' un com
te de barchina ep' uys d' un
en grau de casam comte
segons que daualaré un
daltre parlaré elur uida
recomp'ant. **del començ
ament d'ls comtes d' barchin**

del començament del linat
ge dels comtes de barchina
En lo temps antich fo
un cavallé q' era apellat Guif
fre qui fo de la uia d'arago
situada en la t'ra d' occident
p' lo flum de l'arago. Aq'it
cavallé era molt rich hom
e molt bon armat e molt
savi. Esper la sua nobleza
ep' oca hac del rey de fran
ça lo comtat de barchina
de qui era. **fo vn temps q' l'**
dit comte ana a la ciutat
de Narbona ab son fill q'
hauie nom Guisfre pelos
pauer parlaré ab als
cims missatges del rey
de frança. E estant aq'it
lo dit comte hac contract
ab alguns cavallés del rey
de frança. E en lo dit con
tract. un cavallé frances
aontadament posá la ma
en la barba del dit comte.
E lo dit comte de gran ya
mogut trach les pas. e au
as lo dit cavallé. Saq' ma

ter gran multitud de fran
ceses prengueré lo dit com
te e mentre pres lo sen
menaué al rey de frança lo
dit comte uolent se uen
iar de la onta de la p'so mod
batala ab los franceses qui
pres lo sen menaué. e fi
nalment aueré lo costa
la uida de matona scá. **o**
del puig. **Del comte guif
fre com hac aell e als seus
lo comtat d' barchina.**

En mort lo dit comte
los franceses sen me
naren pres son fill Guisfre
pelos al rey de frança. E se
comprare li. e d' aq'it mort
lo comte son pare. De la
mort del qual fo molt del
pagat lo dit rey p' q' car
ca mort paytal r'ato. E dire
lo dit rey que aguan per
dua p'ona esser del seu reg
ne. en temps estuencior.
Adonc lo rey reheté lo dit
enfant. e elimalo al comte
de francores e manah quel

novris molt diligentment
canosa. **E** cant l'infant
hac estat. un temps en la cort
del dit comte e fo crescut.
un filla del dit comte se ena
mora del infant. e final
ment enprenyala. Saq'
no s'ate hom del mon sino
la muller del comte mare
de la dita infant q' lo co
nech soptilment. **E** que
lo s'ate iatesia que fos co
lenta e despagada d'uns son
cor. empo per esquinar uer
uigonya e desonor q' un po
gra seguir. com m'ls p'ch
cobu celadament lo pren
yat de sa filla. q' null hom
no conech res. E pensant
q' p' uys lo mal era fet. altre
consel nosi podia dar. albi
rant q' anull hom m'ls no
la podia donar per muller.
q' aquell qui la hama co
neguda carnalment. si em
po cobrava lo comtat
de barchina. feu fer sagrament
al dit infant q' si cobrava

lo Comtat de barçhina per
dua per muller la sua filla
E sempre la comtessa uel
ti infant ab uestime de
peregrin cab. i. fembra uel
la ella trames ala sua m
re en la ciutat de barçhina
E quant la mare lo uel
fo molt pagada e alegria
e conech que era son fill
per co co ama pels en lach
on homes no han acutu
mat dau e per co fo nom
nat en sobre nom pelos
E passats alguns dies la
mare feu auistar los baros
e nobles de tota la terra
qui haurie conegut son
pare en eren estats feels
eleals e mostra los son fill
E quant lo uelxre fore molt
pagats e alegres e pensare
se ab quanta malea era es
tat mort son pare **E** saq
matex ells lo relexre lo
dit infant per senyor e li
iuarie felicitat fuar co a sen
yor **E** en apres tots los ba

rons e nobles del dit com
tat se auistare. i. dia en seps
ab lo dit infant en. i. lach
de arthalupa on fo en sala
mo qui atonchs era com
te de barçhina lo qual era
frances **E** quant tots
foren auistats lo dit infant
trach les pas e atis lo dit
Comte salamo dauant
tots **E** en continent en
senyors del dit condot e aqll
regi e gouerna dela ciutat
de Narbona en tro en espa
ya mentre nich **E** Das
tantost q ell fo senyor del
comtat remebriant dela
desonor q hauria feta al
comte de flantes e son li
natge pla filla sua quels
haura en prenada ell es
tant en la cort co a fill lur
E uolent obseruar lo sa
grament q haura fet ala
muller del dit comte q
no penoria altra muller
si no la filla si lo comtat
de barçhina a ell uenia

trames sos missatges sol
lempnes en fiança p am
nar la dita filla del comte
d flandres esposada sua
en barçha la qual fo relex
buda molt honradamet
emaraueiosa **E** apre aco
los amichs dela dona pro
uarie que aquest comte
guisse hagues la gia del
rey de fiança ela sua ami
tat **P**er que lo dit comte
ana dauant lo rey de fia
ca e relex p ell lo comtat
de barçhina **E** con hac estat
per lonch tps en la cort
del dit rey de fiança agra
sa honor hac ardit qls sar
rahis de balauen la sua
tia e qlla auien quax co
questa **E** aco entes recop
ta lo tot al rey de fiança
e amanau consell e auida
ab q pugues gitar los sarr
his dela sua terra **E** Das
co lo dit rey fos molt cu
pat daltres affes seus res
posu q noli poua auudar

de res Enyo hatorga q si
ell podia conqrr la terra
q auia pouda e defendre
laltre queliera romasa q
fos sua ppetualment e dels
seus **E** en tro enaqt tps
negun baro no hac lo com
tat de barçhina p durabla
ment si no q rey de fiaça
lo comanana aquis uola
acert tps **E** quant lo dit
comte guisse hac relexbu
da la grana del dit rey de
fiança ell auista gran ml
titud de gens dela terra
del rey de fiança ab les qls
gita los sarrains del dit co
dat en tro en la ciutat de le
rida **E** puys tENCH tota la
terra legitimemet ala sua uo
lentat **E** per aqsta mania
trach lo dit comte guisse
lo comtat de barçhina rep
ter e semora fianca con
cepuys fo franch equiti d
tota subingacio **E** enaps
con lo dit comte hagues
gicats lo sarrains dela tia

al honor de deu deica lo monestir de ripoll En l'any de nre seyor .vax. lxxxviii. caquel en nobles e grans cons e nques **A**quest comte guife proca de sanullit .iiii. fills la .i. hac nom Raolf e fo monge de ripoll e puy bulte durgell e laltre guife e mori ab ueri e fo sebellit en lo dit monestir de ripoll e laltre odio qui apres deoit comte sucep en lo dit comtat e laltre suier e fo comte durgell apres sonpare **E**aqst fo lo prin comte qui hac fos en uigell Aqst comte guife fo molt bon ho enaleiros e leingne e pos en bon estament sa terra **E**mori en ecat de .xl. anys en l'any de nre seyor .Dccc. xij. E fo soteriat en lo dit monestir de ripoll ab gran honor **Del comte** **O**dit lo dit **odir.** Comte guife suc

cep apres dell son fill en mir loqual en mir regi lo dit comtat suauament e te .xviii. anys e hac .iii. fills de sanullit e la .i. hac nom Siffre e laltre oliba q fo comte de bisuldo e de cerdanya e laltre miro qui fo bulte e comte de Gerona **E**lo comte en mir de barchina mori enecat de .xxxv. anys en l'any de nre seyor .Dccc. xxix. e fo sebellit en lo dit monestir de ripoll. ab gran honor **Del comte Siffre** **S**o dit lo dit comte **odir** tomaseie dell .iii. fills .la .i. hac nom Siffre fo primogenit e succe apres dell en lo dit comtat e laltre oliba e hac phae p heretat los comtats de bisuldo e de cerdanya e miro qui sucep aell en lo comtat de Gerona e daqui mate estant comte fo fet

no

no

bulte **C**omas per tal com los dits fills eren en pupil lar e cat constituits fols donat anator lo dit en suier comte durgell auoncle lur **E**lo qual go uerna los dits comtats te e felment .xx. anys **E** en teys daquest curador fo altra uegada deicat lo dit monestir de ripoll. **E**n l'any de nre seyor .Dccc. xxx. Espanars lo dits .xxxv. anys de sa ca dona los dits fills tel damunt die comte mir fo ten en ecat q cascu preh regir sa terra **E**lo dit a uoncle restituls ari co lur pare ho ana or donat **E**o es saber au si fe lo comtat de barchin e au oliba los comtats de bisuldo e de cerdanya **E**an miro lo comtat de gerona **A**pres daco lo dit comte suier tomaseie en son comtat **E**apch

de teys el mori **E**n l'any de nre seyor .Dccc. l. e fon sebellit en lo dit monestir de ripoll **R**omaseie dell empo .iiij. fills **E**men gou emiro **E**uuetes los dits siffre olite e miro en lur comtats fo posat sobre nom aldit oliba cabreta **C**on en continet q ell parlaua felonamet ab alcu ne dalama co la fos vnat sempre mona la .i. peu en semblanca de cabreta qui uol auar e per co la gene lo enon na oliba cabreta **A**qst comte oliba cabreta fo baro molt poteros e molt sau en te los altres batons dela terra **E**lo dit comte Siffre regi lo dit comtat de barchia .xviii. anys sauament e te e mori sen fills enecat de .l. anys **E**n l'any de nre seyor .Dccc. lxxij. E fo sebellit en lo dit monestir de n

1011 molt homadament
Del comte Wreil
Wreil lo dit comte
sife no romanent cell
negun fill sucey apres
ell en lo dit comtat de bar
chua son cossi germa en
Wreil comte durgell fil
de son auoncle en suny
En sia qd dit comte sife
hagues germa i Nollba
cabreta Comte de bisul
to eccerdanya qui se
gons uer semblant de
gra mis sucey al dit
comte sife en lo dit co
tat de barchua q no son
cossi germa en Wreil. En
pero no sitem la raly per
ques feu p q ari com lo
trobam ari en esat lo
notificam. Aquest co
te Wreil fo comte de bar
chua e durgell egouer
na los dies comtats per
alcun temps en pau een
tranquillitat. En tps
daquest comte Wreil

fo presa la ciutat de barchua
per sarahins con fo feta
gran pestilencia e degian
aueltat en latera. En lay
de nie. **Dccc. lxxv.** En
pres lo dit comte Wreil
auista barons nobles
e Cauallrs egent de peu
en gran multitut ab la
auuda de au e dels quals
gita fora de barchua e de
tota la terra uigorosa
ment los maluat sarah
hins. **E** quant lo dit
comte hac rec obrada
la dita ciutat e la terra
p los sarahins ocupa
da fo alta uegada cu
tat lo dit monestir de
riol. En lay de nie. **senyor**
Dccc. lxxvi. En uida
daquest comte Wreil
mou nollba cabreta son
cossi germa En lay de nie
senyor. **Dccc. xc.** En
maseren cell. **iiij.** fills. la
i. apellat. **bn.** clerical del
comtat de bisulou. **Glal**

tre guisre el xretal del co
tat de cerdanya e laltre
oliba qui fo monge de
riol epups abat eaps
buste de nich eregiay del
monestir de sent michel
de cura. Lo dit comte W
rell apres que hac cobra
da la ciutat de barchua
goiuna lo dit comtat.
xviiij. anys. En mozi ene
dat de **lxxx.** anys e fo se
tellit en lo

En lay de nie senyor. **D.**
cccc. xij. anys. En mozi se
ren cell. **iiij.** fills. Ramon
Wreil e Ermengou. **del.**

Comte Ramon Wreil
Wreil lo dit comte
Wreil sucey a ell en lo
comtat de barchua Ramon
Wreil e en lo comtat de
durgell i Ermengou fills
seus. Aquest comte Ra
mon Wreil per calçar la
se xpiana e per destruyr
la secta morisca Ana en
cordoua contra sarahins

26
eabel foren arnolf buste
dona een Echo buste
de barchua een Detho bis
te de geiona e molts nob
les barons en sie los qis
hi fo Ermengou comte
durgell fiare del dit Ramon
Wreil. Lo qual Ermengou
en la batalla q agre
ab los sarahins co alon
cauallr mou. En lay de
nie senyor. **o. xi.** En daqui
auant pcal con mou en
a qsta batalla fo enome
nat Ermengou de cordo
ua En p romas de ell
i. fill apellat Ermengou
qui sucey apres ell en lo
comtat durgell. **A** cab
dals anys dies lo dit com
te Ramon Wreil torna fais
e sau celadita batalla ab
gran honor. **E** la uors
era Comte de bisulou bn
tencia feta e p pto era
ari enomenat car era
bato arnat e molt forts
e ualent en armes. **car**

lon

mater era cōte de cerday
na guiffie son fiare lo
qual guiffie hōdificā lo
monestir de sent marti
de camgo eaque en ri
quel de moltes possesions
enotables. Engendra
de sa muler. v. fills. lo
p̄m fo enomenat. R.
guiffie qui apres mort
de sompare sucey en lo
comtat de cerdaya. Lo
segon Guiffie guiffedi.
qui fo archabiste de Nar
bona. Lo tere bnḡr gu
ffe qui fo biste de ger
na. Lo quart. G. guiffie
e fo biste d'ungel. Lo. v.
b̄n guiffie qui fo comte
de leiguada. Lo d'annit
dit. R. l'ouel Comte de
barcelona teneh son
comtat. xxv. anys. Em
ri en lay de nre senyor
o. d. xv. j. enedat de. l.
ays. E fo soterrat en lo
monestir de Rois
del camp. i. fill qui fo ap

pellat bereng del comte

lo dit comte R. lo

rell tomas heren uniu

sal en lo dit comtat de

barçna lo dit bnḡr fill

seu. En tēps del qual com

te berenguer. b̄n. tinea

ferte Comte de bissulou

passant lo flum del roy

ne p̄ gran desauentā caeh

en lay de mori. En lay de

nre senyor. o. d. xx. e fo a

portat lo seu cors al mo

nestir de rippoll e aqui se del

lit. Es uer enyo que tēh

son comtat. xxx. ay ep

rea de sa muler. i. fill eno

menat. G. b̄n. gras lo q̄l

feu heren de son comtat

En tēps daq̄st mater com

te de barçna bnḡr lo da

nnit dit comte guiffie

de cerdaya mori. En lay

de nre senyor. o. d. xxv. e

goūna sa terra. xxvi. anys

efon soterrat en lo dit mo

nestir de sant marti de a

nigo lo qual el mater ha
uia hōdificat. En temps
en cara daq̄st mater com
te berenguer de barçna
Noiba biste de uich fill
ten oliba cabreta d'annit
dit ab gran companya
de bistes prelatz e religi
osos molt honradament
deica lo monestir de rippoll
la quarta uegada. En lay
de nre senyor. o. d. xxx. j.
eaque en nobles de mol
tes heretats e basti la es
gleya del dit monestir e
en riquet e orna laltar
maior del dit monestir de
maragdes e s̄sirs rubic
e carloncles e daltres pedre
preioses. Lo dit comte
bnḡr de barçna procrea
de sa muler. iij. fills la. i.
fo enomenat Ramō be
renguer e sucey apres dū
en lo dit comtat. Latre. G.
bnḡr e fo comte de mare
sa e goūna lo te segos lo
poter emori sens in fant

El altre Sancho bnḡr e fo
prior de sent tenet de bage
qui lauors no era abadia
equat mori soterrat lo
aqu. Aquest comte be
renguer de barçna fo hom
q̄ no feu res de te ans fo
lo pus sotil comte d'anc
fos de barçna eregi lo dit
comtat. xvij. anys. Em
ri en lay de nre senyor. o. d.
xxxv. en edat de. xl. anys
e fo soterrat en lo

del comte. ramon bnḡr

ece sos fets.

amort lo dit comte

berenguer romasere dell. iij.

fills d'annit nomenats

e fo comte apres ell. R. bnḡr

uel lo qual fo molt nob

le baro et molt excellent

Et hac tant de poder entre

lo barons de spanya. e en

tre los sarahins. quels

xij. reys de spanya li faere

treit casam ay mentre

uich. Aquest noble ba

ro uolent diuulgar e

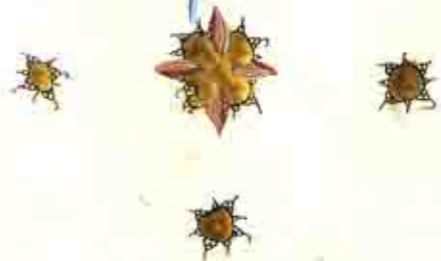
ennoblar la sua fama
e iusticia feu celebrat cō
ali generat en la ciutat
de barcelona en la qual
fo Rich cardenal e le
gat de roma bisbes e pre
lats barons e nobles de
cathalunya e ab consell
dells quals lo dit baro
stabi per simatex drets
qui fo ara apellats usat
ges per los quals fo es
regat lo dit comtat. **A**
quest ualent baro proce
de samuller. ij. fills
quals lo primer fo eno
menat. **D.** ramon. lo segon
bng ramon. **Tercer.** **R.**
bng. Lo prim e lo segon
foren axi con aubres. q
naturalment cant next
cien lurs mares. **Car lo**
dit. **D.** ramon cas la sua
madrastra **Nadalimus.**
per lo qual preat. lo dit. **D.** **R.**
mori en espanya seu fill
Elauors era comte en ur
gell. **Narmegou** regni

epital fo axi apellat cor mo
ri peregrin en la ciutat de
ihrlm. **En** lay dñre seu
por. **o.** **xxviii.** e regi
lodit comtat durgell.
xxviii. anys. **O** Das roma
cell. **i.** fill qui fo enome
nat. **Narmengou** d bar
bastre. e per tal fo axi ap
pellat con fo en lo serge
de barbie on feu molt le
sos afers e gouerna son
comtat. **xxviii.** anys emor
ri en lay de nre seior. **o.** **lxxv.**
Empo hac. **i.** fill. que
hom apella emengou
de gerb. p fo fo axi enomi
nat. cor basti. **i.** castell
qui es p balager. appel
lat. **Gerb** ab lo qual con
ques la ciutat de balag
Vient en care lo dit
noble baro. **R.** terguer
comte de barchina era
comte en bishudou. **bn**
G. gras fill de **bn** trega
ferra e regi lo dit com
tat de bishudou. **xxxij.** anys

En uida daqst. **R.** bng
comte de barcha. lo dit
bn. **G.** gras mori. **En** lay
de nre seior. **o.** **lxxv.** e fo
setellit en lo monestir
de nyoll en lo uas de
sonpare. **A**quest com
te. **bn** gulem gras en
gendra de samuler. **ij.**
fills. **G.** trov q hac lo
nas curt e fent. **En** **bn**
guillem qui succey en lo
dit comtat de bishudou
per tal cor era benigna
baro episcops. **E** lo ger
ma. **G.** trov per tal co
era hom finos als au
barons auere lo. **E**ra
comte de cerdayna en
R. fill de **gn** gulfie. e tech
son comtat. **xl.** anys. **E**
mori en lay de nre se
ior. **o.** **lxxviii.** **E** roma
seien cell. **ij.** fills. **la.** **i.**
fo enomenat. **G.** ramon
elaltre enrich. **Lo** dit
lo dit. **R.** comte de cer
dayna romas seu en

lo dit comtat. **G.** ramon
son fill. lo qual proce
de samuller. **ij.** fills. **G.**
lorca. e **bn** guillem. **Lo**
dit enrich germa del dit
G. ramon fo molt noble
caualler e engendra. **ij.** fil
les. **la.** **i.** fo muller del com
te de pallars elaltre del
uescomte de laures.
Lo damunt dit ualeos
e noble baro. **R.** bng. **Cō**
te de barchina regna en lo
Comtat. **xlj.** anys emor
ri encoat. de. **lxxx.** anys
en la de nre seior. **o.** **lxxvi.**
e son soterat en la seu de
barchina e institui ixeu
seu lo terz fill seu. **R.** bng
Del Comte. Ramon bng
Dit lo dit. **R.** bnguer
uell. regna son fill
ramon bng. lo qual fo ba
ro molt noble e molt ar
dit en armes e fo hom te
nigne colz episcops e ale
git prous. e fo molt tell
de cors eptal com la auia

apost. v. r. feu los
usos.

gran fiesca de cabells el
cap fo apellat cap de sto
pa e hac per nulli la fi
la ten totet guistart dndh
de polla e de meana dela
ql procrea .i. fill. qui hac
nom. R. bngi. **E**lauoz
uina lo comte Rarmē
gou de gerb Comte dur
gel desus dit **E**n lo cō
tat de bisulou. bñ 6. fill
de 6. bñ. gras **E**n cer
danya. 6. ramon **E**ng
nant lo dit comte. R. le
tengur en lo dit comtat
de barchna. en bng. R.
son germa mogut de gra
iniquitat e en ueia perso
com lur pare hauiā ins
honnat son germa q ell
Vn dia anant lo dit com
te per so rami en .i. lach
que es apellat pta situ
at en tre gerona e sant ce
loni auas lo dit comte
dela qual cosa tota la tra
hac gran dol e despler ma
torment cō paytal raho

era mort **E**n continēt
tota la terra se leua cōtra
lo dit bngi. R. lo ql en
tenia eer comte **E**molt
uilmenc gitare lo del dit
Comtat **E**per aqst peat
lo dit bngi. R. per lo
parlar efo molt uiture
rat eayrat p tot lo mon
e anassen en iherlm on
mori peleg **L**o dit Com
te R. bngi cap de stopa re
gi lo comtat. vii. anys
emori enedat de .xxv.
anys **E**n lay de nre sepor
60 lxxxij. e son soterrat
en la seu de gerona **D**e
Comte. Ramō bngi con
hac lo comtat de proeha
En lo dit lo dit. R. le
tenguer cap de sto
pa **L**os nobles barons
de cathalunya eleguen
per comte en R. bngi. fill
seu lo qual fo baro molt
larch piators e molt ton
arnat **E** hac p nulli
na dolca filla den Gilbert

esta nomina
e de yndia ab
morte yndia
de nre sepor
en 60 lxxxij.
comte de prohenca **E** hac
ab ella lo comtat de prohe
ca e de milan e auistalls
al comtat de barcha **L**o
dit comte R. bngi procrea
de sa muller. i. filla q to
na p mllr anamfos **E**m
pator de toledo dela qual
ixi linpoda reyal emolt
noble **A**quest comte as
setia la ciutat de malor
qua ab nauili de pna e
finalment pres la e hac
moltes batalles ab sara
hyns e ob tENCH dells tor
teps uictoria **A**quest
baro con qs moles castell
forces e nobles de sara
hins e hac ticut dels pu
ceps de ualencia de torto
sa e de lerida **E**ngendō
de sa muller. ij. fills. co es
en R. bngi e en brengi
ramō **E**n uida daqst
comte era comte durgell
Rarmengou de gerb loql
mori de nre sepor. 60 lxxx.
ij. e tenc son comtat. xx.

vii. anys **E** apres ell suc
cey enaql comtat son
fill apellat Rarmengou
lo qual gouerna lo dit cō
tat. xi. anys **E** per tal cō
ab .ccc. homes acualleab
molta gent de xu mori
amatoza fo agnomenat
Rarmengou de mayarica
En lay de nre sepor. 60 lxxx.
ij. cel qual romas .i. fill
qui hac nom armengou
lo qual fo comte durgell
E per tal con estech molt
de tepe en castella en la se
tat de samare fo enome
nat armegou de castella
E era comte en cerdanya
6. ramō e gouerna son
comtat. xxvii. anys **E**mori
en lay de nre sepor.
60 lxxx. v. **E**mori romas
heul en son comtat son
fill. 6. jorda lo qual apres
q fo mort son pare ana
en la terra de jerlm. taq
ell feu moltes nobleses
e fo baro molt noble e

molt ardit en armes / e fo
molt tengut per quel p
los turchs / e per los al
tios sarahyns quil tem
en ultra tota manla / **E**
aqt comte / **S**i iorda bas
ti lo castell. qui es appel
lat arcas lo qual es pres
lo castell de tripol / caqui
fo nasciat ab sageta de la
qual mon sens m fans
E apres ell fo comte en
ter danya son germa en
bng / Guillelm lo qual
tench lo dit comtat de
cerdanya. xvij. anys. e
mori sans m fans **E**n
lay de nie seior. o. c. xviij
e jaqui lo dit comtat de
cerdanya al dit en. r. be
reguer Comte de barcha
Era axi mare comte en
bissutou. bñ guillm lo
qual tench lo dit comtat
lx. anys / **E**n uida del dit
Comte. R. bng de barcha
ell mori en lay de nie sen
ior. o. c. Cxi. e son sebellit

en lo monestir de tripoll
Ep tal con mon sens fills
lo comtat seu de bissutou
torna al comtat de barcha
No desius die. r. bng se
feu m titular Comte
de barchina emans cep
henca e fo bon de gran
justicia e amador de pau
E regna. l. anys **E** el estat
en la sana sanitat e en
son bon enteniment re
nucia als bens temporals
Ehereta del comtat de
barchina son fill en. r.
bng **E** del marquetat
de prohenca. laltre fill
bng. r. **E** puy quant
hac heretat sos fills re
tes al orde dela cavalleria del temple
lo dia de la sua mort
Euolent morir sans p
passa desta uida en la ca
sa dels pobres de barcha
en exat de lxx. **E**n lay
de nie seior. o. c. Cxxi.
E sebellit lo molt bon

*hqt dnm olor almonestir de
trippoll de uida a dnm de c
molt p ho refugia a for tota
mer h or seu o p comita
p seney de anura m acc
dms ceste fars e de pte
1271*

nada

rament en lo monest
tir de tripol **Del comte**
ramo bng e com lo
regne darago fo auis
tat al comtat de barchelo
na per matrimoni.

ramon regna son fill.
R. berguer de sus die lo
qual fo molt noble ba
ro e de gran picesa e de
gran saber e de molt gra
cignu e de gran consell
fo naturalmet baro
de gran corage car dñ
epous esoball emolt
fem en son entenimet
emolt san e ama tots
los fets molt teprats
e haura fort bella pson

egian / e los membres
seus molt maravelosa
ment concordans / e
foit bell teprona ari q
nulla leutat m null be
noli falsia ans fo molt
noble emolt virtuos
en tota sauda. **A**qt
excellent baro pres per
muller la filla ten remi
io Rey darago apellada
peronela capres fo apel
lada. **V**acha abla quall
peruench lo dit regne
darago. **E**n lay de nie seior
o. c. xxviii **A**quest
baro fo ala conquesta
Dalmania ab lo Rey na
fos de castella. cab gras
gents de genoa qui ven
uengren per mar **A**qt
baro noble esuay la vi
ta aitat calmana. ab
l. ij. homens acauall ar
mats talsolamet. cha
ma dins la aitat. xx.
milla sarahyns. **E**p
la ies sues tenes costa

los murs de la dita ciutat tantost qu'fo uengut ab les siues gentes don fo el paoroda molt la gent de la dita ciutat tant q' tota la conquesta la q' fo conq'sa en lay de nre seyor .o. c. xlvij. Cap cant de dit matge fo uegut a setia Tortosa ab genoueses. cauista aqui .cc. milia homens dar mes darmens e combate forment la dita ciutat de Tortosa. e finalmente conq's la En lay de nre seyor .o. c. xlviii. e edificat aq' esgleya episcopal. En lay seguent a setia la ciutat de Lerda e fo en trels altres barons e nobles d'armengou de castella. Comte d'urgell Saquel la cant lach forment conbatuda pres ena q'li matex dia En laltre any q' pres tortosa fo es en lo viij. die de les kl's de noem

bre. E puys coques fraga e mirauet castell molt forts En lay d'ire sen .o. c. l. iij. En apres conquesta Suiana molt marauelosa forza. e tota la muntanya e molts daltres castells e fortes qui son en la ribera de bre e finalmente de tortosa en tiro a garagosa E exalta lo nom de ihu xpi. de per .ccc. esgleyes En donch la d'armengou dit Comte d'urgell. d'armengou de castella mori en lay de nre seyor .o. c. l. iij. e tenech lo comtat seu .l. iij. anys Gromas cell. i. fill. apella ermengou lo qual succey en lo dit comtat d'urgell apres obte de son pare. Aquest uirtuos baro. Comte de barcha quant sale q' son fiare bngt. r. marques de prohenca fo mort lo qual mori p' corsaris de mar en lo port de

de malguys En senyors de dit marquesat e reche .i. fill de dit maris e nebot seu per noum En regi lo dit marisat molt te e cessu la ciutat dar let qui li era molt contra en la qual enderica moltes torres e fortes E tolch .xxx. castells als bau tenechs qui ere sos ena michs E basti marauelof castell de fusta sobre nau li en lo flum del royna en lo qual mes .cc. auallers e altres gentes molt be armades. e feu lo dit Castell amenar per lo dit flum ab cortces dauant lo castell de trentataya e dona tan gran batalla eterroz al dit castell q' ma tinet se tete e feu lo en d'ocar En apres tracta e feu per mana quel em paroz dalamaya dona p' muller sancta al nauot daqt noble baro En hac

lo ducat de prohenca de dit emparoz emptosteps. Aquest ualent baro pro nra de samuller dona pe rona q' apres fo apellada Vriacha. ij. fills d'unsos qui succey apres el comtat de barchina e almarie en lo regne darago e en sancio en los comtats de rossello e de cerdanya. e ij. filles. e la .i. dona p' muller an sancio Rey de portugal e laltre dona an ermen gou comte d'urgell d'armengou dit Aquest marauellos baro. r. bng Comte de barchina regna .xxx. anys emori enedat de .i. anys En alloch de sant dalmiu costa la ciutat de genoa en lombardia. en lay de nre seyor .o. c. l. iij. En lo yous d'agost don iaqui gran plor al poble e gran perill ala terra e gog als Sarriays e de salauo als pobres e sos pirs als reli

gioses. **E**n la hora
dela sua mort exi lo laore
dela sobalma el robator se
demostra. elo pobre sama
ga eladerria calla e ells
lauiators foren robats.
elo enamich sergulla e
uictoria fugi. **E**n tro q̄l
rey namfos son fill rebe
te lo regnment el regne
seu. **E** fo sebellit lo cors
del dit noble comte en lo
monestir de ripoll ab gran
honor. **Del rey amfos etc**
Dit lo **fos fetes**
dit comte eprinsep
R. bngi fo rey darago
e comte de barchina son
fill namfos lo cast. e per
co fo nomenat cast car
sobre totes les altres vir
tuts hac aq̄sta. lo qual
romas fore in fant apre
mort de son pare. **E** p tal
con la terra estaua en gran
pau pla gran iuuentat
del dit rey namfos. lo
Comte de proença cosin

germa seu appellat. R. ben
guer per reuerencia de som
pare del qual hania rebe
butes moltes grana e honor
en temps passat segons
q̄ desus hauem recoptat
uench ala ciutat de bar
china per soprir lo defali
ment del dit rey. en tro
q̄ per simatex sales regir
sa terra sauamēt e te.
Lo qual Comte R. bngi
gouerna los dits regne
e comtats molt be e p̄fi
tosament. ij. anys. **E** no
du e Justruy lo dit rey
aregir la terra al nuls
q̄ p̄ch baroni uolment
E passats lo dits. ij. anys
als anys asers se reguere
en lo comtat de proença
p̄ q̄ lo dit comte hac ate
semparar lo regnēt dels
dits Regne e comtats e
tornar en son comtat
E co fo en lo dit comtat
couench hau batalla ab
lo homens de nica en lo

qual fo nasciat greument
per que mor. **E**n lay de
mie seyor. o. d. clvi. **E** p
tal con mon sen in fars
per uench lo comtat de
proença aldit Rey. i nam
fos qui encara era fort i
fant. **E**stant lo dit rey
enaquesta infantesa lo
comte. R. de tholosa seu
li moltes iniuries deles
quals sostench peniten
cia aps als anys teys. **A**
quest Rey namfos pres
per nulli na sauca filla
del gran empador nam
fos de castella cauista al
comtat de barchina los
comtats de roselo e de
pallars. **E** streuench se p
auant que con lo dit rey
uolch entrar en lo com
tat de proença p̄ uisitar
aquell eregonexer e fos
en lo castell dalbaron on
era uengut al bargar ab
nue arabiste de tarago
na e ab en. p. biste de

uich. **E**n namo comte de
tholosa no content deles
iniuries q̄ dabans li ha
uia fetes. tolch lo dit ca
stell dalbaron aldit rey.
E p uolentat de deu en co
tinent uench en tertian
del baus e munta ab lo dit
rey namfos sus el auall
e passant lo flum del roy
ne uengre sen en lo cas
tel darlet hon fo rebebut
molt honradamēt. lo q̄l
lerra delbaus lina aldit
rey gran partida del dit
comtat de proença. **E** en co
tinent en senyors del dit
comtat lo qual regn me
tre usq̄ molt liberalmēt
e poterosa e pobla aq̄n
molts castells en tiells q̄ls
a. apellat Cuiolio Enaps
regnant lo dit rey en son
regne e comtats. lo damit
dit tertian dels baus mo
ri p̄ als anys traytos en
lo dia de pasqua. e fo apar
tat lo seu cors ascellir en

la esgleya de magalona
En lay de nre senyor. o
Cxxxix. **D**ela mort del
qual lo dit rey Ramfos
fo mol irat e despagnat e
no uolent eser repres de del
conexença p lo assenyala
fuey quel dit lertia del
baus li hama fet en teys
passat coratios de uejar
la mort del dit lertia uech
asetau. i. castell on los tra
yois qui hame mort lo
diertertian seren reuilets
apellat muruel. **F**inal
ment ab forces dalmes
pres aquell e ab glay del
pala fetu moit lo dies
traytois los quals se e
ran en senyors de mol
tes forces de proencia. En
continent se cobra tota
la terra eaqlla tench me
tre unch pacificamet e
poterosa. **E**naps lo dit
ualent rey uolent se ue
jar de les inuies ql co
te de tolosa li hama fete

aiusta gran gent axi de
cauall com de peu emolt
ingorosament e esferta
uench ala ciutat de tolo
sa bantera estesa etalat
e destruent uiles e lochs
e terres del dit comte de to
losa e estech p als anys
tres dauant la dita ciu
tat spant lo dit comte
de tolosa si uolria exir
abatala. **E**pus q abatal
la noli uolch exir parti
daqui ab gran honor e
ana auer lo rey dangla
terra ealcomar passa p
la terra del dit comte de
tolosa cremant eafogant
aqlla e semblantment
sa tenda dauant la ciu
tat de tolosa p donar ms
desonor al dit comte. **E**
partent daqui a gran
despau tornassen en sa
terra ab gran honor. **E**
tantost hac gueres ab
tots los reys despaya eto
ta uegada ob tench dells

uictoria y honor. **E**n
especial hac gueres mol
tes ab lo rey de castella
E una uegada ab grans
hoits esuay exstroy gran
partida de castella dela ql
in uasio lo rey de castella
fo molt uolent e feu gran
aiuts de homes acauall
e de peu e uenchen al au
tat de idria e entra dins
la terra del dit rey Ramfos
prenet e crient homes e
fembres e bestiar e tot co
que podie trobar. **E**enco
tinent lo dit rey Ram
fos sabent aco moch se
aytosament del loch on
era. **E** tenit eo dia no
atua ne pota tro fo pre
tells enamichs. **E** per
da hora conuenit fer u
gorosament en lost dells
enamichs eaquells uen
ce e debarata. e part aqlls
quey morie te. iij. mi
lia ne catina. **E** tot co
q hame pres lus tolch e

ab gran Victoria sen tor
na al loc don era partit
quest rey. **R**am
fos pro aca de faml
ler. iij. fills e. iij. filles. Co
es asabr En. id. qui apres
ell sucey en lo regne da
rago e en los Comtats
de barcna de bisulou de
cerdara de rodello e de pal
lars en amfos qui sucey
en lo comtat de proeca.
e fferando qui fo abat de
o Duntarago. **D**eles fille
la. i. hac nom costanca
efo muller del rey d'ingla
E per tal cor lo dit rey don
grna sempre mori la di
ta dona costanca sen tor
na en arago. **E** laltia et
ano. **E** laltia sanca.
E apres pla discordia q
era entre los reys despaya xpians als anys rey
hamei feta amiztat etre
ua ab los sarayns. **E** p
q lo papa celesti uolent
q pau e amor fos entre

los reys xp̄iās mana al
dit Rey Ramfós e als al
tres reys d'España que
no aguessen treua ne
pau ab lo moros. **O** Das
q̄ tots amigablement
se unissen e anassen con
tra ells. **E** lo dit Rey
Ramfós rebé lo ma
nament apostolical pre
pós en son cor q̄ al hono
re de deu anas alant ja en
efect son romiatge po
nā metre pau e amor en
tre los reys d'España 8
ans. **A** xi consó hac p̄
sat axi lo mes en oba q̄
fāent son romiatge sen
bra cōcordia e pau entre
los dits reys d'España
per los quals fo feta gran
honor al dit Rey. **E** aco
feu p̄ tal q̄ pogues com
plaire a deu e al mana
ment apostolical otreir
O Das em p̄ tots nols p̄ch
queur mas la maior par
tida. **E** quant hac cōplie

son uot esā promissio.
elos temes del dits reys
d'España. **I**n chnats ei
duits apau e a cōcordia
comassen en la terra en
la q̄l era gran carestia.
eles gens moriē de fam
e estes se quax p̄ tot lo
mon. **E** lo dit Rey Ram
fós mogut de pietat e de
misericordia a hono
re de deu uisita la sua terra.
efeu gran le amolta get
qui moria de fam. **E** u
sitant axi la sua terra uech
sen en la uila de perpeya
en la qual tench parla
ment als nobles e ba
rons de proença. **E** la cōch
era comte d'urgell. **M**almé
gou lo qual mori en la
ciutat de valencia ab en
gaucerau de sales sō fia
re p̄ xp̄ians. **E**n laij de
nre seior. o. d. clxxx. iij.
E apres al cam temps
stant lo dit Rey Ramfós
en la uila de perpeya fo

mogut de greu malaltia
e ordina son testament
e instituy hereu en lo
regne d'arago e en los cō
tats de barçna de iose
lo e de cerdaña de bisilou
e de palars. lo dit en. ij. d.

En lo comtat de proença
son fill Ramfós. **E** pas
sa ceta uida aqui māt
gloriosamet e sana en
edat de xxxvij. anys. **E**n laij
de nre seior. o. d. cxxvi.

E fo apitat lo seu cors
p̄ sejour en lo monestir
de poblet lo qual nouel
la mēt hana edificat

Del Rey En. p. et c. f. o. s.

E lo dit lo dit Rey fets
Ramfós regna a
pres ell en lo regne d'ar
ago e en los comtats ia de
sūs singularmet enome
nats son fill en. ij. d. lo ca
tholich e persō fo nome
nat catholich car fo ama
dor de la esglera. **E**n lo cō
tat de pença son fiare na

fos lo qual fo noble baro
e hac per muller la neta dōl
comte de fontcalquer de la
qual proença. i. fill qui
hac nom ramon bngi

Aquest Rey en. ij. d. fo ba
ro molt curial e molt
noble ualent larch epus
e molt spt. **E** tot quant
pōia hauer en qualque
manā tot lo donaua en
tant q̄ obliga emes pen
ros Castells uiles e ren
des siue p̄ co que pogues to
pur co que hana en cor

e en uolentat. **A**quest
ualent Rey en. ij. d. marida
totes les siues germanes

cor la primera qui hana nom

Cōstança dona p̄ muller

an fritzich Rey de Sealia

lo qual fo apres p̄ch temps

Emparador e proença. i. fill

apellat enrich caq̄st mo
ri en palerm. lo qual en

rich quant fo gran hac p̄

muller la filla del duc d'ar

tria eptal cor a quest en

calamaya

nich se leua contra son pare
l'emparator frederich se
gons ques deya stech ps
p manamēt de son pare
en carce en la qual mori
sen infans. **¶** La segona
germana Elionor con
per mulier au R. comte
de tolosa dela qual ifan
no romasere. **¶** Ela. iij.
sancia dona al fill del sobe
dit comte de tolosa. **¶** Pro
crea daqlla. i. filla la q̄l
fo millr denamfos com
te de peyteu fiare den lo
comte de franco esucep
en lo dit comtat de proci
ca son fill. R. bñgi. **¶** Lo
damūc dit Rey en. p. ps
p millr la filla del noble
princep de mūtesler ap
riada o daria ueta de lem
parator de castilla noble
dela qual procrea. i. fill
qui fo enomenat Jacin
Ep aq̄st auistamēt ma
trimonial per uerich la
baronia de mōcpli. a rey

Rey

memories

darago. **¶** Aquest rey en
p. colerant exalçar la sui
fama uisitau los santu
aris dels apstols molt
deuotamēt ana hoada
ment a roma en tēps de
papa Innocent terç. **¶**
lo sant pare uehent la
noblea del dit rey coro
na cunta aquel ab gran
honor en la esgleya de s̄t
paciā. **¶** El auors lo dit
rey a honor de deu et de la
santa esgleya de roma.
dona li lo jus patronat
q̄ hama en totes les egleyes
dela sua senyoria. **¶** Car en
tre lauors lo sant pare
ne altre prelat no pouē
donar neguna de les es
gleyes de sos regnes sen
consentimēt del rey da
rago. **¶** Ep aq̄sta donaa
lo sant pare p honor d̄ la
casa darago constitū q̄ ell
et tots sos successors po
tassen. i. papallot feyt
aschal del rey darago. **¶**

ago feyt lo dit rey paris
daqui se passa p̄lateria de
proença on oy dit q̄l cō
te de fontcalqr tema ps
lo comte de proença fia
re del dit rey a gran tra
no. **¶** En continēt lo dit
rey auista los barons
de proença e ab ells en tēp
correch tota la terra del
dit comte de fontcalqr.
¶ Finalmēt rer obra lo
dit comte de proença a s̄
uoler. **¶** Das aus queda q̄
p̄is mes pau e amor en
tre los dits comtes. **¶** Enē
tre sen tornaua. **¶** Efo en
la uilla de mōcpli. fo gñ
discordia en tre lo dit rey
elos homes dela dita uilla.
¶ Per la qual discordia molt
mals e moles mals enin
gts e dampnētes ses auē
gren en tre lo dit rey e
la millr. **¶** Efo lo dit rey
ses forpa q̄l marnoi cell
e cesamullr se ceptis. **¶** Ep
aquesta raly la dita rey

na ana en roma. **¶** E dauāt
lo sant pare propra sos
clams la dita reyna. **¶** Das
finalment lo dit s̄t pare
poret promūcia q̄ lo dit
matrimoni nos podia
separar ne departir. **¶** Cama
lor fermetat lo dit mati
moni confirma. **¶** E ago
feyt la dita reyna fina
aqui sos dies. **¶** E deuotamēt
e humil rete la sua amū
ateu. **¶** Efo soterrada molt
honoramēt en la esgleya
de s̄t. p. pres laltar de
s̄c̄a petronilla. **¶** Ep m̄tes
da questa reyna des li feu
moltes gracies. **¶** Car mi
racles feu des en la uida e
apres la mort. **¶** Aquest
rey fo en gran amiztat
ab lo rey. **¶** Namfos de cas
tella. **¶** Efo arell uenceor
en la gran batalla d'ultra en
la qual fo molt marau
los batallr. **¶** E hac toste ps
la sua intencio de subiu
gar sarahyns. **¶** Ep ups

tornassén en sa terra ab gran
uictoria e honor. Et tantost
pres castell habib eacemuz
los quals auista al seu reg
ne. Volgue encara als
dits sarrahins castell de
calatraina e altres castells.
Et fuida la batalla passa
ab tots sos caualers cab
sagent ultra los ports de
muredals. E lo leh apuata
lances de Tolosa on uen
ce minamoli etot so ost
los quals en calca p tot
la dia e feu gran mortal
dat de sarrahins. **E** sobre
guida uictoria de tan gra
batalla reten gracies a deu
tornassén ab gran honor
en sa terra. **E** l'auors era
comte en unyell Guerau
de cabiera e pruench li lo
dit comtat p successio de
so auoncle Namégou
qui mori sens infants.
Aqst comte hac moltes
gueres ab lo dit Rey e feu
li moltes iniuries. p les

quals lo dit Rey ab grans
osts assétia la ciutat de
balaguer e el castell de lo
re. **E** finalmet lo dit
comte qui era enestabl
da en lo dit castell retes
al dit Rey ab samullr e
sos fills. **E** trench los p
sos en lo castell de loarre
en arago. **E** lo dit Rey en
senyors del dit comtat
mentre uich opas cant
fo mort los nobles de
catalunya recobare dels
dits prauadors del dit
Regne lo dit Guerau sa
nullr eids fills. **E** tan
tost q' lo dit comte fo ext
tela presa se iete a la qual
leria del temple eaqui mo
ti. **E** en teys daquest Rey
en pare totat sobre tots
los altres Rey en telleta
e en proesa de auelleria
e breument en tota lau
sor lo noble baro Mar
nau archabise de narro
na se leua contra los cix

ges qui habitaué en la
prouincia de Martona
ab grans gens de fran
ca ciuades. **L**o dit Rey p
manamét del sant pare
tona bataries e carfalses
e tota la sua senyoria en
feu al comte de nuuit
fort apillat simon. **E**
lo dit simon feu li ho
menatge. e li uua fétat
fuar con asenyor. **E** n
com lo dit simon uolgue
desfercar. les Comteses
de Tolosa sors del dit Rey
en p. pregua e amonestia
lo dit en simon q' sabtin
gues de fer enug e dan
ales dits sors sues. **L**es
quals pregaries amone
tamentes. lo dit comte
no uole obeyr ans coti
nua son proposit d' mal
afer contra les germa
nes del dit Rey. **E** lo dit
Rey uolent que nulls
fos esusat si als sen este
uenia. tames sos misat

lo dit
Rey

ges al sant pare sobre los
deserets teles sors sues pre
gant esolplicant quel
dit sant pare ne degues
sruire al dit simon. **E** da
gens ptots aquets reime
ys. **L**o dit comte simon
no sen uolch star. **E** lo
dit Rey axi con aquell
qui no podia sosteur ne
teua q' mal prenguessen
ses germanes uench ab
gran poter enauida del
comte de tolosa ab lo q' l
era lo comta de foix ab
ocorts daltres nobles ba
rons. **E** tots ensep en
calcaten tan abruadamét
lo dit comte de nuuit fort
quel feren en cloir en lo
castell de morell. **E** a qui
lo dit Rey ab los comtes
qui ab ell eren agren ba
talla ab lo dit simon. **E** en
continent lo comte de
tolosa e de foix fuguen.
E lo dit Rey uolent me
morir ab honor q' uine

ceparti aquell. Elo dit
lur fill mon sens in fans
Efo sebellit en lomonuier
de uerua. Efor conada
altra muler al dit rey
en jame. Cos sabz la filla
del rey d'ingra nome
nada. Almonuier la qual de
puys hac nom uolant
neta del empador de Cos
tanti noble dela qual p
ces. iij. fills. Id. iacme e
sanche qui fo archabiste
de toledo lo qual arabis
te per exaltar la xarbat
e per mētrene lo nom de u
ana. Espana contra moro.
Enpres moltes batales q
tels moros hac obtēgues
mon hi en fuy de deu. E
en cara mes en gendra lo
dit rey en jame. iij. fille
la primera hac nom mo
lat. La q. fo mullr ten am
fos fill primogenit del rey
de castella lo qual apre fo
elet per empador dalama
pa mes nou obtench per

als canes rasons. Flatta
constancia conada p mullr
a hermanu el gansa ten
amfos rey de castella e
latta p. xl. e mēgnala
ab philip fill primogenit
lomonuier rey de francia
la. iij. oparis la qual no
hac marit. En tēps da q. st
rey en jame era comte
en burgell. Id. d'omez de cabre
ra fill fill del dit guran
de cabre. e mon. En
lay de nre seior. Id. cc. l. iij.
Enpres ell fo comte
son fill aluaro lo qual
hac. ij. mullrs. e sa. l. a. r.
la filla ten. Id. de mētreca
tela qual procrea. i. filla la
qual cona p mullr au sanz
dantillo. Flatta mullr
fo gmana ten reg. Com
te de foix appellada sialie
tela qual engendra. ij. fille
Ermenegou. aluaro. Id.
d'amiut dit comte aluaro
fo molt noble baro larch
prou e diligent emolt

guyos lo qual pla discor
dia que Hague ablapama
mullr ep so com lalera
Hague molts affays etre
ballis eper tifiquea mori
en foix. En lay de nre sen
yor. Id. cc. xlvij. Eleca lo
comtat en gran tribulao
e discordia. Elo dit rey en
jame pres lo comtat asa
ma. lo qual ja en tēps ten
poncz de cabre. Comte
d'amiut dit haia guayot
p. ralo de matona. Aurem
biax filla ten ermenegou co
te durgell d'amiut dit ma
de gra spal restituilo a imē
gou. fill del dit aluaro lo
qual hac p mullr la filla
on. Id. de mētreca. E con
a alid gina del dit ermen
gou lo uelcovat dag. etes
castello e hac p mllr la filla
ten. Id. de cartona. Elauo.
era comte en lo comtat
dampuries. Id. uch. q. fo
molt noble caualer. Ete
gi lo dit comtat molt sa

38 39 24
mament efo ab lo dit rey
en jame en la conquesta
de malorcha on mori co
alou canall. Enpres el
fo comte dampuries en
poncz huc lo qual fo molt
noble caualer emolt sa
u. e uenctor dels seus
enamichs e hac grans
gueres etribles ab en
jaufre. Descomte de robar.
ti eab nolui deternit. Lo
qual nolui en tra. i. dia
acorter lo comtat dāpu
ries ab. C. homes acual
eab molta gent de peu.
E das lo dit comte dampu
ries ab gran poter de sos
nasalls en calcant encloy
lo dit nolui en. i. lachap
pellat ermetera. E daqui
nos mox tro q. dit no
luer hapres ab tots sos
caualers. Epuyso fo ena
iuda del dit rey jame
en la conquesta de ualencia
ab. l. homes acual asa
messio propria. lo d'amiut

dit rey en jacme uolent
resemblar sos predecessors
comença de moure guer
res e batalles contra mo
ros. **E**uolent mostrar
tot son cor e pensa que
hauia de subuigar la na
cio morisca e aduir la ter
ra ala fe xpiana. p tal q
fos mantengut e loat lo
nom de deu. **F**eu aplegar
cor genial on fore archa
bistes bistes prelats baro
uniuersitats e ciutats e
te uiles e altra gent en gran
nombre. **E**fo acordat e
litterat q en lo nom de ihu
su xpi e de la sua beneyta
mare anas conqir lo reg
ne de malorcha qui lauor
em de moros. **E** en con
tinent lo dit rey aplegat
compliment de nauili ab
molt noble cauelleria de
catalunya e gent ualerosa
de peu uench assietar la ciu
tat de malorche. e aquila apres
algun temps pres p forca dar

mes ab la ajuda de deu lo
dia de sanc siluestre. **E**n lay
de nre senyor. o. d. cc. xxix.
on moriren molts moros
e en tie morts e cutius ne
gu non escapa. **E** entrant
lo dit rey poterosament
p la ciutat pres lo rey mo
ro per la barba en. i. canter
de la dita ciutat qui no ha
ua cap. **E**stantost sub
iuga la illa e en care sub
iuga la illa de manorca
atant. **E** coronada la tra
establida de bons defene
dors. e egliseya episcopal e
altres moltes en la dita
ciutat e ulla totates a lo
nor de deu tornant alegria
ment e pagada en catalu
ya ab gran uictoria loant
nre senyor deus e la sua be
neyta mare. **E** apres em
pero algun temps aut a cor e
deliberacio de sos idinesos
ab grans gens de cauall e
de peu per mar e p terra
assietar la ciutat de ualencia

eglesie
E finalment com molt la
nac e preuada per giny
e per altres destrenyment
rete a ell lo dia de sent mi
quel. **E**n lay de nre senyor
o. d. cc. xxviii. **E** apres
tot lo regne ab gran assay
e trabal conques e subui
ga al seu nyen. **E** en con
tinent l'edificacio episcopal
e altres moltes en la dita
ciutat e regne faet laors
e grans acen e ala beney
ta mare sua. qui tan gra
sperials gracies ha mos
trestre uisiblement. **E** pus
daytals condegia tan
mauerosament de lo
magnia uolch conuinar
son poyt de conqueir
e subuigar regnes e ties
de moros mentre deus
uida li tonas. **E** per que
i. dia haue consell e deli
beracio de sos nobles ual
salls ab gran multitud
de homens acauall e capu
uench assietar la ciutat

de murcia. **J**asna q no fos
de conquesta sua e aquel
la conques baroni uol
men. **E** retuces gracies
acen e ala sua sanctificacio
mare de les uictories q
tots temps ha ma obtegu
tes contra moros e de la
present constitui e edificacio
en la dita ciutat. **E** gleya
episcopal e en lo regne de
quella moltes edificacions
altres en q ell nom de ihu
xpi e de sos glificat. **E** pero
quant hac conqs lo dit
regne de murcia en conti
nent lo restitui al rey de
castella per tal cor la con
questa del dit regne se per
tanya al dit rey de castel
la p concessio apical.
Aquest uirtuos baro rey
en jacme fo princep excel
lent uirtuos ualent lanch
e ardit e molt gracios be
migne e piados e molt
maueros batall e fo
pare de m fans e orfens

etor lo
regne
da q
la

guarda e defensio e unon
es latollari de pobres sol
tenitor de barons e de re
tats | als quals donava
mies e castells e terre de
q' haguessen uida honra
da y conort de lur defert
tat. **E** dona alen fane
en .j. de porregal qui era
exellat de la sua terra la
illa de orcalonia e n tota
sa uida per tal q' iugues
uiuere ab honor. **T**o q' l'
m' fant ab auida del ar
chabiste de tariagona
conques la uia de iuica
E dona ambreto de mar
sella qui era noble cauall
ler exellat lo castell de
sent lorenc. **E** lo castell
de bagell. **E** amolts dal
tres semblants gracies
feu les q' h' legues de
comptar. **E** xalca lo
nom de ihu x'it en les ter
res que conques. **lx. ij.**
milia esgleses. **A**q' ist
noble baro fo bastidor.

de moles monestirs de
tantes Religioses e fue
rialment bastit. **Q**u' ista
es y de morella el pobla
deis monges de poblet
e tots los necessaris deis
menozers e deis prepa
tors de tots sos regnes
e ell posauay les priues
pedres | deus loan e ho
nor de la donaua in talls
seus tresors per bastir
aqlis. **A**quest rey teni
tots los ortens de uian
tes en tots lachs on ell
fos | era baro de gran
dretura e de gran mifi
cordia. **E** quat iuda
ua al cu amor e de gran
pietat q' h' auia plorana
odas e any nos abste
nia que no faes fer la
Justicia. **A**quest uirtu
os rey ana aleon del roy
ne on feu reuerencia al
pp gregori .x. lo qual
era en lo dit lach per tal
cor lauors se tracta ua.

es ordonaua quels x'is
fessen passatge contra
los moros en la terra
sancta. **E** ista lo dit rey
fos uell e de grans dies.
E any no uolent plan
yer la sua p'ona en fuit
deu axi con h' auia acustu
mat en son iouent | ma'
regnoyent les gr'as q' h'
h' auia fetes en les siues
conq'istes no ha passar
en lo dit uiatge p'onal
ment | e aqui fem lo ab
lement sos dies. **T**o q' l'
passatge no plague adu
que per la v'and'at fos co
plit aquella uegada pla
q' l' cosa ell sen torna enco
tinent en sa terra. **E** aq'
ordonna q' lo fill seu ma
ior. **Ar. j.** fos rey de arago
e de ualencia e comte de
barch'na | apres sos dies
E q' l' fill segon en jacin
fos rey de mallorç | e de
te de rossello e de cerd'ana
e senyor de moçyll' | Ma

qual cosa de plague molt
atots los seus sots mecos
E trobas que iames en
sos dies no feu cosa que
de plague als seus sots
mechos sino aquesta tant
los era uist e gr'ados. **E** l
deuench se una uegada
q' ell estant malalt amot
p'eller de gran malaltia |
la v'ge gl'iosa mare de deu
li ap'ch ab gran goig | e
dixi q' tenas cellit sens
tot mal. **E** l en continet
seleua que negu mal no
sent. **P**er lo q' l' miracle
a honor de la tenauada u
ge n'ia dona sca' mana | to
na gran tresor per bastir
la esgleya de ualencia. **E**
es atrobat q' molts sant'
de parad'is no tan solament
auidaue a ell can' h' auia
batalles ab moros | x'
en can' auidaue a sos ual
falls can' per ell se cobati
en ab sarayns. **C**ar diu
se q' con ell h' agues tra

Amet

mestres alguns nobles e
cauellers en lo regne de
ualencia. Co es lo noble
en bi. **S** de entença e dal
tres cauallers daigo e de
cathalya e fossen en .i.
munt qui ara es apilat
sca. o. del ping. e tota la
morisma uengues cõtra
ells en labatala q. **S** entre ells
fo granlos aparech sant
Jordi ab molts cauallers
de paradys quils ayda a
uenire la batala. p. la q. l.
ayuda negu. ta noy mo
ri. **E** aquest uirtuos rey
era molt deuot a deu e ala
sua teneyta mare catots
los sants de paradys. **E** en
tre les altres bones pauls
q. ell oya. ell si terna. **S** e
uer deus tot potens fets
nos meys prear les prof
peritats da quest mon. e
fets senyor per tua merce q.
no haui temor de les co
tranietats del mo. **S** enyor
deus tu si es defenedor. e gur

da del poble q. mas luanat
p. regir. **S** enyor deus enten
en la mia ajuda. **E** tu seyor
te ayda de auudar ala mia
freuolea. gloria sia al pare
e al fill e al sanc spirit. p. tot
teps senyor deus tu men sen
ya afer la tua uoletat. **C** ar
tu seyor es deus meu. pla
cia a tu seyor q. io sia ton
seruent ajuda nos deus qui
qui es salut nra. e gita la
tua ira de nos. per les q. ls
paraules e oracions lo feu
deus uiure longament.
al seu fucey. e en la sua fi.
lo dit sanc rey rehet molt
deuotament abit de la sca
religio de deu. **C** o es sabi
ques feu monge blanch
del monestir de poblet. **E**
ans quel se uestis la bit se
fauent en lamia dalge
zira on lauors jahna ma
lalt son fill en .p. **E** dix
li fill meu sapias q. yo me
uaig a deu mo a creator. q.
maura merce per la sua mi

ficordia. **E** ar yo lurret et
to lo regne que deus man
comanat. lo qual he yo
regit ab lo seu poter e ab
la sua merce. **P** ch te fill my
e camonest. per deus ihu x.
que tu haia dretura em
ficordia e haies amor e
caritat a les tuas gens. **C** ar
la on es amor e caritat e
deus uament. per q. fill car
te prech q. en tu sien a q.
tes uirtus. **P** o q. deus sia ab
tu lo q. l. fill car uines per
durablement. fill meu
pot lurre la mia spasa
en senyal de dretura. ab
la qual tu departesq. nil
de le. **E** lurret la mia sen
yera ab la qual te don te
uictoria contra los teus
enemichs. **E** prech te
fill que tu ams los teus
batons. **C** auallers e les tu
es feels gens qui an am
amat coralmment. e an
mes cor e hau al fucey de
deu. e al meu calteu exal

41 75
cament. haies merce de les
quant los sa mestre per
deus que deus laia de tu. e a
malls per deus que ells te a
men. e haies pacencia he
humilitat. que es come
cament de tots lens. **S** ch
te fill q. tu teies amar ton
gina qui es sau. e lo de
honestia uida. enoc faga en
ueya de res q. io li haia do
nat. **E** manuos amouy
ques amets. axi co io de
amats. **E** ar fet lo dit
sanc rey se feu adur dauat
si. la sca uera creu de ihu x.
que ell haia en .i. tells
sey coffres. e cant la tench
dit. fillis cars meys alu
deus uos coma qui apel
la ala sua glia. **E** ueney
ga uos deus lo pare el fill
e el sanc spirit. **A** deu mis
cordios qui que ell uo
faga regnar longuamet
segons la sua dretura e la sua
sca. media. **E** n apres lo
dit sanc rey se depulla.

lo uestres repals humil
ment loan tes e cantant
altament un cantant
qui comença. **D**eu
creator spiritus t'c' res
tis labie demonges blach
de poble qui areu aq' **E**a
qui mater ell reche molt
benignamēt e humil lo
sant cors t'ceu sagrat. e
tot los santes sagramēts
ab gran deuocio. **A**pres
daco mana epiega son
fill en .p. q' agues nimo
na deu sua anima e q'
complis q' hana ordōit
en son testament. **E**n
altra mana alonor t'ceu
earecūto t'els seus t'c'fah
ments. **A**ps lo dit sant
rey saprouma aia sua fi
Eant fo en so q' la sua aia
sen t'ceu anar t'ceu ell re
guarda el cel plora e dix
Jo senyor des meu en t'c'at
ala tua casa e a h'rat al
temple sant teu em com
fessare al teu nom senyor

En is tues mas senyor
coman lo meu spirit. **C**ar
tu senyor meu mas reche
mut h'ues tes deuitat
Senyor teust'as lo p
ar. eteu es lo regne icel
señor es sobre tots los
reys e totes costes son s'
iugades al teu imperi.
No senyor reche de tu lo
Regne lo q' te ret. clam
te nice señor q' la mia aia
sia allogada en pouabie
lum da uant tu. **E**clama
meu t'ceu t'c'ames la si
aia aell. elo seu cors fo
sebellit molt uirada
ment costa laltar de ma
tona scā. o' en la seu te
uallencia o' Das de p'ys
fo trasladat al mones
tir t'epoble. ara t'ceu ell lo
hana manar. **C**asq' sant rey
passa t'c'ca uida encodat de
lex .ij. anys. **D**ilis t'c'c
dia de milioi apres la festa
de sant Jacme esant aigat
En lay te nice senyor o'.

tot so

42
24
Cel xxvi. **A**pres la mort
da quest senyor eans p
.i. any. p' tal cor la sua fi
sa costana tota spanya
feu gran dol. eno sens
ralo. **C**ar gran gent te
sana h'ys uengren en
espanya quat sentiren
aproximar alasi lo dit
glorios rey. **M**os q'ls
moros atieren lo nob
le baro. **E**n sancho archa
biste de toledo fill seu e
en r' d' unyo noble baro
de castella. e molts val
tres nobles barons. **A**
douchs sepxer molt cas
tells en espanya. e gran
mal fo fet per los sarays
enaquella. **del rey en .p.
e de sos fets. e de la preso
de Ciana etel fet dels fia
mort lo cesos.**
S dit sant rey en
iacme. success ap's ell en
los regnes darago. d'ua
lencia. e en lo Comtat
de barcina. son fil en .p.

lo magne. **E**pp' fo nome
nat lo magne. car ell em
pa molts grans assers
contra molt reys xans
eniors e contra la Eglise
e tots en seps en lo regne
de malorca. e en los com
tats de visello e de corda
ya e en la baronia d' nunt
p'lt' son fill en iacme. lo
qual fo molt t'c'olcoriet
ason gina lo rey en .p.
an comaqu' qui era nat. d'
uirtuos pare e t'c'itiosa
mare tots t'eps t'c'ch lo cor
contra moros. **E** tots t'eps
obtench mitona contra los
enamicos. **A**quest ualer
rey p' moltes iuuries e
t'c'piers q' n' Salceda seior
d'astalis feu ason pare
anctia lo dit castell ca
q' pres e hac ala sua ma.
Ep' moltes conues e d'ay
natges q' en S. ramon do
dena hana fets ep'curat
al sant rey en iacme son
pare. calaterra en t'eps.

segos q' danall
recomtare p'
largamēt
Aquest rey
en .p.

enun
nes

passats contra lous casti
Lo dit Rey en .p. en les
ontes dela mar lo nega
Enaia ms co lo dit sant
Rey en jacme demetre in
ula Dagues ascti a la
nuitat de muria ab gran
multitut domes acavall
edepu ep moltes batalles
e combatimes de grs ab
la gran ana e cõsell este
muitat darmes del dit Rey
en .p. la uores stant infant
los habitadors dela dita
ciutat sofferissen gran faz
Epaqsta ralo lexat ells lo
dit Rey en jacm se uolgue
ren tette aloit infant .p.
q lo dit infant en .p. uo
lent dar reuencã a som pa
re nolls uolch reebre .iii.
proua q al dit pare seu se
retessen Con lo dit Rey
en jacm de moltes nobles
dones e daltres fembres
Dagues procreats moltes
fills qui pen genramet
dõreta linea no so anno

tadors ne cal fer nimmoria
ni meao daqlls dells qlls
la .i. era apallat ffian san
ch; lo qual p potencia ep
riqses era leuat en ergul
Aquest acanaa e dõstama
na en moltes coles lo dit
Rey En .p. fiare seu stant
ni fant tenat som pare
axi q p les siues paulas ml
uates e dõbles que teta co
tinuamēt cõtra lo dit fia
re seu Lo pare hac en op
son filu luffant en .p. E
en tracta moltes coles co
naries cõtra lo dit fiare
seu ab cauallis e autadas
de cathaliya e darago e
ab lo Rey carles de sialua .
Ax i q lo dit infant en .p.
hauent guerra ab ell li colch
sa teta e dõs castells e ala
fin lo pres prop lo castell de
romars E a qll en lo riu
de anq seu negar p pen
dra uengãca celes mal
uadas feynes q fetes ha
ua cõtra ell **E**ssa q

aptes la conqsta ~~de la cõsta~~
del regne de ualencia feta per
lo dit sãt Rey en jacm en
lo dit regne romãguessẽ
molts sarrabyns tinens
castells ena qll **E**l ep aps
alã teps se leuare e salcar
cõtra lo dit sãt Rey e la se
uora sua pñents ematans
molts homes xpians del dit
Regne e dõstia qsta rebel
ho se fossen fetes e seguit
moltes batalles e molts
ans p lo nom de ihu xst hi
fossen morts Esteuech se
q en una batalle fiare .p.
de mütcaõa mestre del orõ
dela caualleria del tẽple En
espãya fo ps en la dita ba
talla e molts fiaves canal
lers del dit orõ fore more
o Das lo dit maestre fuget
dela pso ab les gardes fo de
luitat da qlla **E**finalmet
co los dõs en amichs dela
se catholica haguessẽ dat
grans dapnatges ator lo
dit regne d ualencia e ala

43
esgleya de deu .p. lo quals
no tan solament lo dit reg
ne Enas en caua tota el
pãya se archia e expoõada
agrãs perills e en caua to
ta la se catholica ena quell
dies lo dit sãt Rey en jac
me e la sua reuent uelesa
fo oprenut en lo dit reg
ne de febre continua .p. la
qual no podia defenar lo
dit regne .o Das aqst Rey
en .p. la uores estat müt
uelent q lo dit regne se p
dia opõant simater per
mur p la se en la esgleya
de deu uolent resemblar
so pare exleguena qsts
actes les ueus de som pare
Car ell ab la sua strenuitat
darmes .los dõs castells
tolth als sarrabis e gita a
quells de tot lo dit regne a
ri q pla industria e ualenti
da quest Rey en .p. lo dit
regne fo posat en tra qll
tat de pau **E**la tẽpstat fo
dõuertida nicõlament en

prospirat. **E** fora gitats
los enanichs del dit reg
ne de valencia. **D**ava pan
al pare e al regne e als ha
bitadors daquell emort
lo dit sant rey en jacme
Lo dit rey en p. son fill
posseï los regnes de arago
e de valencia e el comtat
de barchina. **E**uertatam
ment pugre dir los pob
les q per bon pare nullo
fill al regne e ala terra.
son dat. **E** apres aqst
rey en p. ab gran mul
titud de homens acual
e cepeu tel regne seu asse
tia. i. castell molt fort a
gran marauela appellat
muntesa lo qual castell no
son pres en la conquesta del
dit regne anas los sarta
hins la me tengut an
tignament. **E** aqll castell
combate entre senyors q
uolent ell pres lo dit cas
tell e fora gita daql los
enanichs de la aru apli

cant aquel ala adestinat
Apres daqstes totes cose
lo dit rey no uolent esser
desconexent de la amor pa
ternal e uolent otreir lo
seu manament ab gran
compaña darchabistes biste
eprelats e altres nobles
gents en sos proprys
brasses porta lo cors tel
seu benauuyrat pare so
tantar al monestir de pob
let ou lin son feta sepul
tura molt honrada. **E**a
co fet lo dit rey seu aple
gar Cort genals en la ciu
tat de saragoça. **O**n fo lo
rey en jacme de malorca
son fiare e aquell fo coro
nat e untat Rey ab gran
sollepnitat e honra. **E** ap
algun temps a quest rey
en p. fo en penyia e creq
ri son germa lo Rey de
malorca q li faes honre
natge e sagramet de feal
tat per les terres q tenia
per ell. **E** lo dit rey en

jacme en continet seu
li honrenatge e sagramet
de fealtat e semblant co
sa seu fet sagrament als
uassalls e foramesos. **E** des
com natus de castella
tractas malament sante
gnina q li dit rey en p.
e descontentos fossen en
tre la i. el altre donats.
Lo dit Rey en p. sabent
ql Rey d'arago de castella
no tractaua ab aqlla
honra q tenia la Reyna
mille sua. for tel dit Rey
en p. e sobre aq los dit
reys fossen en discordia.
lo dit rey en p. entra din
tre castella ma armada
le p. m. jornades camient
seu ab si la dita Reyna
for sua e ells fills ten fer
ranto Rey de castella pa
moyent los qlls tenen
tre uisch guarda duns lo
seu regne. **A**pres emper
algun temps lo Rey en p.
li restitui la dita Reyna

mille sua car nola sen a
ua amena q cor te recte
nurias. **E** con palsanis
tenentes q interdicio cal
tres diets ql dit rey en p.
se deya haueu sobrel com
tat d'arago los guerra
e discordia en tre lo dit
Rey de una part e d'ar
menyon la uors comte
d'arago. **A**qst Rey asse
tia lo castell de ponts carna
e en d'arago la uilla e fi
nalment pres lo dit cas
tell. **E** lo dit comte d'ar
gell e s. de ponts ab als
cuns cauallers del dit co
te de for. **E** puy acap
dun temps humals tela pre
so ereteli lo comtat d'ar
p tal cor lo dit comte li
seu q q forli tenia. **A**pre
d'arago pals anes nouel
le questions e demands
ql dit Rey feya als Nob
les de cathalunya la ma
lor partida daqlis en seps

ab lo Comte d'urgell e
ab lo Comte de foix mo
grien guerra cōtra lo dit
rey / caūstare se elo cas
tell de balaguer p fer lur
tractamen cōtra lo dit
rey. **E** lo dit rey salen
la iustament dels dits
nobles ab les autats e in
les de cathalunya iuytosa
ment ce mit ecevia uech
al dit castell de balag. **E**
qu assena pōtōsament
e cōstrecā per la qual restē
pment los nobles barōs q
yūm en sōstīren gran
fretura de uiances e daltre
formmens. **C**om tan
iuytōsament uench lo
dit rey ab les osts q nos
pūte est fōmms ce res.
Finalment los dit nob
les retere se aloit uer e
lurs terres sōtanēt. **E**
ere los nobles q sē ue
ren. **P**rimament pag bñ
Comte de foix. **M**artinēgon
Comte d'urgell. **A**maro

gina seu vescomte d'ag.
Comte de palars. **R.** roy
gina se. **R.** folch. **V.** comi
te de carzona. **R.** uej cōte
de uila mur. **D.** omz ten
lles. **P.** d'anglesola. e
molts daltres nobles
e canallrs. **L**o dit comte
de foix estech pres en lo ca
stell de Suriana ab grosses
carnes e los altres nobls
e canallrs tench pres en fer
ra piges e carones p dūse
castells e lochs de sa tra.
Lo Das capō algu temps tot
los absolue teles pōtōs
e lurs ties los rete gūao
sament. **E**stant lo rey
ab los homens de cathalunya
en pau e namoz uolch
hau iustes ab lo rey ce
frança p que lo dit rey
ab molt gran e bella ca
ueleria ce sos fors mesos
hac iustes ab en plexip rey
ce frança lo q̄l era son
iuyat. **E** part molts par
lamens q hagrē lo dit rey

En .j. d. l'hemana ab gran
istancia lo uescomte ce
fonoleres. **E** el cōtat ce car
castona e cegualda e mil
lau ece badartes e als aīs
altres terres. **E** daltia part
lo reques que renūaas a
tōs demances q hagues
contra son germa en iac
me rey ce mallorcē p ralo
de la serona ce mūtcellr e
p altres tres q pōstēnia les
quals se pertayā al com
dat ce barçyna. **E** a q̄ fet
tornassen en sa terra. **E**uo
lent resēblar los fets e
nobles de sos predecessors
ab gran nauh armat ab
molt bon hom acauall e
apex de sa terra. **R**ecullis
aport fangos e uench sen
a .i. castell en la barterā
apellat al cōpl caql e molt
daltres qui costa ell tran
cōques e pres eals ames
batales hac ab los moros
etōca uegada los uence.
baroni uolnēt. **E** en lo

dit castell stabli. **E**sgleja
ce in uocao ce sant. **P.** p
tal con lo dia ce sant. **P.**
pres tra en lo dit castell
dal cōpl. **E**stant lo dit
rey ab gran pler e goig
en lo dit castell tames sos
missagers sollepnos aliat
pare p nom marti / pregā
lo erequerilo q com ell
en testes al sub iugar ab la
auida ce ceu tota affiaca
e sembrar h̄ lo nom d̄ ceu
ela se xana q̄li plagues
donar pto a ell caqls q ab
ell eren eoa qui auant h̄
hixē. **E** daltia pr fer li se
tors e auida. **E** lo dit sat
pare iuduyt ce mal cōseu
no relete ari com ceua
lenignament los dits
missages ans ab supbia
los denega tot q̄ q̄ ce ma
naue. **E** feu los for agia res
pōsta p q̄ sen tomare mēys
ce recapte al dit rey en la
barteria. **E** ce cōptare li
cōle hauiā acullits lo sat

pare ne quina resposta los
hauia feta/ dela qual cosa
fo molt despagat. **S**acab
dalguns dies uengit al
dit Rey missatges de sicilia
los quals li reçoptare en
qual mania era estat uen
gut lo Rey de tenha. **C**osa
di e en qual mania era estat
scapcat en salern p lo Rey
carles cruelment. **E** con
lo Rey hauia in iustamēt
subingat asi sicilia quial
dit Rey se ptayra p lo dret
E com lo Rey carles e di
nises auels mores etur r
mens hauia exoitat los
los nobles barons e lagēt
popular dela terra de sic
lia. **C**om los franceses
feyen tots jorns diuisēs
mals greuges e desonor
ari en despuccelar con
zeles e demandar duns
mandad e forçar dunes
uidues/ cō en altra ma
nia als sicilians. **P**er que
la terra clamaua e plora

ua e songlots de greus
sōspirs gitaua a teu eal
dit Rey En. P. que tel
greu fatiu e oppressio a
que era abandona. la te
gues preseruar e celestiar
com al dit Rey en. P. a
xi conaquell aqms per
tanq p dreta lmpa e suc
cessio hagues hau recors
e refugi singular. **E** lo
dit Rey entesa la desola
no ela misia dels dits
sicilians e entesa en cau
la tenegatio q hauia fe
ta lo sant para al dit Rey
sobre la auida el perco
qli demanaua ari com
danniit es contengut
Jaqui lo pposit q hama
cōtra los moros. **E** mu
dal en secors e enauida
dels plors e teles lagrim
e dolors qls dits sicilians
gitauē agramēt e sofferi
en. **E** statost mana als
missatges q sen tornassen
e neguna furtut no faef

sen al dit Carles aus cō
tra aquell se rebellassen
ari con a ocupator in ist
delur terra. **C**or lo dit
Rey hi fia tantost. **E** en
continent los dits mis
sages ab gran goig alur
terra sentomaren/ e con
tra lo dit Rey Carles se
rebellare. **P**er laql rebello
as lo dit Rey Carles qui
gran poter omes acail
eapen hauia aparelat cō
tra lemparator de Conf
rasti noble abaquell
mater poter aseta ia
autat de meana. **E** lo
dit Rey En. P. hauent
piecat dels dits sicilians
parti dal coy ab tot son
estol cō agreu gran goig
los moros q ias temen
p consumats. **E** arribā
en la autat de palerm
cō agreu gran goig lo
sicilians e en tres ar
tres honors qli facien
si lui facien. i. q del gran

dela mar on arribā tro
en la autat e p los carres
dela autat tot hom ana
ua sobre draps cor e desba
E en continent lo dit Rey
e. P. aytosament uech
sen ala autat de meana
on son rebent ab gran
goig e pagamēt. **C**o Das
es uer que ans q ell anas
son tramesā ala autat de
meana alguna compay
dal mugauers ofuens
p auudar a defendre aquel
la dels combatens. **E** lo
Rey carles sātent ql dit
Rey en. P. era en triat en
meana e per senyor lo ha
uien rebent. **E** en cōtinēt
se leua del dit setge seu p
retolir se en mar e fugir
al poter del dit Rey en. P.
E mentres recoua. lo dit
Rey en. P. amana delamp
feri en la recoga dels en
nichs. **P**er laql fenda r
molts dels fugents mo
rite e molts uexas ab for

mentes deuant e
daltres coses q' ab tēps
no pogrē ef' redites p'n
gueren. **F**uecūt lo dit
rey carles et el regne fo
re girat lo dit uencedor
rey en seruis del dit reg
ne e axi acauallrs cō a
uniuersitat' lurs p'riu
letges e libertat' los cō
ferma e feu molt de le a
lagent menuda. **E** sepre
trames adir ala regina
Dauago na costança.
mullr sua q' ab sos fills
uegues en lo dit regne.
Ala qual son feta gran
honor axi cō alur senyor
ereyna e ere appellats los
fills del dit rey e reyna
lo p'n Amos laltre jac
me. **E** laltre ffrederich.
E cetera emp' q' l' dit
Carles staua en calaba
ab gran dol e dolor de
si e dels seus. En cara si
tractaua molts tractmēs
contra lo dit uencedor

rey En. **P** **P** q' lo dit
ualews Rey uolent lo
d' tota Calabria e hōicar
eremoure e tot hom q'
son reclam hagues tra
mes hy companya de ca
uall e de peu la qualera
tal que no temia fret
ni calor ne de portar ar
mes cōtinuament sen
enuauen e gran p'tua
de Calabria conqueriren
E molts batales que a
grē ab lo dit Rey carles
uencerē. En tē les altre
f' fort gran on mor lo com
te d' lancia gina del rey
de francia. **E** stant axi
reptamens la .i. Rey a
laltre fets p' la rato da
mūt dita fo fermat e
finit p' castana pt ab
seguretats fermes en
pōr del Rey danglatia
q' ant' sos los dit' rey
casta ab. **C** auallrs se
haguesen a cobatre en
senps. **E** aq' qui obten

ona en la batalla q' ha
gues soltament sens con
traditio lo dit regne de
Sicila. **E** no res menys
q' per null tēps nos eno
menas Rey. **E** aq' fo af
signat cert dia eloch lo lach
de lorteu. **E** la seyoia del
dit Rey danglatia. **E**
totes aquestes coses fe
tes lo dit Rey feu appa
rellar gran nauhi del
qual feu almirall .i. nob
le baro de sicila p' nom
Roger de luria. lo qual
sa no dit. En cort del dit
ualews Rey lone tēps
haua p' tal q' l' dit reg
na de sicila fos pus se
gamēt preseruat de pōr
tels enamichs. **E** p' uys
secretament tornassen
en cathaluia ab gran vic
toria e honor. **E** lo dit Rey
estant en cathaluia lo
dia dela batalla sa costa
elo dit Rey negū appare
lamēt no feu danar hi

Cor lo cap on se deuen
fer les dites batalles era
fort. In comēt e sos pi
tos aell p' moltes rals.
E p' lo lapt cotiana sepe
sa que per paor se estigues
de combatre ab ell. **E** quant
lo tēps del dia dela batalla
assignat sa p' p'ca. **E** lo dit
Rey fore secretament a
semblaça de meater si tere
caualcant cuytadament
uech aldit aldit lach. **C**
es en lorteu on se deuen
fer les dites batalles e fo
hi en loria adiat dela ba
tala. **E** en continēt lo dit
Rey armat molt manauē
losament axi cō si regues
en tar en bathalla. **E** lach
apellat en lo cap on fo
lo senescal de lorteu emol
ta daltre gent del dit lach.
E p' al tēps en senes
cal yo son lo Rey en. **P**
dauago qui unich cōpa
rer el dia dela batalla de
uant uos o dauat aq' l'

quins tenia tenir lo capítol
de part del Rey d'Anglaterra.
uos potets lous tenir seguir.
¶ Lo dit senescal Reys. Jo nos
pux tenir seguir lo capítol.
¶ E puy nos es laltre pt
man uos de part del Rey
d'Anglaterra q' en conti
nent miscalts del camp.
¶ **D**aco lo dit Rey reques
et feta carta publica. Capítol
daço lo dit Rey bria son
cauall ari com auallat ca
uall p' lacamp en gir cen
tom cridant altament.
¶ **E** hic lo Rey carles. O
hom p' ell. yo son lo Rey
en .p. datago apellat de fer
e complir tot ço quis req
ra al my de la batalla. ¶ **E**
q'ites paraules caltres pr
ratificat son dret. **D**iemol
tes e diues negates req
ren lo notari q' aq' era q'
daqlles etela coparao su
etela fatiga e contumacia
del dit Rey carles li regue

fer carta. O cartes publi
ques amemoria pou
table. ¶ **E** en continet pti
daq' calomnates tirades
de nit ecedia uench sen
en sa terra ab gran goig
e honor. ¶ **E** dementre q' lo
dit Rey en .p. des coses
dammidites entenia.
¶ **E** n Roger de lora q' en
sitalia era romas ab los
fius del dit Rey. uench
tenant i Napolis ab gale
annates p' ~~testament~~ e celo
nor e d'apnatge fer als
enamichs del dit Rey. ¶
lo dit en Rog' stant tenat
Napolis ab lo seu estol.
¶ **C**arles pncep de salerni
p'm nat de carles roq' fo
de sitalia ab molts noble
cauallrs e altra gent tra
da la mellor enarmes de
napols mes se en les gale
sues p' anar cõtra lo dit
Roger. ¶ **E** ab gran ufana
lo dit carles ab lo seu gale
sa costa aldit Rog' E gran

batalla entre cascuna pt
hauda lo dit Roger ob
tenc palma de gran uic
toria epres lo dit carles
ab totes les galeres siues
e neguna p' sona no eia
pa e ab gran goig e ale
gria amenaes sen en la
islla de sicilia. e luura lo
dit carles ab los barons
seus alimfant e iacme
fil del dit Rey. En .p. de la
q' cosa lo dit Rey en .p.
hac gran goig e pagamet
e tota la terra sua anima
ter quat lo dit Rey. ¶ **A**pres
algun teps pla tenega
no del castell d'albafrazi
qu' feu Joha nunyez ba
ro del regne de castella
senyor del dit castel e per
moltes daltres iniuries
q' lo dit Joha nunyez feu
al dit Rey eales siues get'
lo dit Rey en .p. a scia
lo dit castell de albafrazi
ementre lo dit serge se te
nia lo Rey de scia e de

castella li tramesen me
naces ab paules culertes
q' del dit serge se leuas. ¶ **D**a
lo dit Rey p' menaces de
negu ne en altra manera
nos uolch leuar del dit ser
ge fins q' lach pres. ¶ **E** stat
lo dit Rey en lo serge da
mit dit sate q' carles Rey
de ihrlin e de sitalia era
mort e no lo uolch reue
lar anegu. ¶ **D**as dix q' i
tels milors cauallrs del
mon era mort. ¶ **A**pres da
ço lo dit Rey en .p. reqs
lo Rey en iacme de malor
ca son fiare q' per uirtut
del homenatge al q' era
stret p' talz de les terres q'
tenia en feu p' lo dit Rey
en .p. de gues au' mistes
ab ell p' ço cor lo Rey fia
sa feya gran aparellamet co
tra lo dit Rey. En .p. **A**les
quals reqstes lo dit Rey en
iacme de malorca no uolch
~~haver~~ otreir pla qual co
sa lo dit ualent Rey uech

apertanya epres lo dit rey
en jacme e samullr e sos
fills Enamalrich Veçco
te de narbona etots sos
consellers. E lo rey en iat
me no uolent star pres
p. i. clauegera oaltello
qui es en lo castell de per
penya qui lauors no aa
acabat m obrat ari con
huy es fugi e escapa a
gran sa delono. **E** con
tinent lo dit rey en. **D.**
semena la regina de ma
lorc e sos fills. E los altro
presos. **E** quat fo asigüe
res liura la dita reyna
a als cuns i nobles baros
de catalunya qui era deli
natge de la dita reyna. e
los fills e los altro psos
ab si sen mana ab archi
QDas. i. cauallr appliat
Vnar firaç de les partit
de carcassona. lo qual ha
uia estat p gran teps en
catalunya amagadament en
bla los dits fills del rey de malor

ca e amerals sen alur pa
re. **E** nyo los altro psos
ans q usquesen de la preso
se agren ariembre. **E** era
en cana la conchs comte
dampuries puez unch
e fo en gran amiztat ab
aqt rey en. p. e lo fin en
totes ses necessitats. **A**qt
Comte hac gran guerra
ab en. ponz. g. de torroella
fill ten bn de sancta euge
nia ab lo ql guerrea lon
gament per lo feu del ca
stell de torroella qh nega
ua. **E** com en ponz. guil
lem li uolgues emblar
etolre lo castell de uege
lo dit comte se mes ena
guapt e pres lo ponz. **E**
en lo dit castell ab mol
ta gent de torroella. en la
qual desofita mori lo
dit ponz. **E** e homens
ab ell e auas lo p co cor
lo dit. **D.** **D.** dix. i. dia
q ab lo seu puy daria ale
barres del dit cote. **A**qt

cote fo deuot cristiales en
tema en les diuinals
scriptures. **E** en la sua
fi despulas del comdar
emesse ala orde dels me
nores. e iaqui lo com
tat a son fill. **V**guet lo
qual se leua contra lo dit
rey en. **D.** e ab el guer
rea p lo feu de Goroella
Derq lo dit Comte en
deroca. i. uegada e des
troua la villa de figue
res. E lo palau daquel
la lo qual hauià fet lo
dit Rey pla qual cosa
lo dit Rey auista grats
hsts contra lo dit com
te en la ciutat de gona.
ODas lo dit comte ans
q partis de gona ab co
seu dalguns baros messe
el e sa terra soltament
en poter del dit Rey cla
man ince humilment.
E lo dit Rey tench lo ps
per als cuns dies euolch
emana q hagues ator

nar encondret la dita ui
la etot co quen hagues
haut queu hagues ariena
e que tomas lo palau
ari co dabans era e que
pionalment hi hagues
aports. tots jorns pedra
e morter ala obra e que
entexas los murs de cas
tello. E lo castell de gomen
co e p tal cor lo dit Rey hac
a anar a ualecia p co cor lo
moros li trebalaue la tra
Jaqui lo dit Comte abar
cha epuy lo dona aman
lenar q oins. xxx. dies
ell hagues atoriar en po
ter seu. **D**e haucts en
tes com p bon dret q ha
uia lo dit Rey en lo reg
ne de sicilia e per altres mol
tes rahons fo desposseit lo
rey carles del dit regne
de sicilia. **P**er co lo sant pa
re pp. oarti natal de san
ca en plen consistori no
appliat lo dit Rey en. **D.**
dona sentença contra ell. pu

uan aqll del regnes e ho
nors seus posan uet en to
tes les terres siues. **E** dal
tra part dona perdo aye
na eacolpa atot xa qui
anas contra lo dit Rey
es les terres ne ajuda o
fauor hi donas. **E** lo dit
pdr specialment dona al
Rey de francia. **E** en ues
ti carles Comte de ualoy
fill del Rey de francia de tot
los regnes e terres del dit
Rey en .p. **E** en continet
lo dit carles se feu enom
nar Rey darago emes
cla lo seu senyal ab lo dl
Rey darago qxi co si enple
na eacabada possessio.
fos dels Regnes del dit
Rey en .p. **E** hi orcoit
adonar le dites indulge
cias e pcons. .i. cardinal
legat del sant pare applat
Carlet **E** plo pdr damit
dit tanta gent sa iusta
contra lo dit Rey q tota
la terra hac gran paor

E lo dit Rey de francia ab
ij. fills. **C**o es asatet pre
lip primogenit e carles
de ueloy de sus dit e ab
xx milia homes de caill
e ab infinita gent de pen
e ab lo dit legat uench
ayenya p en trar e con
querir la terra del dit Rey
en .p. als quals gens
stranyes lo Rey en uan
de malorca germa del dit
Rey en .p. dona fauor
e ajuda contra la cou
uenca q hama feta ab
son senyor lo dit Rey en
.p. frate seu. **D**e ortes
les rumors e los tabus
tolls e ferrets de le gent
sens nobre qui en la ui
la de penya sera aius
tates p la iaho damit di
ta lo dit Rey **E** .p. aba
quel pch ~~matex~~ poter
que hama uent sen al
copll de panicas eaq ell
se atenda per contrastar
al dit Rey de francia ea

tot lo poter seu. **E** stat
lo dit Rey en .p. en lo dit
copll. lo Rey de francia ab
tota la gent sua se par
ti de penya e uench se
ala cautat de ma ea qlla
combate fortinet e ter
tirta. **E** finalmet ab gin
afany aqlla pres. **E** tot
quant diuis eren seu mo
rit amala mort o das
les gens del dit Rey en .p.
moltos dampnatges e
moltos picates lus dona
ren tementre q les gent
contraries eren en ros
fello eppaor q hame tel
dit Rey en .p. qui esta
ua atendat en lo dit copll
de panicas couench lo apa
sa p lauayll de banyuls
E uens con comenauit
te lurs affers q totos qn
tes esgieres trobauit tote
ls trobauit e destruyen. **E**
daltres greus anims co
metien e fayen p los qls
e plo de faret que temana

uen. **I**n iustamēt sofferi
en greu passio pena e tri
bulacio segons q oyrets
pauant. **E** quant lo dit
Rey en .p. sabe qis fragele
passauen p la dita ual de
banyuls. **T**olent e respagt
partis del dit col de pan
cas e uench sen appella
da. **E** ab consel ten dalmu
bez comte de xabarti e
daltres richs homes
seus seu exir lo habitas
dela dita uilla epuyt de
mala e entercala p tal
co nos pugna defendra al
poter dels francesos. **E**
pres daco uench seu acal
tello dampures on ha
ua ia quits moltos canal
lers seus. **E** estant lo dit
Rey en la dita uilla de ca
tello e los francesos sa co
taren en tant que foren
en lo combat dampurie
E la uors tots los nob
les e caualrs e la gent me
menuda del dit combat

of
obruol 11

Joan yon

olymen al poder del rey
frances. **E**lo dit rey salí
aço partís daq ab tota
sa cauelleria e uench se
temir frontera ageiona
Qui se emperio que aca
utella lo comtat dam
pures oley al rey de fra
ca p tal que amagada
ment conassen dapiit
ge aell eales gentes sue.
Axi con auertateramet
feren. **C**ar p cascun lach
on los francesos stauen
gran infinitat nauie
ren. **E**n continet lo rey
frances entra en la dita
uilla de castello e cofe
mals tots priuilegis
q haguessen de franq se
etot lurs bons costum
p tal con francamet se
ran retuts. **E**spre lo fra
ceses conegueren tri
ales portes de busilou.
o Das aqui no pogre en
tiar. **C**ar lodie lach era le
stabilic etora la frontera

daqu de molt bon batal
ler. **A**xi de caual co deyeu
Ementre q aquestes co
ses se fayen uench gran
acommet als franceses
de compliment de uan
tes e daltres coses ab
gran nauili de moltes
galees e daltres uaxells
ouises ses lo q acori
met no podien lur uoler
complir. **E**lo dit rey
en .p. uench aco feu e
xit tot hom de gerona
saluat aqlis qui obs
eruen e necessaris hi
fossen ala defesio della
dita Ciutat de gona.
Eprega caramet lo nob
le en ramó folch vez co
te de Cardona q abaqls
caualis q ell uolgues
defenes la dita ciutat
Cotia maluada gent
qui luena desobre la
qual cosa lo dit noble
axi con auertater e leyal
uassall feu e compli ab

si. **E**pres ab si lo noble
en .x. danglesola e de
iosa e .a. de cabria ab
molts daltres caualis
e gete de peu molt ualeio
sos e espre en armes em
se en la dita establida.
Ep tal q auudar nos po
gues lo dit rey en .p. de
les forces elchs q riba de
la mar de roses abarchu
ere los franceses tots lo
centauen e centuar.
Eco algume galees del dit
rey de frace auassen es
capates plamar p m
e dan ales gets del dit rey
en .p. uench en .x. mar
quet autada de barchu
al mural d .xij. gales al
port d formigues hon ere
xxx. galees daqlles cell
franceses e dona ta abui
d amet batalla ab le sue
q ere .xij. ales .xxx. cotia
nes q finalmente tote
les desbarata eps en mo
tuen gran moltitud de

gete fracesa e tots ab si les
sen mena abarchu enulla
plona no escapa. **E**acab
daigus dies en roy celo
ria qui ab nauili de galee
cia uengut de sialia freica
ment uech aroses on tot
lo nauili del rey de fraca
cia. **C**ari co aualent espre
bataler ualermet espta
ables siues galees feri en
en lestol frances lo ql
finalmet morts e consu
mats los demes pres e ab
si los sen mena abarchu
ab gra uictoria honor.
Efo hi ps la mural del dit
estol aplat. **E**deleona
lo qual se reheme p gran
qntitat de moneda. **E**per
a qsta tan gran ueco lo
franceses hagren gran
marimet egra tol. o Da
ep nos uolgre estar de
continuar lur pposit.
Apres daco lo dit rey de
fraca uegut ageiona af
setia a qlla alre cor. e era

tanta la multitud dela
gent q ab si menava q
tota la emmenciac laun
gilla te sent. p. etota u
me elentema to dia co
bate la dita ciutat fort
ment. o Das los texons
apellat en tal manera
los defora q tepuys no
si acostare ab ton cor. E plo
gran pro q lo fat pat ha
ua conat sobre aco tana
te gent huench tepuys
q a .ij. .09. .ij. dies fore cob
lats. **V**eritat es q estat
la dita ciutat assediada lo fia
celo no portat Reuerencia adu ne
alos sans sens. lo cors ce
sant. **M**aris q p reliques ab
gran honoz en la esgleja
ce sant felix. mutilaten
e destrouit. etots les al
tres reliques daqui e
teles altres esgleses lan
saren e uilment consumi
ten. **L**o dit rey en .p. ab
sos gnyosos tractament
abaguayt e en altra manera

tants neois q del covl te
panipars tto agerona
no trobaretis si no hme
morts. **E**tot ioms los a
la ciutat exien los apala
tiz amagadament capale
sa matauenne sens nom
bre ecotinuanent los tol
lien canals e altres coses
apertur lur castalg. **L**o
dit Rey en .p. tots ioms
en la ost ferra. aces ca. ac
la o das tanta era la ml
titud dela gent stranu q ia
lesia q sens nombre nate
sen amales enuices si pa
ne. **M**nauegada en po
ses teuench q co gran ml
titud de francesos fore ant
nes banyles p corer e
destrouir la terra. lo dit
rey en .p. aba qlla pua
compayna q tema feri
enells. e era tan gra la
multitud dels franceses q aq
cuyda est desbaratat e ue
git lo dit rey. **O** Das lo
podr tereu q null temps no

falli a rey darago ne fara
li auuda ell p fua tela ue
to morire hi .xx. psones
del altra part molts. **E**a
qsta uengo se ayda este
uenir p tal cor la sua get
no era te apellata p la ql
cosas fugiren molts. **E**
fo fama en ost ql rey da
rago era estat mort en la
batalla damit dita per
q les gentes dela establida
de gerona hagueren gran
pavor. o Das en continant
saliren la nitat da q ha
guere gran pler e goig.
Apres als ans dies nre
senyor deus uolent punir
lo rey de francia e ses ger
teles aueltats e uiltats
q fetes haue cotra ell e
sos sans. e uenyar lo rey
darago dels torts e enuic
es q prenia trames lo ni
leuicio de mosqs. **E** podie
te iutgar. i. teles maiors
maldicions de pharao
e ere captail figura e color

q ola una pt ere uerts een
castama pt uer melua si
tenotaua. **E**re axi uno
ies q tantost q canall o al
tra bestia tocane en cotinet
munne. **E**metie se plo nas
e ples orells dela get e cele
testies enull temps no sen
erie fins q erere morts ce
la ql plaga tata mortalot
se ms en la dita ost q torna
fort apuch nobre ce get. **E**
no tan solament comtes e
altres baros hi moriren
lxx en cara lo rey frances
ne ps gran febra e fo greu
ment malalt. **E**stant a
ti en la ciutat ha gran freta
de maies e malaltia fort
gran. **C**ar entee la pucoz
qu als dela establida ueia
ola mortalot. ois franceses
ela fretura gran q sofferie
gran mortalot se creiqz.
Pq ab uolent e cofetimet
tel dit tel dit rey. p. lo dit
R. folch tracta pati ab los
francesos qls iuraria la

blau e etc
ialtra ce

ua

autat ab qls levas anar
saus esegurs ab tot so que
sen pyuessen portar axi
fo fet. Los dela establiua
exire oia autat ab tot co
que portar sen uolgre elu
rare aqlla als franceses.
la vigilia de santa o. de sep
tembre. E presa la dita ciutat
la maleoicio deles mosqs
co ms amana ms acria en
los francesos. E paqsta pla
ga ep gran fam qsofinen
de pa e ceu edetotes uiate
ep gran mortaldat q enell
era. No rey frances ne les su
es gens no poue ms sofrir
aq estar. Cor teneguna pe
nois gosana uenir uiata
p padr del dit rey darago
exeles sues gens q diliget
met ho espiane. E colets
euquts plorolamet co
mencaie daq partir. E lo
dit rey en .p. qui nois e
ra uny aces esort sou fia
enell eadren tats q era
marauella. No rey en .p.

frances. pla grau malal
tia sua n'poua anar caul
cant e hauien lo aportar
en son lloc. E metre q los
francesos ere en lo covat
dampures q sen tomanen
lo comte dampures ab
en roy de lozia eab lo com
te de pallars eab en .r. folch
edaltres caualhs adena
rare se paltre canu euen
gre sen al monestir de in
la de roses on era tot lo p
tret ceuances edaltres
coses e gran multatid d fia
cesos edit moestar eu la ab
tot lo pret pinguete eadren
gran m finutat de gets. E
metre ql dit rey frances ab
sa ost marrida pte del dit
comtat dampures. Los
del rey darago q desmatex
haue fetes diuses pts lo
uns ferie en la dauatera
los altres en la reixa. E lo
altres acatun lats dela ost
axi q los cesstruchs no
sabien aql part se conegue

sen. **A**qll dia ab gran co
lor eab grans plors uen
gren ala Jonquera. E en
uentat uos dehm q tant
tes ne morné aqst dia
q null hom no poua a
nar sino sobre gent mor
ta. **D**un uolgues pendre
Joyes en diuses manes
aell fa. **A**lbergats aqsta
mit los franceses en lo
dit lloch dela Jonquera. lo
uengetor Rey en .p. hac
acort ab sos caualhs q
pus quare anores era
tornats los francesos e
pusq era en la desxada de
sa terra entena asfir cal
cadament en los francesos.
Etota la nit el seu son
apalament co nulls pch
p combates len terna
ab los dits francesos. **C**ant
fo jorn clar los francesos
partire dela Jonquera.
E cant fo jorn clar los fra
cesos partire dela Jonquera.
E passant plo copl repam

cas. **L**o rey darago los fo
de tras enugorosament
e baroni uol feri en los fia
cesos. **E**aqst fermiet tel
rey darago ouia en tro
que hagien auallat lo copl
de panicas e fore en dret
muntelqui. **C**ertes nos
poua hom albirar la mortal
dat q enest dia fo seta i
tells francesos. **L**o rey en
p. aplega ses compayes
e regonech la e troba q ne
gun hom seu noy hauiat
pres mal ne dan sino q
eran tots cansats del tre
ball q hané sofert enaqll
dia. **L**os francesos q ro
maios eran nafiat e uen
pits ab grans plors e co
los eab gran desonor ten
gren lur canu ues perren.
E quant fo aqui lo rey de
frança ab molts daltres
mori. **E** albir de tot hom
esegons q repuy de cy
se late de tota aqsta get
maluada no torna en lur

terra la .xx. pr. **F**ratres q
de la gent francesca pvan
tomas en lur terra. **E**n
cara molt meys o no ge
ne fora escapada si lo ara
goneses haguessen auu
dat alur senyor. **L**o drey
en .j. Car p moltes re
questes quel dit rey fa
es als barons e caualer
e comunitat darago an
qls francesos entrassen
esuar la tra de auudar li
cõtra los dits francesos.
nou uolgre fer. **A**legat
q pus lo dit rey los tien
caua privilegis e libertat
lurs axi matez li uoluen
tratar co aq herẽ reguts
ni estrers. **E**n la si de cas
am protest qls dits ara
goneses fayen alur ien
yor lo rey en .j. sobre a
co protestanen eteyẽ q
si nois suaua lur privile
gis e libertats q euguen
altre seyor. **O** Das lo ualer
rey. p lo forts cor q hau

nos uolch inclinar la
uor asuar lur libertats
ne aximatez los arago
nesos no uolgre auu
dar alur senyor atã gũ
necessit. **E** sobre ago.
tots los richs homens
nobles e caualers ciu
tats e uiles darago. **E**n
la ciutat de saragoça ell
se auustare e pmetenr
lurs furs privilegis e li
bertats facien. **V**mo Co
es saber q tots fossen un
e .i. cors contra lur sen
yor. e tot hom q uengue
cõtra lur furs ne lur lib
tats. **E** a qsta fo la pma
unio q aragonesos co
mençare p la ql cosa
molts scandals e mals
se segure. **E** no res meys
tesoleren alur senyor
alur senyor ala teneria
Veus la ufama elo babay
del rey frances e car
les qui rey darago se
feya enomenar en qua

59
mira e desonor se conuerti
Lo rey darago ab gran go
igs de uictoria tomassen
en la terra elha lo camp
Etantes eren les uors e
les riqueses quep toma
ssen dels franceses que
tota la gent de catha
lunya ne fo en reque
sida e venauurada e
de gran axi com lo
lava. **E** lo rey en .j.
neguna cosa no uolch
pendre ans franchamet
eliberat la raqui pendre
e hau als seus sotmesos
Cofusus uecuts ecõsu
mats los francesos la
ciutat de Sedona roms
stablida de la gent frãce
sa. **E**n p fo empres entre
los francesos q era en la
establida romasos elo
rey lur q si dins et teps
no lporien hau acoregut
de uiades e daltre ajuda
q poguessen retre la Ciu
tat Anamos fill pmo

gent del ualeiros rey en
Lo rey darago ab gran go
igs de uictoria tomassen
en la terra elha lo camp
Etantes eren les uors e
les riqueses quep toma
ssen dels franceses que
tota la gent de catha
lunya ne fo en reque
sida e venauurada e
de gran axi com lo
lava. **E** lo rey en .j.
neguna cosa no uolch
pendre ans franchamet
eliberat la raqui pendre
e hau als seus sotmesos
Cofusus uecuts ecõsu
mats los francesos la
ciutat de Sedona roms
stablida de la gent frãce
sa. **E**n p fo empres entre
los francesos q era en la
establida romasos elo
rey lur q si dins et teps
no lporien hau acoregut
de uiades e daltre ajuda
q poguessen retre la Ciu
tat Anamos fill pmo
gent del ualeiros rey en
Lo rey darago ab gran go
igs de uictoria tomassen
en la terra elha lo camp
Etantes eren les uors e
les riqueses quep toma
ssen dels franceses que
tota la gent de catha
lunya ne fo en reque
sida e venauurada e
de gran axi com lo
lava. **E** lo rey en .j.
neguna cosa no uolch
pendre ans franchamet
eliberat la raqui pendre
e hau als seus sotmesos
Cofusus uecuts ecõsu
mats los francesos la
ciutat de Sedona roms
stablida de la gent frãce
sa. **E**n p fo empres entre
los francesos q era en la
establida romasos elo
rey lur q si dins et teps
no lporien hau acoregut
de uiades e daltre ajuda
q poguessen retre la Ciu
tat Anamos fill pmo

en lo regne de sicilia e ab son
germa en jacme. **E**la q̄
hac per nullu lo rey to
tert rey de sicilia e de iher
usalern. **E**stant lo dit
uencedor rey en sa terra
a gran guisa cascata dels
treballs e affays q̄ sofert
hauia en moltes maneres
mana q̄ carles princep
de salern qui p̄ estana
en sicilia ab molts nob
les barons e cavallers sey
uengues en cathaluyna
Car milis epus segamēt
sia guarda aqui que no
en sicilia. **E** lo dit carles ab
sos cavallers uēgut en ca
thaluyna lo dit ualēt rey
mana q̄ diligēt mēt fos
tēgut en guarda en lo castell
nou de barchina. **E** puis a
ps haut acort sobre la ciu
tadia del dit pncep uolch
e mana lo dit ualēs rey
q̄ stigues aurosamēt ten
gardat en lo castell d̄ siu
tana situat en lo comtat

de prates qui es forsa molt
maravelosa e gran hon
stech pres molt diligēt mēt
e gardat p̄ algun gran
teps. **E** lo dit rey
dit rey excellēt en .p. no
obliuāt dela tiano quel
dit rey en jacme de mal
lorc. **E** haviē feta segōs q̄
darnut haue pas iurga
mēt recōptat. **O** Dana fer e
apellar gran nauilli per
amar a malorc contra son
germa. **O** Das ans q̄ dit na
uilli fos apella de tot ce
gran malaltia lo dit uir
tuos rey fo opremut. **E**
stant lo dit rey malalt
en uillafiancha de rene
tes ortona uolch e ma
na q̄ son fill Ramfos
puniogenit en p̄sona de
son pare compus lo p̄p
sit seu q̄ hauiā ce conq̄ir
lo regna de malorcha e za
co lo p̄ga caramēt e asce
tuisa dauāt son cōsell.
Qual Ramfos uolētōs

de cōplir lo manament
del pare ab molt bon hom
acual e apen uēch sen ala
ciutat de malorcha e daq̄lla
ete tot lo regne se en sen
p̄n poterosament. **E** en
continent seu exir dela
ciutat e regne en p̄n p̄
guardia qui plo dit rey
en jacme de malorc gouer
naua lo dit regne de ma
lorcha. **E** tota altra p̄sona
qui plo dit rey de malorc
hy fos. **E** regnāt lo dit rey
Ramfos plenamēt e po
teros en lo dit regne. **M**o
strenuos e molt poteros
en .p. rey. **E** uedat de .lv.
ays deuotamēt e humil
peneuē e cōfessāt ab gran
cōtricio de sos peccats al n̄
deus trames lo seu spirit
en la uilla d̄arnut dita .iij.
idus nouemb̄ris. **E** n lay
de n̄re senyor. **O** .cc. lxxxij.
E feta en p̄p p̄merament
tot orat̄ de antia e jaquida
sa tia ab bon regiment ja

55
feta q̄ tota la tia romanes
p̄ la mort del uirtuos rey en
p̄. en gran tribulacio angy
tia e en gra guerra ab la ec
gleya e ab tots los maiors
epus poteros princeps del
mon. **E** molt honradamēt
son sefellit en lo monestir
de sautes creus della orde de
castell. **E** regnāt molt mana
uellosament totes uega
des hauiēt uictoria cōtra sos
enemichs. **v. ays.** **T**os uol
plos planes e uolos qui en
la terra apres la mort sua
fore albitar m̄ pensar hom
nols poria p̄ la qual molt
colorosa mort e molt amir
gosa la reyna samillir e sos
fills q̄ en sicilia ere romasō.
E tot lo regne examēt fer
gran dol e plait per .i. gran
teps. **E** puis apres la dita
reyna ab tots los nobles
e barōs e lagēt popular del
dit regne en seps cōcordas
cort genal e sollepne tēgu
da en la ciutat de palerm

lenarè rey e senyor lur **Señor**
cuñac fill del virtuos Rey en
D. edela dita Reyna samul
ler aqui present dela q̄l
electio tot lo regne fo
goyos epagat. o **Daiomèt**
con sement de m̄ virtuo
os princep hanè elegit
p senyor lur **Del Rey am
fos etefos fets edela presò**
Sabu **de menorqs**
da semblantmēt
la mort del excellēt rey p
son fill p̄magent **Damfo**
lo larchep̄fō nomenat
lare car mes cora en sam
da q̄ rey del mō q̄ lauors
regnas **El** estant ama
lorc̄ a q̄lla temiaa al pob
le dela ciutat de malorca
catot lo regne etots en
semps festa de gran color
e amargosa **colorosamet**
celebrarē **Enq̄t** lo dit
regne en lona disposito
en cathalunya sen torna
p pendre la corona e la
dignitat real **En cōtinēt**

mana cort genal aplegi
en la ciutat de **Caragoça**
Enq̄ molt honradamet
lo dit **Damfos** fo coro
nat e unat rey axi cō es
de antum e dufansa **de rey**
cots teps obsuada **En**
qui los aragonēs m̄s p
força q̄ p̄grat fierē li loar
eaproua la unio q̄ hauc̄
feta en teps de son pare
lo rey en p̄ ab p̄uilegi
tollat de tolla de plom̄ p
lona e duradora p̄petual
ment **El**es corts acaba
tes anasen e hac p̄tracta
ment abalcis richs ho
mens e cauallis **Carago**
qui fore en son seruey cō
tra la unio p̄la qual cosa
hac en lo regne gran guer
ra entre lo rey e los dela
unio en tota la uida que
hantola p̄ch sobrar ni
desfer ans neauya est del
p̄sent del regne **Car. i.**
negada ja hanè acordat
q̄ oleyssen an en les de na

loys qui lo ip̄ hania in
titulat rey **Carago** segos
que aco hauc̄ p̄ la r̄ga
mēt tractat desus en la
uida del rey en. **D.** son
pare p̄ no uene a acaba
ment **Car** lo rey **Dam**
fos los atorga p̄ força
tot co q̄ls dela unio li te
manarē **Entre** les altre
coses licentiarē p̄t molts
altres oribles e cōfor dñ
tes coses q̄ si no fuana lo
p̄uilegis q̄ fets hania ala
dita omo eles ordinaōs
q̄ hanè fetes ellis puguel
sen elegir altre rey e ell
gitar del regne e que sem
blant pena fos posada ab
seus successors si les dite
ordinaōs passauē **En**
co se feren fer p̄uilegi al
dit rey **Enq̄t** rey **Dam**
fos apres alam teps rese
blar uolent alsens p̄tes
fos ab gran p̄ter de homē
acaual eapen la jlla de
manorea cōs e aqua q̄

56
tela se ce **Daiomēt** era
ensuzada ala se x̄pia tor
na erou **Regnant**
lo dit rey **Damfos** fo en
ps entre lo dit rey e lo rey
de anglia de uelx se am
tos cert dia assignat en ga
cuya al q̄l dia elch cascu
los dits reys com nuls e
pus honradamet p̄ch fo
present **En**pres molts e
uanis tractaments fo a
unmetat q̄ lo dit rey **Dam**
fos soltas lo rey **Carles**
q̄ tema pres **El** empero
metēt en p̄d̄ seu p̄ reu
ij. fills seus **Co** es saber ro
bert elius e. vij. baros
tels pus nobles q̄ fossen
en p̄ença e en **Dapolls**
Per tal quel dit **Carles** p̄
sonalment pugues trac
tar pau e amor entre lo
dit rey **Damfos** e la **Es**
gleya e los altres princeps
fos enemichs **Enq̄** fet ca
am rey tornassen en la
terra **Lo** dit rey **Carles**

deleitrat dela pso | elos fill
seus elos barons damut
dit per teena del dit car
les Empso **dit** **reynas**
fos melos lo dit rey na
fos ab tractamet del dit
carles trames fos mis
fatges solleynes p tract
amet dela pau damut
dita **Emetre** quela pau
se tractaua enocalia sinop
lo sat pare **Nicholau** .iij. di
uulgar fer obfuar p cas
cuna pt. **Deus** q amitt
Inopinat ses teuench al
dit rey **Namfos** Car ell
co agnes coudat molt
honorat baro emolt hon
rat plat caltra get teou
fos stamets uolet tenir
festa honrada en la ciutat
de barchina elon mati lo
ql pot dir coloros edespa
gat p les coses ibguets ell
se leuas en fos apellat son
Caual enfalciat ely orit
de diues ornaments efos
mutat en ell p tornar p

la dita ciutat ab molts
daltres cauallrs semblat
met ab ell ecomegas a
brocar son cauall greu
ment se senti en saper
sona ari q en cotinent
tot descolorit feu se auil
lar del cauall e aportar
al palau **Epolas** allit
del qual accient ari con
alv euertater cretia ap
breus dies mou enedat
En lay dela na
tunt a nre .o. ce .rey. **scior**
humilmet rebeut la
bit dels frares menors
E ab gran honrament
setellur lo en lomone
fir dels frares menors de
barchina Instatunt pna
met hietu en son pnapit
En Jacme lauors rey de
Sicilia frate seu ari co so
pare lo rey .p. en son tes
tament ho hama ordit
Naqst rey **Namfos** regu
sens que no hac nullr
ne protra In fants .viij. ay

Del Rey En Jacme edesof
fets e dela pau dels frares
fos edela batalla corlado

H mort lo dit Rey
Namfos lo gene
ral de cataliua euseps
ab los altres regnes co
cordans ordonare ql co
te dampunes ab .ij. ga
lees .e. i. ley armat anas
en sicilia per portar les
agres nouvelles dela mort
del dit rey **Namfos** e pr
amenat seu lo rey en
Jacme de Sicilia lo iusti
fier **Epgo** fo nomenat
iustiaer Car no plava
fer iusticia de sinatex a
altre ne deyt apt. en ca
thaliua **On** con lo dit
comte fos en Sicilia e ha
gues recoprada al dit rey
en Jacme de Sicilia son fra
re eala reyna samare lo
coloros camargos nouel
de son germa fill dela di
ta reyna tota la tia feu
gran dol etristor **Epallat**

lo dol e establit goimador
en lo dit regne **ffriedich**
gina seu **Lo** dit rey en Jac
me ab lo comte dampun
es deloit regne se pti euech
sen en barchina on fo rebe
but honradamet ab gran
honor **Et** tost feu celebrat
misses p tota cathaliua
eper tots los regnes e gran
almoynes fer p les annis
de son pare lo rey en .p.
e del rey **Namfos** germa
seu **Caplega** cort genal
en la ciutat de caragoisa
on fore la rabiute de Gana
gona emolts daltres bis
tes prelats Nobles e ba
rons Cauallrs e ciutadrs
caltra gent en multitud
copiosa **Caq** lo dit rey en
Jacme de Sicilia fo coronit
euntat Rey **damago** feta
festa honrada ari co es ac
tumat en semblant cas
Couat la dit cort fore h fete
constitucions e ordonaco
apfic eutiltat dela tia **E**

aptes als anys dies lo Rey
de castella dona sa filla q
havia nom o maria al dit
rey en iacme p muller
No contrastat q fossen
en fort acostat grau o pa
rentesch. **E**o daco lo dit
rey en iacme fo fort des
pagat o Das per grans im
portunitats eprometete
ql dit rey de castella feya
al dit rey en iacme. **E**ari
mater pensant q grati a
iuda efauor nauia cotri
sos en amichs Judinas a
periore p muller la filla del
dit rey. **C**astella car pu
meramet li promes lo
dit rey de castella q ell
acabaria ab lo sant pare
ql metremoni dell etesa
filla passaria e consumar
se pria sens peccat. **E**li pro
mes q p null teys noli fal
ria co quelh ualgues en
auidas cotra les gleya e
tots sos en amichs. **E**ue
les pmetences del dit rey

de castella en qua mala
mania se contien q con
en. i. lach q apellat lo gron
ro fossen iustas. **L**o dit rey
en iacme darago e el dit
rey de castella e el rey en
iacme de mallorqs on
cle del dit rey en iacme
darago e el rey carles
p tractar pau e amor en
tre lo dit rey en iacme e
la esgleya e los altres rey
en amichs seus. **L**o dit rey
de castella conuipue degn
prometetes de moneda
p lo dit rey carles se crea
ment amania de couidar
o de hauer colloq ab ell o
en qlq mania entema a
penya lo dit rey en iac
me caql iurar al dit rey
carles per tal q sens pau
e sens amizat los fuis di
dit rey carles e los altres
barons q lo dit rey en
iacme tenia presos p que
sen exir dela preso. **L**a
ql cosa lo dit rey en iac

me nmancant nre seyo
deus conech soprimment
Earion a sau seyo dit
simulant la dita fiu a
pellada e hauda la rey
na sanullr fina del dit
rey de castella lo dit rey
en iacme sen torna en sa
terra. **E**n co la dita rey
na fos en dias e anys de
pubrtat carnal copula
no fo seguida en tel dit
rey e reyna. **J**asna q ago
agues moltes negates
p soueynes missatges
seus de manar. **E** el dit
rey de castella agues p
aco nistat. **E**ny lo dit
rey de castella la dita di
pensacio de consanguini
tat no hac al dia atigit
segos q havia pmes.
ne encara aps lo dit dia
per la q cosa lo dit rey
en iacme ari co a sau sen
yo no nolch hau copu
la carnal ab la dita rey
na o Das tenc et tracta a

qla ab honor reyal segos
que de ell se partenyia.
dentro qn tre ell el act
gleya e ell dit rey carles
foh feta pau. **E**ll metre
mon de la reyna dona
blancha filla del dit rey
carles fo celebrat en tit
el dit rey en iacme el a
dita reyna dona blancha
Elo dit rey carles ueent
q lo seu en teniment no
havia pogut hauer acaba
met tracta p altra ma
na uertadera q la dit pau
se fes. **E**n cathalina en i.
plancha p lo castell de
mudrog pres la jonca
lo dit rey en iacme e ell
rey carles se auistare e ad
en certs capitols amigab
lamet se conuinguereu
dela dita pau. **L**o quils capitols
doso e sagellat ab los sigells
de casti Rey lo dit rey car
les sen porta al sant pare
ca qls en plen consistori aliat
pare mostia p tal co ell.

*Dona blancha filla
del Rey vint.*

hi hauria afeimar ea co
sentir. los quals capitoll
mists eregonegurs lo dit
rey en jacme los sollep
nes missatys trames
al dit sant pare p la raho
dammit dita los qis en
semps ab lo sant pare lo
misa elos cardenals e
el rey carles la dita pau
fermaren eategut stamet
adugere En continent
lo dit sant pare ordona q
S. xerrens cardinal un
gues en cataluya e enle
altres tres dl dit rey per
ouulgar la pau eremo
ure lentre dit tele dutes
tres lojl hi hauria durat
xiii. anys E breument
aqstes coses ordonates
lo dit rey carles ab sa fi
lla dona blancha e ab lo
dit legat unets p pub
licar la dita pau fore en
la uila de pessa Estant aq
p recat ereposar lurs
psones lo dit cardinal

de gran malaltia fo ops
de la qual dms breus die
mon en ladita uila E fo
sotrat molt honradamet
en lo monestir dels fra
res menors E lo dit rey
en jacme q us lo dit rey
carles elegat se ferya acar
tera efos ia agerona
greu malaltia lo costrech
per la qual mort del dit
cardenal e malaltia del
dit rey la publicato dela
dita pau sach a prolugar
E en continent lo dit rey
carles trames a dir al dit
pare que pus lo dit car
denal era mort a altre
regues comanar los
lch'eueus E lo dit sant
pare despaga dela mort
del dit cardinal mana
als archabistes de enbru
e cealerat q segos la co
missio feta al dit carde
nal deguesse exseguir la
pau damit dita E lo
dit rey carles ab sa fila

na blancha e ab los archa
bistes el dit rey en iacm
ab tots los barons e caul
lers de sacria auustaren
se en uilla bertia en lo di
de tots sants En lay d me
o. cc. x. v. En lo qual
dia eavn los dits archa
bistes publicare la pau
da muut dita E no res
meys ab soluer lo dit
rey en iacme etots aql
qui ab ell eren etota la
terra del uet e entredit
en q stauen e de tots da
e d'apnages q en ql ma
nera fossen fets p lo dit
rey o sos sots mesos ala
esgleya o altre de fra ca
o aqual seuol altre rey
opsona p la raho damit
dita En la qual uila
lo dit rey en iacm pres
p millr na blancha filla
del dit rey carles car a
xi era en pres en los ca
pitolls dela pau damit
dita p mls acila obsit

59
Aqstes coses feytes lo
dit rey solta francment
equitia los fills del dit rey
carles etots los altres ba
rons q presos tenia p ree
na del dit rey carles E no
res meys renucia ator dret
eatota temada q en ql q
manha hagues o fogues
han en lo regne de Sialia
axi co era couengut en lo
capitols dela pau damit
dita En manha als missat
gers de sialia q aqui era ue
gues paco q daq auat ore
vise ala esgleya En co
los dits missatges de sialia
haguessen oyt ta estiny
manamet de gran yamo
guts dauat ell tots sequi
care eouere aps moltes
In honestes e no terbles
parauls Senyor pus
tases q tuns desepares
placat ques tos seyor on
dignes q uols q elyati per
seyor De aué auist sen
yor e leaue oyt dit q mol

moltes denegates ses es
deuégut q uasall desepa
ua son senyor. o Das que
senyor desempas hac uas
salls axi co uos senyor
Multemps no haue uist
ne oyt dir sino am. **E**
moltes paraules digue
re axi con desepats cotta
lo dit rey en jac reptatlo d fe
E tornare la paraula da
mut dita altra uegada
Senyor dms qui uolls q
elegia p senyor donas rey
pinqz tuns desempates
E lo dit rey Respos ab gn
dolor q haina en son cor
Nostr fratre frederich esto
mas en sicilia p gouernador
fets ne q9 nullats. **E** en
co tunc los dits nullats
Van ennegrir les ueles e
totes les galces en q eren
neguts etote les exantie
E ells axi matix uestits
de negra elurs compars
partit daqui etornare
sen en sicilia. **E** recoptrare

afrederich axi co los haui
estenuengut. **E** tantost
los nobles elo genial te
la terra saplega etots en
seps co coroar e eleguen
en rey esenyor lur lo dit
frederich germa de dit
rey en jacme lo qual se
retench acort sobre la pro
uincio q regia deloit reg
na per son fratre lo dit rey
en jacme. **E** penat la cort
desus dit lo sant pare lo
mista frederich damut
dit haguerie uistes enseps
p tractar pau en tre ell
eia esgleya. **E** apres molt
tractamets prome lo dit
sant par afrederich d dar
li en nulli la filla del em
parator de constantinoble
neta del rey carles da
mut dit. **E** axi pmes de
ua ef fet ecopit act dia
E aps q li guanyana lo
dit empi amenho dela
esgleya lo qual se spai
es p papa ala dita dona p

dit hereditari. **E** mpo
quel dit frederich desem
bargas lo regne desici
lia ala esgleya eno ena
ras ala coronacio da qll
E co les prometces da
mut dites alans acates
entremets lo dit pap
no pugues aportar aaca
bament. **E** gran jupor
tunitat dels sicilians lo dit
frederich son comat en
rey esenyor da qlls. **E** ap
daco passats al ans die
lo dit rey en jacme ab la
muller la reyna ua bli
ca uech sa en catalunya
p son espermanament
del sant pare trames al rey
de castella la filla la qul
haina espiada p nulli se
gons que damunt haue
dit ab comit honoz m
no reyal axi co afilla de
gran rey se ptanya. **E** p
de totes aqstes coses lo
dit rey en jacme pua en
son cor de uilitar les alte

60 75
ses dels apostolls de p sen
tar se tenant lo pp. lo qll
ayuat gran nauili ar
mat ab molt honrat ba
ro arriba al port de roma
al qll uqz acantena lo rey
carles ab tots los cardells
e ciutadans de roma lo
qll relexere molt honra
damet ab gran alegria
E feti la reuenna p lo dit
rey al sant pare cert dia
assignat fo als dits reys
e als cardenals seccamet
ab lo sant pare al qll dia
fore tots presens. **E** fo
ordenat p lo sant pare elos
cardenals qll dit rey en ja
me fos bras eclicheoz
de la santa esgleya de romi
esemaler ealmiral dela
armada daquella eqan
contra sicilia per ptoze a qll
la restituira ala dita
santa esgleya. **E** auors
dona lo dit sant pare al
dit rey en jacme la casta
del regne de cerceya etc

Correga e moltes daltres
granes li feu entre les al
tres q li dona la decima de
sos regnes e terres p. iij.
ays. **E**naqst iugstat lo
dit Rey cona sa germina
na iolant p nullr au
lert fil tel Rey carles des
nomenat. **E** tots aqsts
coses fetes lo dit Rey en
Jaime sen torna ab gran
honor en sa terra. **E** puy
apres estant en sa terra
lo dit Rey en Jaime ab
consell de sos nobles e
barons e iuniveritats
ab gran poder de homes
e cavall capu poteroia
ment e iusta lo regne de
murcia cõgues e pres.
Lo Das puy p couineca
li iete pare segos q a
uant oyrets. **E** ueiat si
fo gran honor ala casa
d'arago q l Rey en Jaime
tolgues arce de castella
pus poteros Rey q ell ay
tal regne co es murcia

E aquí iucans e officials
constituit en cathalunya
sen torna pagadament
e alegria. **E** cant lo dit Rey
fo uengut en catalunya.
Lo sant pare trames so
missatges a cell regen
lo q p iugor dela couine
ca en tre lo sant pare e
ell fera e promesa aba q l
maior poder que pugue
de homes acaual capu a
messio empõ dela esgle
pa tegues conqur lo reg
ne de sicilia ala esglera.
Com lo dit Rey ha aco
no pugues cessar se
gons les couineces dela
pau de sus dita satisfet
ent e paguat primamet
lo sou a cell casos cavalli
e compaynes. **R**ecollis ab
gra poder de sos ualents
barons e uassaus apala
mors e dretamet uench
sen arbma. **O**n molt
honoramet ari p lo sant
pare e cardenals con per

61 76
altra gent dela dita au
tat fo rexebut. **E** aquí
estant p als uns dies fo
ordenat en qual manera
faria lo dit Rey sos affer
E ordenats los dits afers
ab samuller la Reyna do
na blanca e ab lo Rey
carles e ab un legat tel
sant pare q apagar lo sou
al dit Rey e asos compa
yes era deputat uenchse
en napolls. **O**n la Reyna
dona blanca nullr tel
dit Rey Infanta. i. infat
qui hac nom naufos.
E estant aqui trames se
cretament adu a son fra
re lo Rey frederich de sicilia
q en neguna mania no li
aparagues dauat. **O** Das
que segues a prop sa tra
e le stablida. **E** no hague
temenca de res car noy
amaua p ocupar li sa terra
si no p seruar la prome
teca d'amic dita. **L**os
Sicilians sabens aco In

ouire e animare lo Rey fre
derich q abruadamet li
defensas lo regne es co
bates ab son germa en
la mar. **E** en continet
lo Rey frederich ab gran
poder de son regne mes
se en les galees q haue
fetes apellar les q ls era
p nombre. lx. lo Rey da
rago sabent q son germa
de tot en tot uolia hau
batalla ab ell altra ue
gada trames li adu p. i.
barcha armada q en ne
gun cas tel mo no uol
gues hau batalla ab ell.
Car el fana p gusia q lo
regne no haunia algun
menys cap p la sua uen
guda. **E** con p totes aq
tes inducios lo Rey frede
rich nos uolch absteir de
son possit. **L**o Rey en Jac
me fera primamet Inbi
no atot hon q sino sos
natais en les galees q aq
ere apelladas les q l'eren

1. no entras car ell tot sol
ab sos ab sos uafals uoha
hau batalla ab son ger
ma **E**ago fet eleuada sa
nullir en napolls lo dit
rey ab ses companyes
naturals en les galeres se
mes p in tenao tota ue
gava de no en cotra se ab
son germa si fer se pogue
Das lo rey frederich a
gran importunitat dels
Sicilians ues son germa
sa costa **E**meclades les
galès duna part e daltia
tan forts batalla rfo feta
q lamar uermellaua de
sanch dela gent q morta
cuastada era sobra la mar
Masi la madreta de teus
auidat les galès dels sici
lians seuerere e fore tots
preses saluat aqlla on era
lo rey frederich eaqlla axi
mater fora presa si no ql
uicedor rey mana q sen
anas **E**n la ql batalla lo
dit rey en jacme fo ferit

ab passator per lo rey ql
coti abla a lberta dela galca
Emeire duna la batalla
sol no moch lo rey m feu
apates q fos nassiat dela
qual cosa tot hom se con
gran manella **E**facent
laors ateu ab tot son es
tol uauic sen en Sicilia
Estant aqui lo legat ela
ost francesca qui en na
polls eran romanos pas
sare sen en sicilia ab gran
gorg e pagament **E**me
tre q en acort stane q fa
rien als quis compan
yes dauat lo legat diguerre
al dit rey en jacme q a ca
tell qui ps dell era se re
ta si lo rey darago yana
ua **D**ela qual cosa fo co
lent en son cor **E**per tal
q conas aentora al le
gat lo dit rey q coratgo
cia de coquerir lo regne
de sicilia **I** darts da qui
enech sen al dit castell
qui aell se uolia reire lo

qual

qual h fo lurat per lo castel
la daquell. **E**en continet
lo dit rey feu lo penjar
per altre crim q h aliena
Eago fet uenguerre com
panyes del dit legat e di
gueren al dit rey q altie
castell se retria si la p sen
ria tell uera lo castella
da quel castell **E**en con
tinent lo dit rey sa costa
al dit castell ealcant lo
brac; dret strengue laim
e dix bacallar me lo
castell si no penjar te **E**
lo castella entes lo le e
conech ql dit rey h signi
ua q nol retes **E**statost
respos lunnats uos daq
sino fer uos le lunnar p
forca **C**ar senyor trardor
nos sots estat **E**ago dit
lo castella feu desparar i
moltes ballestes p q sa
gren daqui apartir **D**e
ql teys dela paga sa costa
E con lo dit legat no ha
gues complimet demo

62 57
neoa Jats se sia q tots 1026
lm tegues uenir. **L**o dit
rey ab se companyes se
parti daqui euench sen
abarcelona. **O** Das pma
met mana ha. i. cauallir
qui haia nom Vertran
de canelles q era poblac
en peneds que ab due ga
leres anas al rey carles
p amenar ab si la Reyna
dona blanca en cathalu
na **E**cant lo dit cauallir fo
al dit rey carles e hac dit
co q dit h dema de part del
dit rey darago **L**o dit car
les respos e dix **C**ert lo
rey darago no sics minat
leialment ena qsts affers
Car sis uolgues lo regu
hagra pres **E**lo dit canal
ler respos **S**i deus me
sal tot hom qui aro diga
ment alment e falla per
mig la barba **E**ofer me
aqui de present de mateir
e fer dit atot hom. i. aps
altre q mo senyor lo rey

darago si es menat leal
ment. **E**ari con fer tema
Enoy hac negu qy res
pofes. **E**mana lo rey
carles qli fos luuada
la Reyna darago. **E**at
lo cauallir ne fopartit a
iusta tots los cauallirs
elaltia gent qui ales
paules damit dices
foren presents. **E** dix lo
Cauallers enoy es
gran uengoya q dauat
nos altres aqst cauallir
cathala hana desinecti m
euos altres. **E** negu noli
hana respot. **E** fora ago es
deuengut acauallers tel
rey darago. **C**ert no
l auors casam feu se afa
enat dependre los acuy
damens. **E** ell los respo
ara es hora com sich es
partit. **S**i deus maunt
gran desonor es de mi
e deuofaltres. **E** apres
al cui teys lo rey de por
tugal en diomis colerat

qil dit rey en Jacme lo
rey de castella fonsen a
michs e benuolents e
pau e amor fos en tre
ells. **E** .i. dia tots los
dits .iij. reys sauisa
ren en taragona e unio
feré contra lo rey de gi
nada. **E** lo dit rey en
Jacme rete la ciutat de
odurra al dit rey de cas
tella. **C**o Das retech se
Dniola Guarda mar.
Alacant. **E** lch Cruelc
Na opola la ual Della
etenouella e ffauanel
la emolts daltres cas
tells Roys. **E** lo rey de
castella dona sa filla
p nullir al infant en
Jacme fill pmo genit
del dit rey en Jacme.
Co Das casu era en fort
tenora edat constituits
E fo axi emps entre
amdos los dits reys.
Que la .i. co es asater lo
rey darago asseties la
ciutat

Dalmaria. **E** laltre co es
asater lo rey de castella
Assetia Algezira daltia
dia. **E** ago fet Cascu tels
dits reys sen torna en
sa terra. **E** apres assais
dies casam feu son per
tret. **E** apellamet p com
plir los enpreuiments
damit dits. **P** q lo dit
rey en Jacme ab gran
e molt marauellofa ar
mada per mar eper tra
assetia la dita ciutat dal
maria. **E** lo dit rey de
castella axi mated assen
Algezira daltia. **E** a
menassen ab si lo rey da
rago samllir la Reyna
dona blancha. **E** stant
la dita ciutat dalmaria
assetiada p lo potz del
dit rey la qual moltes
deuogates era estada fort
met combatuda p aqll
mated potz gran mol
titud de gent morisca a
xi de caual com de peu.

63 55
contra lo poter tel dit uir
tuos rey per esuayz e des
baratar aquel si pogues
Vench ab grans dits e
ulullaments. **C**o Das lo
virtuos rey ab sa ualét
gent e tots teys uencedo
aquella moltitud morisca
bardu uolme uece eper
tot .i. dia en calcan aua
en aqua in cessament.
E segons albir comu mo
riten in aqll dia en tre
de caual e de peu .vi. milia
moros. **E** ago fo lo dia de
sent lritomeu apostol.
E n lay de nit senox .o.
ccc. ix. **E** pagat e alegia
deus loant e teneint lo dit
rey ab sa compaya sens
que null mal no pres
tornassen assetiay la ciu
tat dalmaria. **E** stant la
dita ciutat en gran costre
niment altra uegada gra
e in numos auist de mo
ros psemblant mania q
de sus haue recoptata uech

contra lo dit rey e ses gē
Das deus mudant ab
pus gran telonoz euen
po eab mes mortaldat
que la puma uegada tit
e colents sen tornaren
Elo rey de granada uec
manifestamet la destruc
tio de si matre e ceses ge
nts tracta ab alguns ba
rons de castella In hone
ta cupiditat de fortuna
mugancat ql dit rey de
castella se leuas del dit
setge esen tornas en sa
terra Elo dit tractamet
fet aql tenuaa lo rey
de castella ab sos missat
ges al rey darago lo ql
pensant que sens gran
perill no pona star en lo
dit setge Pensant en ca
ra que negu secors noa
ua ne ajuda no hauri
del dit rey de castella tit
ta pau en tre si matre
elo rey de granada. **E**
i. Ora metre qs tractaua

aqsta pau .i. moro q da
qsta pau era tractado
ab .xxx. genets uench
aldit rey guat **E** dit
li q ell uolia parlar ab
ell esa companya etiat
car tela dita pau seatta
ment **E** en continent
lo dit rey maria atots
sos cauallrs qls faellen
loch Elo dit rey tot sols
ab los moros stech epar
la .i. gran peca **D**ela ql
cosa tot hom hac gran a
pler elui tench engran
oradura p molts pills
q si pogen esteuenir **E**a
plegada tota se gent re
cullis euench sen en
thalunya dolent ecespa
gat en si matre per lo
tractament teles prome
tences ql dit rey de cas
tella hauia fet **D**as
hols es ara denouell car
puilegilo han antiga
ment acatumat epus
p costum lo han nata

lus es tornat **P**er q no
sen pone star **E**s uer
enyo q gran fam e gran
malaltia se mes en lost
del dit rey en iacine en
la si del seu deytinet dal
maria **E** lauors lo sol so
feri desalment el dia de
la purificatio denostia
dona sea maria **E**n lay
de nre senyor .o. ccc. x.
E dins enaqt ay mori
la Reyna dona blancha
muller del dit rey **D**ela
qual prorea .v. fills e .v.
filles lo pmi enomenat
Jacme q renucia al regne en
uida del pare enouole co
sumar lo matrimoniu
q era entre ell elafilla
del rey de castella apella
da elienor **L**altre am
fos q fo comte durgell
eac per mllr dona teresa
filla del noble Gomban
dentença en eloda ten
en mengou **C**omite dur
gell **E** puy ap's fo rey

64 57
darago lo terc ioha esto
archabisc de toledo eaps
patriarcha de alexandria
e archabisc de taragon
E quart .p. q fo comte d
ribagorça e dampune **E**
aqueit con fo enecat de lim.
ayns allegats tots sos fill
dilis a .xij. de novembre en
lay d nre senyor .o. ccc.
l .vii. en lo moestre dels
fiars menors d barchna
releix labit de seu fra cecili
E l qnt .R. brigc q fo com
te de priades **D**as de puy
aqueits dos fiars dante
cambiare lurs comtat
lam alaltre quar luntat
en .p. cambia lo seu com
tat dampunes abiat en
.R. brigc son fiare p lcom
tat de priades segons q p
largamet en uida de qual
cu dels dantit vns infant
pauat recotare **D**elles fil
les la puma hac nom ma
ria esto mllr del infant en
p. de castella la segon q ac

nomi costança q fo nulli
de don iohan fil del infat
emmanuel. La tertia q ac
nomi sabel q fo nulli del duc
castria eac nom uatell
La quarta q ac nom bla
cha efo prio: ella deferen
la. quita q ac nom uo
lant fo nuller del fil dl
princep dela mozeria etc
carato. La qual pres alt
mair apres daquel con
lop delina semor de segor
lo qual en teps del Rey en
p. net daqst Rey en iacm
fo fet comte de luna. p lo
dit Rey. p. Et a uichs
li tona luna. Spassat al
an teps lo dit Rey en
iacm ape mort dela dita
Reyna tona blanca ps
altra nulli. la for del Rey
de ripre apellada tona b
ola qual no protra fillis
ne fillis p tal co era de
morts dies euisque pch
teps ab lo dit Rey en iac
Guinda daqst Rey en

Jacm mori lo Rey en iac
me de malorch q. anou
cle seu. laq son lo hom
e lon amministraor: emul
loza son patremoni le
p les dues ptes. Et ech fo
regne en gran dretura
e iusticia. Et aqu apres
mort sua. uij. fillis e due
filles. Lo pmer ac nom
jacm q en uida d son pa
re renuncia al regne. e
mes se en loze dels fra
res menors. Altre ac
nom. sancho q fo Rey
Alto ferando. lo quart
fil del dit Rey en iacme
de malorca ac nom en
philiph q fo sant home
mori deuotament. estat
fray nior. **D**elle fule
lapina ac nom jabel q
fo nulli de don iohan manuel
lps enyo mort del dit Rey
en iacme darago. Et al
tra Sancha la qual fo
nuller del Rey iulert
Lo dit lo dit Rey En iac

me de malorc. Succes
apres ell en lo seu regne eue
lo segon fil seu en sanc
lo per tal com lo pmer
fil seu renuncia ala pmo
genitura es mes en or
te. **L**o danyt dit Rey
en iacme darago ales
corts generals q tench
agerona ata lo danyt
nomenat Rey en sanc
lo de malorca lo qual
uolent oleyr al uoler
del dit Rey en iacme son
señor axi com te dret ne
ra tengut molt honra
met uench ala ciutat
de gerona. **O**n fore ja a
iustats cots los prelats
Richs homes barons ca
uallers. Sindichs e pro
curadors de ciutats e de
uiles de Cathalunya. **E**
tenat cots en genal lo
dit Rey en sancho de ma
lorcha. Regonech tenir
en feu esots senyoria del
dit Rey en iacme lo reg

de malorca e les yles
daqu. **E** los comdats
de rosello e de cerdanya
ela baronia de mutpelli
e daquen li feu homent
ge e sagrament de feal
tat p si eper sos successors.
E amior fermetat fore
ne fetes cartes publiqs
aperpetual memoria.
Apres daq fo acordat
efinat aqu mateix que
damfos fill del dit Rey
en jacm Comte d'urgell
egenal procurador seu a
nas coquerir lo regne
de cerdanya e de corcega
E nauia dela qual con
qsta lo dit Rey en sancho
de malorca li promes a
liudar ab. xx. galees a sa
massio ipa la qual cosa
compu molt le. **E** en
gudes les corts lo dit Rey
en iacme sen uench atar
ragona. **E** aqu ell pres
nulli na. **E** lisen de mu
cada for del noble en ioth

filla de Pera de Mucada
y de na berga de Pinos
la qual mort lo Rey son mar
it edifica lo monestir de pedra
for. tant esm soterrada.

de muneada lo dia de na
dal. En layn de nre senyor
o. ccc. xxij. Enaquell
mateix dia i Ramfos fill seu
para l'estendat a l'extelo
na per lo faector matge de
cerdenya. **A**pres d'ago
lo dit rey en Jacine par
tit de tarragona euegut
a l'extelona arequesta del
noble Rich Jutge dar
lorea e de comte de bas
Lo dit rey en Jacine tra
mes a oristany en la il
la de cerdenya ab. iij. co
qs los nobles en dalmu
rezo de rcalerti en
Guerau de rcalerti en
vin de castellet e much de
santa pau ab. C. lxx.
homens acauall en lo
mes de maig. En layn de
nre senyor. o. ccc. xxij.
per tal or lo comu de pi
sa haia tramesa com
panya de cauall e de peu
en la illa de cerdenya en
defeniment daquella.

En aquell mateix mes lo
dit Ramfos parti de la
ciutat de barçhna ab. xx.
gales e altres uexells p
uenir a port fangos on
hauia assignat dia de re
cullir acotes les copan
res. **O**n lo rey en Jacin
fo psonalment e tots
fos fills emolts prelat
e Richs homens de cata
lunya e darago e del re
gne de ualencia. Saqui
uench lo noble en fia
cesch caroz almiral ab
xx. gales quis armare
en ualencia. Saqui mateix
hi uench Riquet de tot
zo almiral del rey en
Sancho de malorcha ab
xx. gales q'ere armates
en les marines siues e
molt daltre nauili per
portar Caualls cauall
e homens de peu e aparell
laments de combatre.
Parti lo dit Ramfos de
port fangos p'ni dia del

cab molt
altre na
uili de
naus
cojs

mes de Juny de loit ay
ab macona teresa mul
ler sua ab. lx. gales. xx
iij. naus e molt daltre
nauili menut tant q'
basta a. ccc. ueles epu
Cal. v. dia de Juny fo a
port de maon en la illa
de manorea on p con
trari de temps hac aue
ni. **E** hac acort q' per
tal com haia ardit
quel comu de pi sa tra
metia companya de ca
uall e de peu en la ylla de
cerdenya se regues mu
dar en la sua gala p co
ques aytras ab les galee
e q' abans fos en la dita
illa e axi fo fet. **P**arti
lo dit Ramfos ab tot son
estol de gales e de naus e d'al
tres uaxells del dit port a
ix. dies del mes de Juny.
Caxij. dies del mes da
munt dit rasolament
ab les gales fo al cap de
sent march prop oustay

66 61
en la illa de cerdenya caqui
hac ardit del jutge d'ar
toira q'ls nobles ue comte
de rcalerti e los altres q'
pimes era passats ab les
iij. naus eran en. i. lach
qui ha nom Quart a. i.
legua de castell de caller
ab companya quel dit
Jutge los haia lliurada
per ueuar q' uantes no
entrassen en lo die castell
Saqui hac de consell q' sen
anas al port de la palma
de sols. Saqui. i. leu
anant p denunciar a les
naus e alio nauili q' fet
aquella matexa uia. **E**a
plegat tot l'estol lo dit
Ramfos assitia uilla del
gleyes la qual ab grans
trebals e afanyes pres. **I**
Duis apres algun temps
lo dit Ramfos hac gran
esobria batalla ab los
enamichs lo dimecres
de la cendra. En layn de nre
senyor. o. ccc. xxij. qui

eran mes de .ccc. homes
acaual. e .o. d. ballestes
tels quals era cap man
fre conozatic. **E** lo dit
Ramfos no era sino ab
ccc. .xiiij. homes
acaual. e .o. d. homes de
peu equax tots malal
ts. **E** lenept ne sia deus
lo dit Ramfos uence.
e obrench uictoria con
tra los enanichs. **D**u
morren dels enanichs
de .ccc. homes en tre
de cauall e de peu en sus
E tela part del dit Ram
fos noy morre sino .vi.
homes d'aparatge. e
vi. de peu. **E** ab gran uic
tona lo dit Ramfos le
ua lo camp. e feu laors
e gias acen qui tan asse
yalat miracle u haura
demostrat. **A**pres d'aco
uench a setiar castell de
callr. **E** metre ql terra
fortinet e destreta asse
iat. i. jorn apres meiar

metre q tot hom dormia
e nos talayauan ce res
Got lo poder del dit cas
tell de callr. uench fe
ur en la ost del dit Ram
fos. **E** enaco manifest
miracle nre senyor deus
demostra al dit Ramfo
cor tro a .xl. homes aca
uall. e als ams de peu
del dit Ramfos uenceret
tot lo dit poder. e agia tur
tesonor e uitiupi sen tor
nare morts e consumat
en lo dit castell. **E** mor
ren lauors dels enanichs
mes de .ccc. homes
solament de cauall pt
aquells qui hi morren
de peu. **E** tela part del dit
Ramfos noy morren
sino .ij. homes acaual
qui firent sen en turre
e castell de callr ab los
enanichs. los quals
era apellats. bn centel
les. e .g. dena montagu
da. **E** lenda aquis

del castell demanaren
treua per sotertar los
lurs morts la qual los
fo atorgava. e doteraren
aquells que pogren e
tels altres foren ne com
plis. .ij. pous ab tia q
fo gicada deus per tal
que no donassen poder
en la ost. **E** n'apre d'aco
lo dit en opanie dema
na ques pugues uer ab
lo dit Ramfos per tal
co era son parent. **E** lo dit
Ramfos respes li q ab
eli nos podia uenre ses
batalla. **E** puys seguis
q al dit en manie uech
malaltia dela qual mo
ri. **E** en la fi del me de
luny uengren en lo dit
sete. .xx. galecs quel rey
en iacine hi trames dela
qual cosa los enanichs
foren molt enayats e co
me care a parlar tracta
mens. **E** finalmet fo
axi auengut ql comu

67 62
de pisa luanaria totes le
forces que ama en la il
la en que tenoná castel
de callr en feu per lo rey
d'arago edaco faue hona
natge los ancians de pi
sa. **E** fo fet que a .xiiij. di
es del mes de iulhol del
any de .o. .ccc. .xxiiij. la
senyera del dit Ramfos
noblament acompanya
da tomada cauelleria
entra en lo dit castel. e
fo posada en la toria so
bra la porta del orphay
e alta seiera fo posada en
lo capanar dela esgleya
maior. **E** en bn de lora
tors cauall. e en .g. olo
mar citada e barchin
anaren en pisa p pendre
homenatge dels ancians
del comu de pisa. **E** ordo
na lo dit infant ql nob
le en philiph de celuca q
era uengut de alia ro
males gouernator en la
pila ab .cc. homes acaual

cab. d. seuecs caço fet
a. xvij. dies del mes de
Iuliol del dit any. lo dit
Manfós parti del lloch
de l'onayre ab tot son es
tol. Euench sen allach
de sent machari onestech
ij. dies epurs parti da
qui es en fo en barcha
lo segon dia de agost.
On fo relectut pro Rey
en iacme son pare e per
los altres qui aqui ere
molt honradamet cab
gran goig e alegria. **D**ur
apre algun temps to
na tercia mill del dit
Manfós mori. **D**els
q̄ls romasce. ij. fills e
.i. filla. lo primer ac
nom. id. la qual fo ui
rat en Rey o en ymoge
nit en la ciutat de gar
gosca ans q̄ la dita don
tercia moris tantost en
fo q̄l dit Manfós son
tornat de ceitunya. **E**l
tit Jacme q̄ fo comite dur

gell euez comite d'ager
la filla ac nom Costan
ca es muller del Rey.
en Jacme de malorca.
lo qual fo desposet de lo
regne e terres pro Rey en
id. darago cumat seu.
Jerna de la muller. **G**or
nem aloit Rey en iacme
pare del dit Manfós ui
uent en cara lo dit Rey
en Jacme mori en san
cho Rey de malorq̄s lo
q̄l fo hom simple en ul
teps no uole efer ena
nich de la casa darago
ans als manaments da
q̄lla metre nich obey.
En aquí son regne an
Jame fill de son Jerna en
ferando qui mori en gre
cia. Sots aq̄sta condi
cio l'lexa lo dit regna
per tal cor lo dit iacme
enfiz anys ab uolētāt
e coneguda de dos pro
mens de malorca e val
tres dos de penya. **E**

63
daltres dos de pug cer
da e de son consell li fos
donat curador en tro q̄
psimaterx pugues regir
sa terra. **P**er fo tots
los dies promens eligi
ten curador seu en ple
lip son auoncle. **O**das
no ho uolch pendre tro
quen fo forat pro lo sac
pare. **E**mentre q̄ de la
tuorna lo dit en phelip
usaua en la terra sua
se moch gran discordia
cor als ans no uole
obey al tutor. **E**n tre
les gens hac gran mal
e gran treball. **O**das si
nament pro tal que aq̄s
ta discordia se apagas
lo dit en phelip tracta
q̄la filla ten anys ha
gues pro muller lo dit
Jacme nebre del dit en
phelip. **E**tant apo fo fet
la discordia de los uas
sals fo apagada. **E**lo
dit Jacme fo elegit Rey

de mallorcas. lo qual
regi sa terra no axi con
arey mas axi com atina
pro la qual cosa e per altre
que feu a son cumat lo
Rey en id. darago segos q̄
d'auat recomptarem fo
iustament e digna del
posset e de son regne
e terres. **A**quest Rey
en iacme darago fo mo
lt sau baro axi q̄ la unio
q̄ en temps del Rey en
id. son pare sera feta e
continuada en temps
del Rey Manfós son fia
re. **E**n cara en lo temp
o comencamet del dit
Rey en Jacme ab sagian
saiueia sabe fer exobliuar
alos uassalls per la qual
cosa hac pau e amor en
tre ses gens en tota sa
uida. **A**pres de totes
aquestes coses lo dit
Rey en Jacme darago
delotament mori en
edat. de. lxxi. anys en la

Ciutat de barcelona la
uigila de tots sants es fo
selellit molt honrada
ment en lo monestir
de santes creus En lay
de nie senyor o. ecc.
xxvii. No qual regi sa
terra ab gran iusticia e
misericordia longamet
Alexa hereta en los reg
nes darago de ualecia
e de cerdenya e en lo co
tat de barcyna lo dit
Manfos e en care sen
yor de sos frates. **E**le
ta del comodat de raba
gorca e de ampuries.
lo qual hac p compra
en. p. e del comodat
de prates en. r. b. nigr.

Del Rey Manfos.
Mort lo dit Rey
en Jacme suat
aell en sos regnes eter
res Manfos lo leng
ne e perço fo nomenat
Demigne car fo lo pus
cortes de paraula elo

pus familiar elo pus
aument al seus sots
meses que altre Rey
q el mon fos. **Q**ue axil
fo con acompany fill
seu xesus dit. No qual
feta la sepultura de son
pare aplega grans e
corts a carago sca. **E**a
qui ab molt pus gran
honrament que hanc
Rey si coronas fo coro
nat e untat en Rey.

Depuys pres per mult
la filla den fernand de
castella apellada e
lienor. La qual era su
sada ab son germa iustat
en Jac. **E**o das per tal
con lo dit en fant en
Jacme renuncia ala pri
mogenitura es mes en
orda lo dit matrimo
ni no pch uenir aaca
bament. **A**quest Rey
Manfos depuys q hac
presa agita darrera mul
no feu assers de cap ne

cominals. **C**or tota ue
uegada o quax stech
malaltz. **E**pro ara va
questa darrera mult
.y. fills. **N**a. i. hac nom
fernando qui fo marqs
de tortosa. **E**laltre Joha
En uida daquest Rey
mori lo Rey fernand
de Sicilia auuncle seu
lo qual prorea de samul
ler. y. fills. **L**o primer
hac nom. p. q succey en
lo regne de sicilia. **E**l al
tre Johan qui fo duch
de atenas. **L**o terz. **E** q
mon sens neguna dig
nitat. **E**s uer empy que
la unio que en temps
dels predecessors daquest
Rey nos moch nes sus
cita. **S**i uol se fos pla
gran sauieta de son pare
lo Rey en Jacme qui ab
bones e belles manes
la apaga. **S**i uol p la
gran benignitat daquest
Rey Manfos qui res de

era mo
guda es
citada
hat en
teps da
q
Rey

lurs puilegis ne libertat
nols tenca. **E**n cara
q aqls que fore moue
dors o mantenidors de
la unio eren qix tots
morts. **A**quest Rey
Manfos lexa hereta e succeya
en los Regnes darago cerda
lenca e de cerdenya e en
lo comtat de barcyna
en. p. fill seu. **E**n cara
hereta del comodat d'ungell
e del uez comodat d'ager
laltre fill. Jacme. **L**os qls
prorea dela primera mul
ler dona teresa. **E** capre
hereta los altres. y. fills
que prorea dela darrera
mult. **A**pellada she
nor co es sabi lo maior
qui haura nom fernan
do del merquesat de tor
tosa e dela ciutat de bar
riasi. **E**laltre apellat Jo
han hereta om' la terra
seu empy neguna dig
nitat. **E** capres axi con
arey catolich enedat de

li lo Regna he puy
uensel en batalla en la
ylla de malorqs home
ra tornat he tolchli lo
cap d'eps de aco come
sa la hinyo en la qual
hac moltes bregues he
mals qui sen seguyren
p lo dit Rey ne puy
en castiga he aquels q
la moqueria ela sostegue
re els uense dues uega
des en batalla d'ps dia
unjo se rebella lo jutge
d'arboza en serdia e
lo dit Rey passay ab gra
efforc de homes a canal
he de peu e cobra lalgre
e mla desgleyas he uech
a concordia despurs ab
lo dit jutge e aps q lo
dit Rey fo uengut de
serdia moqueria gra lo
Rey don pdro de castilla
la qual dura en torn de
vii. anys en la qual gra
lo dit Rey en .x. uenge
moltes batalles e cobra
muruedre throl ealat

e moltes altres ciutats
elochs q lo dit Rey don
pdro inuemet e malura
de li auie toltes e feule
nar intoparos. amet lo
dit Rey don pdro del
seria q tenia sobre uale
cia eh para batalla la
qual lo dit Rey don pa
dro no gosa exceptar
ans fugi es reculire en
lo castell de muruedre
no res meys lo dit en
.x. para batalla al dit
Rey don pdro dauant
d'niola he denat altres
lachs la quall no gosa
exceptar e ultra a co
para batalla p la font
de la lolla en lo tina dal
manas al dit Rey don
pdro la qual exceptar
no gosa lo dit Rey don
pdro ans fugi e com
lo Comte de trestame
re appellat don en Rich
fiare del dit Rey don
pdro q sen era passat
lech teps ame d'leu

don pdro ab molta get
e canat ab lo qual ama
mole fuit ala dita gra
al dit Rey en pere uas
fugir aquell dit al dit
Rey en .x. Seior lo Reg
na de castilla es uostha
certes respes lo dit Rey
en pere ans sera uostha
ebous en fas Rey el uos
to are de pset e catost
lo dit Comte de trestam
re lesa per aquesta gila
ma al dit Rey en .x. he
uolgueli lesar lo peu e
lo dit Rey en .x. no ho
uolgue e la tonchs diu
lo dit Comte suplich
uos Seior quel me le
rets lesar car p'atal
laxi co es lo Regna de
castilla he sen mereix
lesar lo peu e depuis
lo dit Rey en .x. mes
lo en lo Regna de cas
tella del qual lo auie fet
Rey he Seior ell seu pos
ser pacificamet lo qll
lo dit Rey en .x. se po

die auer atrat uers si
mater sili agues plagut
e part aco lo dit Rey en
.x. hac gras affers perse
cucios efbulacios en lo
mon deles quals nostha
Seior deus lo trasque ab
honor tostep e ab gra
auatage seu Regna de
son Regna de .x. anys e
.xx. Jorns e mon en la
ciutat de barcia la uigi
lia de apria En lay. .x.
.cc. lxxxvii. efo sotiat
en la seu de barcia puy
fo treladat al monastir
de poblet e Jaqu dos
fills Soes limfat don
Joha pmoigent e limfat
don edert duch de mot
blanch

Del Rey en Joha
Lo Rey en Joha
fo fill del dit Rey
en .x. he ague .m. mu
lers. la pmera fo sola
ment spolade sua he hac
nom Iuhana he fo filla
del Rey de franca he u

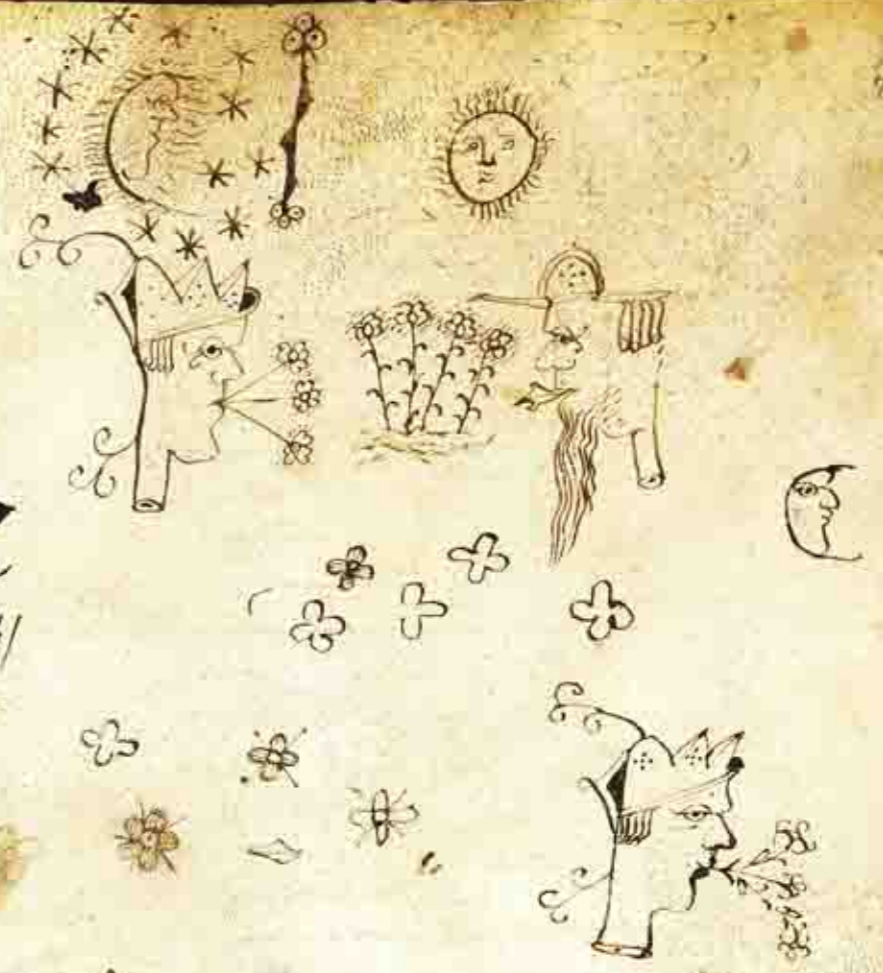

[Faint, illegible text in the left margin]

Clauder

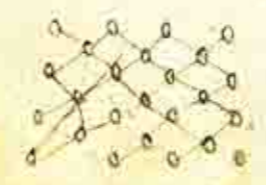
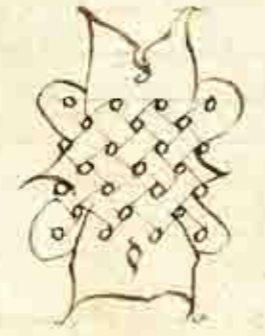
du moll

E
igitur de
medesima
pater

Dominus est deus

Dominus est deus

In oleo sancto
des

74

[Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

[Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

